

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Laura Amelia CANTÚ GARZA

ABD’NİN MEKSİKA UYUŞTURUCU SAVAŞI STRATEJİSİNİN
UYGULANABİLİRLİĞİNİN ÇATIŞMA ÇÖZÜMÜ AÇISINDAN ANALİZİ

Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2016

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Laura Amelia CANTÚ GARZA

ABD’NİN MEKSİKA UYUŞTURUCU SAVAŞI STRATEJİSİNİN
UYGULANABİLİRLİĞİNİN ÇATIŞMA ÇÖZÜMÜ AÇISINDAN ANALİZİ

Danışman

Yrd.Doç.Dr.Senem ATVUR

Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2016

T.C.
Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Laura Amelia CANTÚ GARZA bu çalışması, jürimiz tarafından Uluslararası İlişkiler
Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Yrd. Doç. Dr. Sinem KOCAMAZ (İmza)

Üye (Danışmanı) : Yrd. Doç. Dr. Senem ATVUR (İmza)

Üye : Yrd. Doç. Dr. Sanem ÖZER (İmza)

Tez Başlığı: ABD'nin Meksika Uyuşturucu Savaşı Stratejisinin Uygulanabilirliğinin Çatışma
Çözümü Açısından Analizi

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 24 / 06 /2016

Mezuniyet Tarihi : 30 / 06 2016

(İmza)

Prof. Dr. Zekeriya KARADAVUT

Müdür

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “ABD’nin Meksika Uyuşturucu Savaşı Stratejisinin Uygulanabilirliğinin Çatışma Çözümü Açısından Analizi” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımda yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

Laura Amelia CANTÚ GARZA

İmzası

X X X X X

İÇİNDEKİLER

ŞEKİLLER LİSTESİ.....	iii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	iv
ÖZET.....	v
SUMMARY.....	vi
ÖNSÖZ.....	vii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TARİHSEL VE KAVRAMSAL BAĞLAM

1.1 Barış, Şiddet ve Çatışma Kavramları.....	6
1.2 Birleşik Devletler’de Uyuşturucu Yasağı ve Uyuşturucu Kullanımının Tarihi.....	11
1.3 Uyuşturucu Yasağı ve Kartelleşmenin Diğer Nedenleri.....	14

İKİNCİ BÖLÜM

MEKSİKA DENEYİMİ

2.1 Meksikalı Kartellerin Yükselişi.....	19
2.2 Vicente Fox’un Yönetimi Esnasında İzlenilen Stratejiler (2000-2006).....	22
2.3 Felipe Calderon’un Yönetimi Esnasında İzlenilen Stratejiler (2006-2012).....	24
2.4 Enrique Pena Nieto Yönetimi Esnasında İzlenilen Stratejiler (2012-2016).....	26
2.5 Amerika’nın Rölü.....	29

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KARŞILAŞTIRMALI SENARYOLAR

3.1 Kolombiya Deneyimi.....	33
3.2 Kolombiya Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz: Tartışmalı Savaş Stratejisi	39
3.3 Alkol ile Mücadele.....	41
3.4 Alkol ile Mücadelenin Karşılaştırmalı Analizi: Yasallaşma İçin Savaş Stratejisinden Vazgeçilmesi.....	44

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ÇATIŞMA ÇÖZÜM MODELLERİ İLE KONUNUN ANALİZİ

SONUÇ.....	63
------------	----

KAYNAKÇA.....	68
EK 1- 2009-2013 Arası 12 Yaş ve Üstü Kişilerde Uyuşturucu Kullanımı Oranları.....	76
EK 2 – Meksika Kartelleri: Etki Alanları ve Temel Çatışma Bölgeleri.....	77
EK 3 – Tez İçinde Ele Alınan Olayları Betimleyen Zaman Çizelgesi.....	78
EK 4 – Sins Of My Father Belgeselinden Bir Fotoğraf.....	79
ÖZGEÇMİŞ.....	80

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 4.1 Çatışma Ağacı.....	50
Şekil 4.2 ABD ve Meksika'nın Konumu, Çıkarları ve İhtiyaçlarını Gösteren Diagram (Onion).....	50

KISALTMALAR LİSTESİ

AA: Adsız Alkolikler
ABD: Amerika Birleşik Devletleri
AP: Associated Press
BBC: Britanya Yayın Kuruluşu
BM: Birleşmiş Milletler
CNN: Cable News Network
DEA: Uyuşturucu ile Mücadele Dairesi
Dr.: Doktor
EPR: Popüler Devrimci Ordusu
EZLN: Zapatista Ulusal Kurtuluş Ordusu
FARC: Kolombiya Devrimci Silahlı Güçleri
GAFE: Airmobile Özel Kuvvetler Grubu
Ibid: Ibidem
TV: Televizyon

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, fikir ayrılıklarına sebep veren bu stratejinin sonuçlarının beklentileri karşılayıp karşılamadığını değerlendirmek ve Meksika'daki uyuşturucu şiddeti ve bağımlılığına yönelik problemlere alternatif ve yeni barışçıl çözümler önermektir. Tez, çatışmaya bir son getirmeye çalışmamaktadır fakat onu değiştirerek ve tüm tarafları dahil ederek onun yönetilebilir bir hal almasını sağlamaktadır.

Bu tez Amerika kıtasındaki uyuşturucu mücadelesinin genel durumunu, Birleşik Devletler'de bu mücadelenin nasıl başladığını ve kartellerin sürekli gelişmekte olan taleplerini tamamen kontrol altına almak yerine kaçakçılık ağları ve üretim üzerinde bir zarar oluşturma adına nasıl çözümler üretilmesi gerektiğini incelemektedir. Bu strateji, Meksika'yı da dahil etmek üzere, başka ülkeleri de kapsamaktadır. Bugün Meksika, uyuşturucuyla mücadele konusunda en çok savaş veren ülkelerden biri konumundadır ve burada elde edilen sonuçlar ileriki aşamalarda bir avantaj sağlayıp sağlanmaması konusunda oldukça önem taşımaktadır.

Olayların daha iyi anlaşılabilmesi için Meksika'daki uyuşturucu mücadelesi tarihteki bazı benzer olaylar, örneğin Kolombiya'daki uyuşturucu mücadelesi ve ABD'deki Yasaklar dönemi ile kıyaslanmaktadır. Kolombiya'daki uyuşturucu mücadelesi bazıları tarafından ulusal ölçekte bir başarı olarak kabul edilmektedir; fakat küresel ölçekte uyuşturucu ticaretine bakıldığında bu başarı sorgulanabilir niteliktedir. Yasaklar dönemi ise bir başka açıdan ele alındığında uyuşturucu çeteleri tarafından işlenen şiddetin nasıl saf dışı bırakıldığını gösteren güzel bir örnektir. Ayrıca alkolizm gibi bir ahlaki sorunun, baskıcı yöntemler yerine nasıl toplum sağlığını ve önleyici kampanyalarla tedavi edilebildiğini göstermektedir.

Çalışmada bu olaylar çatışma çözümü perspektifinden analiz edilmektedir; böylece şu an uygulanan stratejinin dezavantajları tanımlanmaktadır. Ayrıca çalışmada bu alanındaki farklı teoriler göz önünde bulundurularak, varsayımsal bir değişiklik durumunda izlenilen yol haritasının gelecekteki olası çıktıları analiz edilmektedir. Buna ilaveten çalışmada bu durumun şiddete alışkın olarak gelişen nüfus üzerindeki etkileri de değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Uyuşturucu Mücadelesi, Meksika, Birleşik Devletler, Uyuşmazlık Çözümü, Kolombiya, Yasaklama.

SUMMARY

ANALYSIS OF THE VIABILITY OF THE STRATEGY PURSUED BY THE US ON MEXICO'S WAR ON DRUGS FROM A CONFLICT RESOLUTION PERSPECTIVE

The main objective is to assess whether or not the results of the confrontational strategy have met expectations, and to propose alternative and peaceful solutions to the problems of drug addiction and drug violence. This work does not attempt to bring an end to the conflict, but to transform it and make it manageable for all the parties involved.

The thesis goes into the context of the drug war in the American continent; how drug consumption became a problem in the US, and how their attempts to solve it have focused entirely on the destruction of production and smuggling networks, instead of controlling their growing demand. This strategy has taken their war to other countries, including Mexico. Today, Mexico is one of the most important battlefields in the war against drugs; and its outcome is crucial in defining whether or not it is advantageous to carry on with it any longer.

For better understanding, the Mexican Drug War is compared to some historically similar examples: the Colombian Drug War and the Prohibition. The Colombian Drug War is seen as a success by some at a national scale, but when we look at the consequences the struggle had on drug business at a worldwide level, this success is put into question. On the other hand, the Prohibition is a clear example of how ending a war on an inanimate object can push out gang violence out of the streets; also, it demonstrates how a vice, such as alcoholism, can be treated through public health and prevention campaigns, instead of inadequately suppressed.

These events are then assessed from a conflict resolution perspective, thus identifying the disadvantages of the current strategy. Based on relevant theories from this academic branch, the possible future outcomes derived from a hypothetical change in course of action are analyzed. The effects this would have on a population that has grown accustomed to violence are also discussed.

Keywords: Drug War, Mexico, United States, Conflict Resolution, Colombia, Prohibition.

ÖNSÖZ

Öncelikle bana burs verdiği için ve Türkiye'ye seyahat etmem ile Akdeniz Üniversitesinde Yüksek Lisans yapmam konusunda olanak sağladığı için YTB'ye teşekkür ederim. Bu deneyim sadece akademik olarak değil aynı zamanda kişisel olarak da gerçekleştirilmektedir. Dünyanın her yerinden harika insanlarla tanışma fırsatına sahip oldum ve daha da önemlisi onlara arkadaşlarım diye seslenebilme fırsatını yakaladım.

Buna ilaveten bu kaldığım bir yıl süre içerisinde bana ve diğer Türk arkadaşlarıma daima sabır göstererek motive eden bizlere ders veren harika öğretmenlerime de teşekkür etmek isterim. Öğretmenlerim, işlerinin bir parçası olmamasına rağmen, fiziksel ve duygusal olarak iyi hissetmemiz için bizlerle yakından ilgilendiler, bizleri evlerine davet edip bizlere aileleri gibi davrandılar. Muzaffer, Nurcay, Gözde ve Fikriye Hocalarımın benim için daima kalbimde özel bir yerleri olacaktır.

Ayrıca beni bu tezi yazmam konusunda teşvik eden öğretmenlerime de teşekkür ederim. Çalışmamın büyük bir kısmı ise, Sanem Özer'in çatışmaların çözümü dersinde tartışılan gerçekten zevk aldığım ve uyuşturucu ile mücadele hakkında bakış açımın değişmesine yardımcı olan konudan oluşmaktadır. Aynı zamanda çalışırken bana rehberlik eden, daima beni destekleyen, cesaretlendiren ve düşüncelerimi daha açık ifade etmeme yardımcı olan Ceren Uysal ve Senem Atvur hocama da son derece minnettar olduğumu belirtmek isterim.

Son olarak da ailem ve arkadaşlarımdan desteğinden söz etmek isterim çünkü onlar olmadan bu kadar uzağa gelemezdim. Kararlarıma daima güvenen, dünyanın viiiist yarım küresine gitmeme itiraz etmeyip bundan gurur duyan kendilerini çok sevdiğim babam, Juan Manuel Cantú Cantú ve annem Laura Elena Garza Longoria' ya, kız kardeşim Andrea Cantú Garza ve erkek kardeşim Juan Manuel Cantú Garza'ya teşekkür ederim. Ayrıca, ihtiyacım olduğu zamanlarda Skype konuşmaları ile beni neşelendiren en iyi arkadaşım, Sonia Cervantes Gonzalez' e de teşekkür etmek isterim.

Bu macerayı paylaştığım İspanyolca konuşan değerli arkadaşlarım, Lina Ramírez Restrepo ve Jorge Braña Hernández 'in dostlukları olmasaydı ülkemden bu kadar uzağa yolculuk yapmış olamazdım. Zor zamanlarımızda birbirimizin moralini daima yüksek tuttuk ve arkadaşlarım bana sonsuza kadar unutamayacağım hatıralar yaşattılar.

Laura Amelia Cantu Garza
Antalya, 2016

GİRİŞ

2009 yılında, pek çok Meksikalının karıştığı şiddet olaylarında sürpriz bir şekilde ani bir artış meydana gelmiştir. Bu olayların yayılması ve ani bir şekilde son bulması sadece bir yıl sürmüştür. Bu tezin yazarının da yaşadığı kent–Monterrey-, mücadele boyunca en çok etkilenen yerlerden biri olmuştur. Silahlı çatışmalar sürekli ve düzenli bir hal aldığından, cıvıl cıvıl barlara ve kulüplere sahip olan ünlü şehir merkezi terk edilmeye başlanmıştır. Eğer siz Monterrey’de yaşayan birisine güvenliğinin tehdit altında olup olmadığını sorarsanız, alacağınız cevap muhtemelen evet olacaktır. Çünkü artık herkes kaçırılan, işkence gören, soyulan ya da öldürülen birisine tanık olmaktadır.

Bu olaylar 2006 yılında, Meksika’da resmi olarak başlatılan uyuşturucu ile mücadele sonrasında iyice alevlenmiştir. Bu olaylar o zamandan beri binlerce yaşamı olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Mağdur insanlardan birisi olarak, uyuşturucu ile mücadelenin ardındaki sebepleri anlamının ve alınan sonuçların toplumun güven ve huzurunun feda edilmesine değip değmediğini değerlendirmenin önemli olduğuna inanmaktayım. Peki, uyuşturucu ile mücadele Meksikalıları korumada gerçekten bir başarıya ulaştı mı, yoksa onların hayatlarını daha da mı tehlikeye attı?

Bu tez esas itibariyle Birleşik Devletler ve Meksika’nın uyuşturucuyla mücadele deneyimlerine odaklanmakta olup aynı zamanda karşılaştırma maksadıyla da Kolombiya’yı ele almaktadır. Birleşik Devletler diğer iki ülkeye göre ekonomik üstünlüğe sahip olduğu için bu senaryodaki en önemli rolü oynamaktadır. Birleşik Devletler, Meksika ve Kolombiya üzerindeki bu baskı gücünden büyük avantaj sağlamaktadır ve Meksika ile Kolombiya’nın uyuşturucu politikasını kendi saldırgan önlemleri ile uyumlu bir hale getirmektedir.

Birleşik Devletlerdeki yasadışı göçler, suç olayları ve uyuşturucu bağımlılığı; Rio Grande’nin güneyinde yaşayan insanların tarih boyunca suçlanacağı problemlerin arasında bulunmaktadır. Bu, Amerikalı politikacıların mücadeleyi ülke dışına taşıyarak yerel bir sorunu çözme girişimlerinin ilk örneği değildir. Uyuşturucu üretiminin çok yüksek olmasından dolayı ve Amerika’nın uyuşturucu ile mücadelede ilk atağı yapması için mükemmel bir ortam ve tampon sağlamasından dolayı, Kolombiya çatışma alanı olarak kolay bir şekilde göze çarpmaktadır.

Güney Amerika’yı tehdit eden şiddet artık burada ki kartelleri engellemiş olsa da uyuşturucu sektörü başka yerlere sıçramıştır. Uyuşturucu piyasasındaki Kolombiya’nın egemen rolü Meksika tarafından gölgelenmiştir. Karşılaştırmalı olarak Meksika ve Birleşik Devletler, müşterek sınırlarından dolayı daha yakın bir ilişkiye sahiptirler. Meksika ve

Birleşik Devletler arasındaki işbirliği, 1990'lı yıllarda Kuzey Amerika Ülkeleri Serbest Ticaret Antlaşması imzalandığından beri, büyük ölçüde sağlanmıştır. Bu yüzden Meksika hükümetinin Amerika'nın adımlarını istekli bir şekilde izlemesi hiç de sürpriz değildir.

Bu konu ile ilgili hazır pek çok kaynak bulunmaktadır fakat konuya objektif bir şekilde yaklaşmak oldukça önem taşımaktadır. Medyada yer alan romanlar, televizyon dizileri ve filmler bu konunun daha ilgi çekici hale gelmesinde etkili olmuştur. Bu tez çalışması ise Meksika'daki kartellerin gelişimine ışık tutan Ricardo Ravelo'nun, uyuşturucu mücadelesinden etkilenen tüm cepheleri çerçeve içine oturtan Ioan Grillo'nun, mücadelenin arkasındaki nedenleri derinlemesine analiz eden Dawn Paley'in çalışmaları dayanak alınarak hazırlanmıştır.

Karşılaştırmalı bir analiz yapıldığında, Kolombiya'daki uyuşturucu mücadelesi için bilgi kaynağı olarak Tatiana Matthiesen'in çalışması, Birleşik Devletlerde de yasaklı dönemlerde alkol ile yapılan mücadele için Lisa McGirr'in açıklamaları kullanılmıştır. Tüm bu kaynaklar, gazete ve gazete makalelerinin yanı sıra resmi kurum ve organizasyonlardan alınan verilerle bütünlük kazanmaktadır. Çatışma çözümleri ile ilgili bölümler açısından; bu çalışma esas itibarıyla konu ile ilgili pek çok bilim adamının değerli bilgilerini derleyen Charles Webel & Johan Galtung'un barış ve çatışma incelemeleri el kitabına (*Handbook of Peace and Conflict Studies*), Charles Webel & Jorden Johansen'in barış ve çatışma incelemelerine (*Peace and Conflict Studies: A Reader*) dayanmaktadır.

Önceden bahsedildiği gibi uyuşturucu ticareti konusu yeni değildir; günümüzde uyuşturucu çetelerinin elebaşları ve uyuşturucu piyasası hakkında konuşmak oldukça popüler hale gelmiştir. Bu durumda bu çalışmanın farkını ne oluşturmaktadır? Bu çalışmada uyuşturucu ile mücadele her zamankinden daha çok sorgulanmaktadır. Çalışmada önceki incelemeler takip edilecek olup aynı zamanda barışı sağlamanın nasıl bir yol izlediği gözler önüne serilecektir. Eğer devlet, uyuşturucu ile yapılan mücadeleyi sonlandırmaya karar verirse binlerce insanın geçmişteki mağduriyeti ortadan kalkmayacak ve sonuçta iyice yerleşmiş olan nefret ve intikam arzusu şiddet çemberini devam ettirecektir. Bu bağlamda hükümetin stratejilerini değiştirmesi mümkün müdür? Eğer bu strateji benimsenirse, barışın sağlanması için halkın yaşananları affetmesi ve unutulması mümkün olacak mıdır?

Bu araştırmanın esas amacı, Meksika'nın uyuşturucu ile mücadelesinde, Birleşik Devletler tarafından izlenen stratejilerin sürdürülebilirliğini çatışma çözümü perspektifinden analiz etmektir. Bu tez, dört bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm, uyuşturucu ile mücadelenin genel içeriğinin yanı sıra çatışma çözüm teorisiyle ilintili bazı kavramları da içermektedir. Bu tezin en önemli görüşlerinden birini şiddeti durdurma ve barışı sağlama konusu oluşturduğu

için, bu kavramların anlamını bilmek büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle birinci bölümün ilk kısmı; barış, şiddet ve çatışma kavramlarının tanımına değinmektedir.

Birinci bölümün ikinci kısmı ise Birleşik Devletler'deki uyuşturucunun kullanım ve yasaklanma hikayelerini ele almaktadır. Bu bölümde, bugünün tütün ve uyuşturucu kullanımı ile ilintili yanlış anlamalar bilimsel araştırmalara dayanarak sorgulanmaktadır. Amerika'nın, azınlık ve göçmenleri uyuşturucu kullanımı ile ilişkilendirilmeye başlanıncaya kadarki süreçte uyuşturucu kullanımının genel olarak nasıl görüldüğü, artan yabancı düşmanlığı ve ırkçılık duygularıyla nasıl genelleştiği açıklanmaktadır. Ayrıca Richard Nixon'un ilk uyuşturucuyla savaş deklarasyonu ve bu deklarasyonun halefleri tarafından nasıl genişletildiği gözden geçirilmektedir.

Birinci bölümün üçüncü ve son kısmı kartelleşmenin nedenlerini açıklarken, uyuşturucu yasağının bu süreçteki rolü üzerinde durulmaktadır. Yasaklama uyuşturucu tüketiminde etkili bir caydırıcı olduğunu ispat edememiştir; fakat artan kar payından dolayı suç örgütlerinin gelişimi için teşvik edici olduğunu ortaya çıkmıştır. Latin Amerika'da yolsuzluk ve yetki eksikliğine ilaveten fakir halk kitlelerinin yoğunluğu, uyuşturucu piyasasının gelişmesi için verimli bir alan yaratmıştır. Uyuşturucu ticaretinin yarattığı cazibe, kartellerin gençler arasından daha kolay üye toplar hale gelmesini sağlamıştır.

İkinci bölüm, Meksika'nın uyuşturucunun üstesinden nasıl geldiğini daha detaylı bir şekilde açıklamaktadır. Birinci kısım ülkenin en güçlü kartellerinin doğuşunu gözden geçirmektedir. Kuzeybatıda daha sonra Sinaloa, Juárez ve Tijuana kartelleri olarak bölünen Guadalajara karteli kök salmıştır. Kuzeydoğuda ise daha sonra Zetas olarak ortaya çıkan Gulf karteli egemen olmuştur. Günümüzde aktif olarak çalışan en az sekiz kartel bulunmaktadır; bu kartellerin birbirleriyle olan ilişkileri acımasızcadır, işbirlikleri ne kadar sık olursa ayrılımları da o kadar sık görülmektedir.

İkinci bölümün ikinci kısmı, Vicente Fox idaresinde 2000 yılından itibaren Meksika hükümetinin başlattığı kartellere karşı ilk önemli yasal takibiele almaktadır. Fox, uyuşturucuya karşı resmi olarak savaş ilan etmemesine rağmen, Birleşik Devletler ile işbirliğini arttırmış ve kartel şiddetinden büyük ölçüde etkilenen kuzey sınırına yakın bölgelere asker yerleştirerek çatışmalara orduyu da dahil etmiştir.

İkinci bölümün üçüncü kısmı, ülkenin geri kalan kısmında korkutucu bir şekilde artan şiddet seviyesi ile yüz yüze gelmek zorunda kalan Felipe Calderón yönetimine değinmektedir. Calderón yönetime gelir gelmez uyuşturucuya karşı savaş ilan etmiş ve Birleşik Devletler hükümeti ile bir işbirliği anlaşması imzalamıştır. Bu anlaşma ile Birleşik Devletler, birlikleri eğiterek ve teçhizat sağlayarak mücadele esnasında Meksika ordusuna

yardımcı olmayı kabul etmiştir. Sonuç olarak Calderón dönemi, Meksika tarihinin uyuşturucuyla mücadelede en çok çaba sarf edilen dönemi olarak tanımlanmaktadır.

İkinci bölümün dördüncü kısmı, Calderón'un başlattığı mücadeleye devam etmeye karar veren Enrique Peña Nieto yönetimine odaklanmaktadır. Ülke üzerinde bu mücadelenin travmatik etkileri hala sürese de, Peña Nieto halen dünyanın her yerinde pozitif olan imajını sürdürmektedir ve ondan çok daha fazlası beklenmektedir. Bununla birlikte başkanlığının son iki yılında bu imaj değişmeye başlamıştır. Çok sayıdaki cinayet, ortadan kaybolma ve yolsuzluk olayları ününü lekelerken, Nieto uyuşturucu politikası ile ilgili olarak bir strateji değişikliğini düşünmeden önce konu üzerinde daha fazla araştırma yapılması gerektiğini kabul etmiştir.

İkinci bölümün beşinci ve son bölümü ise bu sürecin tamamında Birleşik Devletlerin rolünün ne olduğunu açıklamaktadır. Çatışmanın gelişim aşamalarında önemli bir aktör olan DEA (*Drug Enforcement Administration*- Uyuşturucuyla Mücadele Dairesi) aynı zamanda strateji değişikliğinin önündeki en önemli engellerden biri olarak belirmektedir. Binlerce DEA birimi ve çalışanları Birleşik Devletler'in bütçesine güvenmektedir ve bu yüzden genellikle uyuşturucuya karşı savaşın devam etmesini desteklemektedir. ABD'deki silah kontrol önlemlerinin düzensizliğinden dolayı silah kaçakçıları takip etmenin zorlaşması uyuşturucu kartellerine yasadışı silah temininde Amerikalıların da suçu olduğunu göstermektedir. Günümüzde bazı eyaletlerin marihuanayı yasallaştırması ile tartışmalar yön değiştirmiştir. 2016 yılı başkanlık seçimleri için adayların uyuşturucu mücadelesinin başarısız olduğunu kabul ettiği görülürken, halk sağlığı politikalarının devam ettirilmesi gerektiğini görüşü ağırlık kazanmaktadır.

Üçüncü bölümde, konuya uygun iki karşılaştırmalı senaryo değerlendirilmektedir. Benzer geçmiş deneyimleri analiz etmekteki amaç alternatif eylem planlarını ortaya koyabilmektir. Birinci ve ikinci kısımlar, Pablo Escobar'ın Medellin kartelinin başında olduğu dönemde Kolombiya'nın uyuşturucu ile mücadelesini ele almaktadır. Meksika'nın izlediği yöntemler, Başkan Virgilio Barco ve César Gaviria tarafından uygulanan taktiklerin çoğu ile örtüşmektedir. Uyuşturucuyla mücadelenin Kolombiya'ya ne getirdiğini dikkate alarak bunun Meksika'nın ve uluslararası düzeyde uyuşturucu kullanımının geleceği ile ilgili tahminlerde bulunmayı sağlayacağı öngörülmektedir.

Üçüncü bölümün üçüncü ve dördüncü kısımları, ABD'nin alkol satışının yasak olduğu dönemde (*Prohibition*) alkol ile mücadelesini ele almaktadır. Bu yalnızca yasaklı bir ürün için geliştirilen karşıt stratejiyi örnekletmek için değil aynı zamanda bu strateji yerine yasallaştırma tercih edildiğinde ne olduğunu göre bilmek açısından da ilginç bir konudur. Çetelerin oluşması, yasaklardan kaynaklanan yolsuzluk ve şiddet olayları, yasallaşma ile

birlikte azalırken görece bir barış toplumunun oluşmasına da katkı yapabilmektedir. Bu doğrultuda, Meksika ve ABD’de uyuşturucuyla mücadelede savaş stratejisine karşı yasallaştırma uygulamasının da tercih edilebileceği varsayımı ortaya konulabilecektir.

Bu tezin dördüncü ve son bölümü, uyuşturucuyla mücadele konusundaki bütün bu verilerin çatışma çözümü teorisiyle analizine ayrılmıştır. Uyuşturucu ile mücadelenin değişkenlerini görselleştirmek açısından, üç çatışma analizi grafiğine yer verilmiştir. Bu grafikler zaman çizelgesi, çatışma ağacı ve köktür. Bu figürler; olaylar zincirini, çatışmanın nedenlerini ve çıktılarını, çatışmaya dahil olan tarafların çıkarlarını göstermektedir. Değişkenlerin açıkça belirtilmesi ile çatışmanın tamamen sona erdirilmesi seçeneği dışında, şiddetsiz bir çatışmaya dönüştürülmesi alternatifinin de dikkate alınması mümkün olacaktır. Bu alternatif, bir doktorun hastasına teşhis koyarken izlediği yollara benzer şekilde çatışmayı analiz etmeyi amaçlayan Johan Galtung’un TRANSCEND modeli çerçevesinde tartışılacaktır. Ele alınan olası stratejiler bir tedavi ya da terapiye benzetilmektedir.

Bu bağlamda yapılması gereken değişikliklerin politik ve büyük ölçekli olması önem taşırken, aynı zamanda barışı garantilemek için değişikliklerin tabana yayılması da gerekmektedir. Nüfusun çoğunluğunu kirleten şiddet kültürünü sona erdirecek bir çözüme gereksinim vardır. Sağlıklı ilişkilerin geliştirilmenin, eşit eğitim ve iş imkanları yaratılmasının şiddet içeren davranışları caydırıcı özelliği bulunduğu ispatlanmıştır. Bu ise uzun vadede daha büyük değişimler üzerinde etkiler yaratmaktadır.

Son bölüm, savaş sonrası toplumun psikolojik travma yaşadığı gerçeğini kabullenmenin önemine değinmektedir. İnsanlar, adam kaçırma ya da cinayet olaylarını kolay kolay affetmeyecek ve unutmayacaklardır. Bunun yanında devlet, geçmişle başa çıkabilmek bir yol sağlamalı ve toplumu intikam duygusundan vazgeçirecek yeni koşullar yaratmalıdır. Bu ancak hukukun üstünlüğü çerçevesinde savaş suçlularının cezalandırması, mağdurların zararının karşılanması ile yapılabilecektir.

Bu tezin konusu uyuşturucuyla mücadelenin yalnızca küçük bir kesimini irdelemektedir. Konuyla ilgili geniş bir literatür yer almaktadır; bu çalışma içinde yararlanılan kaynaklar da konuyla ilgili bakış açısını derinleştirmek isteyen okuyucular için tavsiye edilebilir niteliktedir. Ayrıca bu çalışmanın konusu olan uyuşturucuyla mücadele, güncel bir olaydır ve her gün gözler önüne serilmeye devam etmektedir. İncelenen bazı olayların daha da derinleştiği gözlenmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

TARİHSEL VE KAVRAMSAL BAĞLAM

Kaçakçılık temelde yönetim otoritesinin başlıca kaygılarından biridir. Polis örgütünün modernleşmesi ve artan kontrollere rağmen uygulamada bu sorunun yok edilmesinde henüz daha başarılı olunamamıştır. Kaçakçılığı yapılan malların çeşitliliği ve bunun başarıyla yapılabilmesi için benimsenen teknikler, hükümetlerin sahip olduğu sınırlamalar ve tüketicilerin istekleri ile aynı hızda gelişmiştir. Özellikle uyuşturucu kaçakçılığı olayıyla aktif olarak mücadele gösteren ülkeler için sonuçlar oldukça yıkıcı olmuştur. Dahası, tüm çabalara rağmen arz ve talep yüzdeleriyle alakalı hiçbir azalma olmamıştır. Bunun nedeni nedir? Bu politikaları ne yönlendirmektedir? Uyuşturucuların yok edilmek zorunda olunan bir düşman olduğuna ne zaman karar verilmiştir?

Bu çalışmada uyuşturucuyla mücadele konusuna, uluslararası ilişkiler disiplini içerisindeki araçlar ve çatışma çözümü perspektifleri kullanılarak değinilecektir. Bugün alınan önlemlerin etkili olup olmadığını değerlendirmeden önce çatışma ve barış kavramlarının iyi anlaşılması gerekmektedir. Ortaya çıkan sonuçları şu an birbiriyle çelişen stratejiler mi yaratmaktadır? Meksika'yı istikrara geri döndürebilecek alternatif herhangi bir yol bulunmakta mıdır? Bu sorulara cevap verebilmek için kavramsal ve tarihsel çerçevenin belirginleştirilmesi önem taşımaktadır.

1.1 Barış, Şiddet ve Çatışma Kavramları

Oldukça anlaşılır görülen barış kavramı, Merriam-Webster sözlüğü tarafından, savaş veya kavga yoksunluğu olarak tanımlamaktadır.¹Eğer bu kavram Uluslararası İlişkiler teori alanında değerlendirilirse, bu kelimenin anlamının diğer pek çok fikre etki ettiği görülmektedir. Manchester Üniversitesi'nden Profesör Oliver Richmond, barışın özünde sadece bir hedef olmadığını barışın bizim ortak korunmamızı sağlamayı amaçlayan bir süreç olduğunu iddia etmektedir.²

Barışı sağlamak için gerekli olan belirgin değişkenler değiştirilemez değildirler. Uluslararası İlişkiler pek çok farklı bakış açısına sahiptir ve her birinin barışın neye benzediği konusunda kendi görüşü bulunmaktadır. Örneğin İdealistler için barış; sosyal, siyasal ve ekonomik spektrumda belli bir uyum seviyesine ulaşmaktır ancak meydana gelmiş hiçbir

¹Merriam-Webster's Learner's Dictionary, "Peace," <http://www.merriam-webster.com/dictionary/peace>, erişim tarihi 17/02/16.

² Oliver P. Richmond, "Peace in International Relations," in Charles P. Weber & Jorgen Johansen (eds.), *Peace and Conflict Studies: A Reader*, Routledge, 2012: 36.

örneği bulunmadığı için elde edilemez görünmektedir. Yinede toplum, ideal bir son için mücadele etmeye devam etmelidir. Liberalizm ve Neo-liberalizm barışı uluslararası organizasyonlar aracılığıyla bir anlaşmaya varmak olarak tanımlamaktadır; fakat bu anlam kurumları tanımayan tarafları ötekileştirmektedir. Realistler güçlü ulusların baskın kurallarıyla pek çok örneği bulunan hakimiyete dayalı temel bir uluslararası düzen sağladıklarını iddia etmektedirler ve Marksistler; sosyal adaletin, eşitliğin, sınıfsal ve toplumsal hiyerarşinin ortadan kaldırılmasının barışı getireceğine ve bunun da devrim yoluyla başarılacağına inanmaktadırlar.³

Barış çalışmalarının kurucusu olan Johan Galtung, barışın negatif ve pozitif olmak üzere iki çeşidi olduğunu öne sürmektedir. Bu barış çeşidinin her biri şiddete tercih edilebilir fakat negatif barış sadece büyük ölümlerin olmayışına odaklanırken, pozitif barış diğer alanları da kapsamaktadır. Pozitif barış ayrıca var olan kültürel iletişimin yanı sıra taraflar arasındaki işbirliğini, ekonomik ve politik eşitliği de kapsamaktadır.⁴ Eleştirmenler barışın bu tanımının ütöpik olduğunu iddia etmektedirler.⁵ Pozitif barışı sağlama realitesi imkansız olabilir ancak bu çalışma, idealist öğeler içerisinde, bu kriterlere mümkün olduğu kadar yakın kalan çözümler bulmak için girişimde bulunacaktır.

Barış ve Ekonomi Kurumu, “toplumdaki emniyet ve güvenlik seviyesi, yerli ve uluslararası çatışmaların boyutu ve askerileşme derecesi” değişkenlerine bağlı olarak, barış seviyelerini ölçmek için objektif olarak girişimlerde bulunan organlardan biridir. Bu kurum her yıl 162 ülkenin barış içinde yaşama seviyesini sıralayan bir Küresel Barış İndeksi yayınlamaktadır.⁶ Meksika 2015’de 144.sırada bulunan düşük bir barış devleti olarak sınıflandırılmıştır.⁷ Ülke uyuşturucuyla mücadeleye başladıktan iki yıl sonra ise, 2008 ve 2013 yılları arasında, listede 45 basamak düşmüş ve bu Meksika’yı Latin Amerika’da Kolombiya’dan sonraki en az huzurlu devlet yapmıştır.⁸ Kuzey ülkelerindeki yüksek şiddet seviyesi ise doğrudan kartel aktiviteleriyle ilişkilendirilmiştir.⁹

Meksika’nın bir şiddet devletine dönüşmüş olduğu gerçeği oldukça açıktır; bu durum Uluslararası İlişkiler perspektifinden açıklanmaya ihtiyaç duyulan bir diğer kavramı da beraberinde getirmektedir. Galtung, şiddetin kişisel ve yapısal olmak üzere iki çeşidinin olduğunu ileri sürmektedir. Bunlardan ilkinin tanımlanması kolaydır, bir suçlu vardır ve bir

³Richmond, 2012: 43.

⁴Johan Galtung, “Positive and Negative Peace,” in Charles P. Webel & Jorgen Johansen (eds.), *Peace and Conflict Studies: A Reader*, Routledge, 2012: 75.

⁵ Conrad G. Brunk, “Shaping a Vision: The Nature of Peace Studies,” in Charles P. Webel & Jorgen Johansen (eds.), *Peace and Conflict Studies: A Reader*, Routledge, 2012: 17.

⁶ Institute for Economics and Peace, *Global Peace Index 2015*: 2.

⁷ Institute for Economics and Peace, 2015: 9.

⁸ Institute for Economics and Peace, *Mexico Peace Index 2015*: 4.

⁹ Institute for Economics and Peace, *Mexico*, 2015: 8.

grup veya bir insana karşı gerçekleşen doğrudan bir eylem veya davranış bulunmaktadır. Ayrıca herhangi bir psikolojik veya fiziksel istimal çeşidini de kapsamaktadır. Şiddetin ikinci çeşidi ise yeterince açık değildir çünkü suçu işleyen bir birey değildir; sosyal yapının kendisidir. Bu durumda yapısal şiddet bir grup insanın diğerlerine nazaran daha dezavantajlı konuma gelmesinden bahsedilmektedir.¹⁰ Sonraki bölümlerde Meksika'nın şiddetin her iki çeşidinden de nasıl derin bir şekilde etkilendiği, bir bakıma iki şiddet türünün birbiri üzerinden nasıl beslendikleri görülecektir. Yapısal şiddet imkan yetersizliğinden dolayı, insanları (özellikle yerli halkları) uyuşturucu ticaretine itmektedir.

Şiddeti geliştiren yapısal faktörler şunları kapsamaktadır: “işsizlik, ırkçılık, cinsel ayrımcılık, adaletsizlik, ihtiyaç eksikliği, açlık, doğal felaketler, yoksulluk, istismar, eşitsizlik ve askerileşme.”¹¹ Tüm bunlar (her yıl az miktarda ancak çoğunluğu depremlerden ve kasırgalardan oluşan doğal felaketler dışında) pek çok Meksikalı'nın günlük yaşantısının daimi bir parçasını oluşturmaktadır. Bunlara ilaveten çocuk istismarı ve cinsel şiddetin yanı sıra şiddetin içsel biçimleriyle ilişkili olan makro seviyedeki sosyal faktörleri de dikkate almak oldukça önemlidir.¹² Oluşan bu kötü ortam ise barış kültürünün yerleşmesini zorlaştırmaktadır. Ayrıca, Profesör Charles P. Webel, insanların savaş tarafından çoktan yıpratıldığı veya yoksulluğun ciddi boyutlara ulaştığı durumlarda barışın gerçekleşmesinin hemen hemen imkansız olduğunu belirtmektedir.¹³

Bir diğer tartışma da barışın bir antitezi olarak şiddetin gerekli olmadığı yönündedir; çünkü şiddetin pek çok örneği, insanların özgürlükleri için mücadele ettikleri zamanlar gibi, pozitif sonuçlar doğurmaktadır. Profesör Webel, “şiddetin barışın karşı kutbu olmaktan ziyade onun barış adına zafer ve hakimiyet için kişisel veya politik bir güç olarak kullanıldığını” ifade etmektedir.¹⁴ Bu tür bir şiddet, toplumun güvenlik hissini azaltmaktadır ancak sosyo politik alanda bir değişiklik meydana getirme niyetinde de değildir. Bu noktada, temel amaçları pek çok toprakta kendi hakimiyetlerini kurmak ve daha yüksek bir kar elde etmeyi sağlamak olan uyuşturucu kartelleri terörist olarak tanımlanabilirler.

Webel, şiddetin sürekli kullanımının (ister koruma ister intikam amaçlı olsun) suçlu kişiler üzerinde uzun vadede tehlikeli etkilere sahip olduğunu ve onların politik ve psikolojik güvenliklerinde bir azalma görüldüğünü belirtmektedir.¹⁵ Bu, ayrıca rakip karteller arasındaki şiddetin niçin durdurulmadığını da açıklamaktadır. Her kartelin kendi semtini korumak için

¹⁰ Brunk, 2012: 17.

¹¹ Charles P. Webel, “Thinking Peace,” in Charles P. Webel & Jorgen Johansen (eds.), *Peace and Conflict Studies: A Reader*, Routledge, 2012: 72.

¹² World Health Organization, “Violence prevention: the evidence,” in Charles P. Webel & Jorgen Johansen (eds.), *Peace and Conflict Studies: A Reader*, Routledge, 2012: 172.

¹³ Webel, 2012: 72.

¹⁴ Webel, 2012: 70.

¹⁵ Webel, 2012: 71.

şiddete başvurduğu ve ele geçirilen veya öldürülen üyelerinin intikamını almak için birbirlerine saldırdığı zaman, aslında hiçbir tarafın ilişkii kesmek istemediğini gösteren tehlikeli bir kısır döngüyü devam ettirdiği görülmektedir.

Şiddet yalnızca kartel çatışmalarından değil ayrıca ordu ve polis güçleri tarafından da başvuru bir yöntemdir. Pek çok olay bu kesimlerin sahip oldukları gücü kötüye kullandıklarını göstermektedir. Savaş başladığından beri pek çok yargısız infaz ve hatta sonradan örtbas edilen katliam da bulunmaktadır. Buradaki kurbanların çoğu ise köylülerdir(bu bazı akademisyenlerde sosyal ayrıştırma (*social cleansing*) şüphesini uyandırmıştır)ve onlar adil bir yargılamaya tabi tutulmamaktadırlar ayrıca onların herhangi bir şekilde kartellere dahil oldukları da varsayılmaktadır.

Şiddeti tetikleyen pek çok psikolojik faktör bulunmaktadır. Eğer ki insanlar toplumun belli bir kesimi hakkında herhangi bir bilgiye sahip değillerse bu onlar hakkında bir önyargının olduğunu göstermektedir. Ayrıca bu, özellikle de insanların kendisini tehdit ediyor hissettikleri zamanlarda, düşmanın daha kolay kötüleşmesine sebep olmaktadır. İnsanlar, insan davranışlarını ve olayları meşrulaştırmak için nedensel açıklamalar aramaktadır. Bunlar ise genellikle kötü insanların hak ettikleri şeyleri aldıkları görüşüyle ilişkili olan “adil- dünya hipotezine” dayanmaktadır.¹⁶

Şiddete karşı şiddet ile mücadele etme işe yaramamaktadır. “Sempatî duygusunun işbirliği ve empatiyi oluştururken; şiddetinde şiddeti yarattığı” görüşünde olan Akademisyen Noah Chomsky, terörizmin herhangi bir çeşidi hakkında söz ederken başka bir davranış biçimi önermektedir.¹⁷ Chomsky, öncelikle devletin teröre zemin hazırlayan bir aktör olarak rolünün sonlandırılması gerektiği sonrasında ise çatışmayı alevlendiren sorunlardan söz edilmesi ve en sonunda da yalnızca askeri eylemler olmayan cezai suçları da içinde barındıran terörizm faaliyetlerinin ele alınması ve bunların şeffaf bir yargılama süreci kullanılarak cezalandırılması gerektiği görüşlerini savunmaktadır. Uyuşturucuyla mücadele vakalarını dikkate alarak Chomsky, uyuşturucuya karşı yapılan kırk yıllık bir mücadelenin, uyuşturucu kullanım seviyelerinin yanı sıra fiyatlarda da belirgin bir etkiye sahip olmadığı görüşündedir. Önleme tedbirlerinin ve tedavinin en uygun maliyetli çözüm olduğunu belirtmektedir.¹⁸

Yapısal şiddete değinmek daha zor olsa da, uyuşturucuyla mücadele tarafından oluşan doğrudan şiddet dahilinde uzlaşma daha kolaydır. Çatışmaların çoğu tartışmaya açık olmayan temel ihtiyaçların bastırılmasından dolayı başlamaktadır ancak çatışma farklı

¹⁶ Charles P. Webel & Viera Sotakova, “Psychological contributions to understanding peace and conflict,” in Charles P. Webel & Jorgen Johansen (eds.), *Peace and Conflict Studies: A Reader*, Routledge, 2012: 186-187.

¹⁷ Noah Chomsky, “The evil scourge of terrorism,” in Charles P. Webel & Jorgen Johansen (eds.), *Peace and Conflict Studies: A Reader*, Routledge, 2012: 197.

¹⁸ Chomsky, 2012: 197-198.

çıkarlardan dolayı meydana geldiğinde uzlaşma olasılığı daha yüksektir.¹⁹ Viktorya Üniversitesi'nden Profesör Conrad G. Brunk, barışın çatışma eksikliğinden dolayı değil şiddet eksiliğinden dolayı olduğunu savunmaktadır. Barış peşinde koşma, tüm tarafların her meselede anlaşmasını sağlamaktan ziyade anlaşmazlıklara daha yapıcı çözümlerin uygulanmasını amaçlamaktadır.²⁰ Brunk, barışı sağlamak adına üç yaklaşımdan söz etmiştir. Bunlar: (1) Her bir tarafın çıkarlarını gözeterak görüşmeler aracılığıyla çatışmaların tamamen sonlandırılmasını sağlayan uyuşmazlık çözümü (*conflict resolution*) (2) Herkesin yararına olacak şekilde çatışmaları düzenleyen çatışma yönetimi (*conflict management*) (3) Çatışmanın yapıcı bir şekilde çözümlenmesinden önce daha da güçlendirilmesi anlamına gelen çatışma dönüşümüdür (*conflict transformation*).²¹

Bu üç yaklaşım da zorunlu veya zorunlu olmayan bir yol haritası izleyebilmektedir; ancak uyuşturucuyla mücadele konusunun uyuşmazlık çözümü için mecburi bir girişim gerektiği açıkça görülmektedir. Bu stratejinin orta düzeydeki amacı, uyuşturucu meselesindeki düşmanları bozguna uğratmaktır. Fakat bu, tıpkı cansız bir varlık karşısında savaşın nasıl kazanılacağını ifade eder şekilde gerçekte başarılı olmamaktadır. Gerçek düşmanlar ise sadece uyuşturucu kartel üyeleri ve öldürülebilen ve esir alınan elebaşlarıdır.

Uyuşturucu kartelleri ve otoritenin gücü oldukça dengeli görünmektedir. Louis Kriesberg ve Gearoid Millar mevcut kaynakları her bir tarafa üç kategoride dağıtmaktadırlar.²² Bunlar sosyal, ekonomik ve demografiktir. Sosyal parametreler içerisinde uyuşturucu kartelleri diğer kartellere müttefik olma konusuna güvenirken, otorite de Birleşik Devletlere güvenmektedir. Ekonomik parametreler içerisinde ise her iki taraf da silah satın alma, saldırı veya savunma için bir altyapı inşa etme ve mücadele eden kimseler yetiştirme veya kiralama konusunda yeterince güce sahiptirler. Demografik yönden ise otorite çeşitli sektörlerden destek alırken, uyuşturucu kartelleri ise toplumun kırsal, eğitilmemiş, marjinal ve fakir kesiminde güçlü bir potansiyele sahip olmaktadır. Bu değişkenlere bakıldığında niçin kazanmak için böylesine zorlu bir savaş olduğu ve çözüm için neden başka çözümler düşünülmesi gerektiği kolaylıkla görülmektedir.

Gelecek bölümlerde birbiriyle çelişen stratejilerin sonuçları ve olası yöntem değişiklikleri değerlendirilecektir. Bununla birlikte öncelikle uyuşturucuyla mücadele hakkında olan bu çalışmanın tarihsel arka planının anlaşılması gerekmektedir. Bu meselenin Meksika'nın Kuzey komşusunda daha uzun bir tarihe sahip olduğu ancak çatışmanın

¹⁹ Webel & Sotakova, 2012: 186.

²⁰ Brunk, 2012: 19-20.

²¹ Brunk, 2012: 21-23.

²² Louis Kriesberg & Gearoid Millar, "Protagonists strategies that help end violence," in Charles P. Webel & Jorgen Johansen (eds.), *Peace and Conflict Studies: A Reader*, Routledge, 2012: 208.

Meksika’da sadece son on yıl içerisinde bir öncelik haline geldiği görülmektedir. Yirminci yüzyılın ilk yarısına bakıldığında ise uyuşturucu yasağı için atılan ilk adımların onu zamanla daha da kötüleştirdiği görülecektir.

1.2 Birleşik Devletler’de Uyuşturucu Yasağı ve Uyuşturucu Kullanımının Tarihi

Uyuşturucu Politikaları Birliği’nin (*Drug Policy Alliance*) kurucusu ve yöneticisi olan Ethan Nadelmann, uyuşturucunun bulunmadığı bir toplumun neredeyse hiç olmadığını belirtmektedir.²³ Tarih boyunca uyuşturucular tıbbi, sosyal ve hatta dini içerikli aktivitelerde bile kullanılmışlardır.²⁴ Eğer insanlar uyuşturucu yasağıyla yetiştirilirse bu gerçek kolayca unutulur çünkü gazeteci Ioan Grillo’nın da belirttiği gibi “bu yasağın da hırsızlık veya cinayetin yasaklanması gibi çok eski bir döneme ait olan bir yasak olduğu kolayca düşünülür fakat bunun aksine şu anki politika ise yanlış bilgilendirme, fikir ayrılıkları ve anlaşmazlıklar tarafından oldukça bozulmuş bir halde bulunmaktadır.”²⁵

Tarih öncesi zamanlardaki Avrasya’daki afyon kullanımı²⁶ ve Amerikan yerli toplumunun (Kızıldereliler) ritüalistik peyote kullanımından²⁷, 19.Yüzyıldaki orta sınıf kadınların uyuşturucu kullanımına kadar²⁸ kontrolsüz uyuşturucu kullanımını simgeleyen pek çok örnek bulunmaktadır. Nadelmann’a göre Birleşik Devletler’deki uyuşturucu yasağının ilk dalgasını, ırkçı endişeler tetiklemiştir.²⁹ Bu endişelerden dolayı da Çinli, zenci ve Meksikalı göçmenlerin sayısının artışı uyuşturucuyu yasal kılmayan sebeplerden biri olmuştur.

Gazeteci Dawn Paley’de Nadelmann’ın görüşlerini desteklemektedir. 19. Yüzyılın sonuna doğru New York ve San Francisco Çinli göçmenleri hedef alacak şekilde afyon kullanımını yasaklamıştı ve ayrıca anti-Meksika düşüncesine sahip erken marihuana kontrol yasalarını da desteklemekteydiler.³⁰ Aynı şey, Sigmund Freud gibiler tarafından çalışılan ve övülen bir uyuşturucu türü olan³¹ kokain için de meydana gelmiştir ki o daha sonraları “daha

²³ Ethan Nadelmann, “Por qué hay que acabar con la guerra antidroga,” *TED*, Ekim, 2014, https://www.ted.com/talks/ethan_nadelmann_why_we_need_to_end_the_war_on_drugs?language=es#t-285468 (erişim tarihi 04/01/16).

²⁴ Nadelmann, 2014.

²⁵ Ioan Grillo, *El Narco: inside Mexico's criminal insurgency*, New York, 2011: 26.

²⁶ *Opium Throughout History*, Frontline, PBS, <http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/shows/heroin/etc/history.html> (erişim tarihi 04/01/16).

²⁷ Lourdes Garcia-Navarro, “Mexico's Peyote Endangered by 'Drug Tourists',” NPR, Eylül 3, 2007, <http://www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=14064806> (erişim tarihi 04/01/16).

²⁸ Nadelmann, 2014.

²⁹ Nadelmann, 2014.

³⁰ Dawn Paley, *Drug War Capitalism*, AK Press, 2014: 39.

³¹ Caleb Hellerman, “Cocaine: The Evolution of the Once 'Wonder' Drug,” CNN, Temmuz 22, 2011 <http://edition.cnn.com/2011/HEALTH/07/22/social.history.cocaine/> (erişim tarihi 07/01/16).

düşük bir sınıf olan siyahlar arasında artan cinayet ve çalgınlıkların”³² sebebi olarak görülmüştür. Uyuşturucu yasağına yönelik atılan ilk adımlar arasında; afyon satışlarını düzenlemek adına yapılan 1912 tarihli Lahey Sözleşmesi, marihuana ve kokain satışlarını düzenlemeyi amaçlayan 1914 tarihli Harrison Yasası ve marihuanayı kokain ve eroin ile aynı seviyede tutan ve onları reşit olmayan kimselere satanları ölüm cezasına çarptırmayı amaçlayan 1951 tarihli Boggs Yasası bulunmaktadır.³³

Uyuşturucu ve bağımlılık ile ahlaksızlık, şiddet eğilimleri, sağlık meseleleri ve ölüm arasında kurulan ilişkisi Richard Nixon’un başkanlık dönemi boyunca (1969-1974 arası) gündemde olan konulardır; uyuşturucu tüketim hızının birden yükselmesiyle birlikte toplumun konuyla ilgili kaygıları da artmıştır.³⁴ Benzer problemler alkol ve diğer yasal ilaçlarla da ilişkilendirilebilmesine rağmen, Nixon “toplumun bir numaralı düşmanı” olarak uyuşturucuyu göstererek uyuşturucuyla mücadeleyi fiilen ilan etmiş ve bu konuda diğer sorunlardan farklı stratejiler uygulama gereği duymuştur.³⁵ Hatta Nixon’un daha da ileri giderek bunun Birleşik Devletlere zarar vermek amacıyla yapılan komünist bir komplonun parçası olduğunu ifade edişi, 2002’de Beyaz Saray kayıtlarının açıklanmasıyla birlikte ortaya çıkmıştır.³⁶

Tartışmanın bir diğer tarafında ise neredeyse hayali, şeytani olarak görülen uyuşturucu fikrini çürüten bilim insanları vardır. Kolombiya Üniversitesi’nden nöropsikofarmakolojist Dr. Carl Hart “aslında insanların yüzde 80-90’nın krekokain, eroin, metamfetamin ve marihuana gibi uyuşturucuları bağımlı olmadan kullandıklarını” iddia etmektedir.³⁷ Hart, uyuşturucu kullananların çoğunun aslında ara sıra uyuşturucu kullananlar olarak tanımlanan günlük dilde “kafa yapıcılar” (*chippers*) olarak adlandırılan kimselerden oluştuğunu ifade etmektedir.³⁸ Bu ise, uyuşturucuyu ilk kez kullandıktan sonra bir bağımlılığın oluşmadığı ancak işsizlik,³⁹ sosyal iletişim eksikliği⁴⁰ ve yoksulluk gibi, uyuşturucuyla mücadelenin üzerinde durmadığı, diğer temel meselelerin etkisiyle uyuşturucu bağımlılığına sürüklenildiğini ortaya koymaktadır.

³² Edward Huntington Williams, “Negro Cocaine 'Fiends' Are a New Southern Menace,” The New York Times, February 8, 1914, <http://query.nytimes.com/mem/archive-free/pdf?res=9901E5D61F3BE633A2575BC0A9649C946596D6CF> (erişim tarihi 07/01/16).

³³ Paley: 39.

³⁴ Tatiana Matthiesen, *El Arte Político de Conciliar*, (Colombia, 2000): 97.

³⁵ CNN, “CNN: The War on Drugs, 40 years later,” YouTube, Haziran 17, 2011, <https://www.youtube.com/watch?v=jtZaWLOSiWA> (erişim tarihi 04/01/16).

³⁶ Grillo, 2011: 44.

³⁷ Paley, 2014: 42.

³⁸ Carl Hart, “Addiction Is Not A Brain Disease,” <http://www.drcarlohart.com/addiction-not-brain-disease/> (erişim tarihi 05/01/16).

³⁹ Paley, 2014: 42.

⁴⁰ Hart, “Addiction.”

Eroinle mücadele, Richard Nixon'ın 1972 başkanlık kampanyasının en önemli yapı taşlarından biri olmuştur ve Nixonbu sayede oyların yüzde altmışını kazanmıştır.⁴¹Bundan sonra ise uyuşturucuyla mücadelenin akıllı bir politik hamle olduğu daha anlaşılmıştır; bunun nedeni uyuşturucuların oldukça popüler ve hareketsiz düşmanlar olmasının politikacıları daha iddialı ve yüce göstermesidir.⁴²Bu doğrultuda Nixon'dan sonra Ronald Reagan ve George H.W. Bush da uyuşturucuyla mücadeleyi öncelikli meseleleri haline getirmişlerdir ve bu özellikle Sovyetler Birliği'nin gücünün zayıflamaya başladığı endişesinin yükseldiği dönemde meydana gelmiştir.⁴³

Nixon 1973'de başkanlık kararnamesi aracılığıyla bir Uyuşturucuyla Mücadele Dairesi (*Drug Enforcement Administration- DEA*)kurmuştur⁴⁴ ve bu Daire bugün hala uyuşturucuyla mücadelenin en önemli aktörlerinden biri olarak görülmektedir. DEA, yalnızca uyuşturucuyla ilgili meseleleri ele alan ilk resmi devlet organıdır.⁴⁵ Başlangıçta Uyuşturucuyla Mücadele Dairesi yaklaşık 2, 898 çalışana ve 75 milyon dolarlık bir bütçeye sahipken, 2014'de ise bu rakamlar önemli ölçüde artış göstermiş ve kurum 11, 055 çalışana ve 2,8 milyar dolarlık bir bütçeye sahip olmuştur.⁴⁶Bu rakamlar ise son yıllarda çatışmanın giderek gelişen bir öneme ulaştığını açıkça gösterir niteliktedirler.

Uyuşturucular kadar bağımlılar dakötü gösterilmektedir; tutuklama vakalarının fazlalığından dolayı Birleşik Devletler'deki hapisanelerin tehlikeli bir şekilde aşırı kalabalıklaştığı gözlenmektedir. Özelleştirmeye birlikte şirket gibi işletilmeye başlanan hapisaneler, daha çok mahkum barındırarak karlarını artırabilmekte; bunu yaparken de harcamaları olabildiğince kısma eğilimindedirler.⁴⁷ 1970'den beri uyuşturucuyla mücadele adı altında oluşturulan politikalara ve bunların gittikçe artan sayılarına rağmen Federal hapisanede bulunanların yüzde elliden fazlası, uyuşturucuyla ilişkisi olan (çoğunluğu marihuanadır) suçlardan dolayı tutuklanmıştır.⁴⁸Siyahi Halkın Gelişimi İçin Ulusal Birlik'e (National Association for the Advancement of Colored People-NAACP) göre; 2008 yılında hapisanede bulunanların yüzde elli sekizini İspanyollar ve Afrika kökenli Amerikalılar

⁴¹ Grillo, 2011: 45.

⁴² Grillo, 2011: 27, 45.

⁴³ Matthiesen, 2000: 97.

⁴⁴ Grillo, 2011: 46.

⁴⁵ Grillo, 2011: 46.

⁴⁶ Drug Enforcement Administration, *DEA Staffing & Budget*, <http://www.dea.gov/about/history/staffing.shtml> (erişim tarihi 05/01/16).

⁴⁷ Adam Gopnik, "The Caging of America", *The New Yorker*, Ocak 30, 2012, <http://www.newyorker.com/magazine/2012/01/30/the-caging-of-america>, erişim tarihi 27/06/16.

⁴⁸ Kathleen Miles, "Just How Much The War On Drugs Impacts Our Overcrowded Prisons, In One Chart," *The Huffington Post*, April 3, 2014, http://www.huffingtonpost.com/2014/03/10/war-on-drugs-prisons-infographic_n_4914884.html (erişim tarihi 05/01/16).

oluşturmaktadır.⁴⁹ Birleşik Devletler'deki toplam nüfusun yaklaşık dörtte birini oluşturan bu iki grup düşünüldüğünde Nadelmann ve Paley'in ırk ve uyuşturucu suçu arasındaki ilişkiye dayanan argümanları akıllara gelmektedir.⁵⁰

Uyuşturucu yasağı ile ilgili yasaların yıllardır yürürlükte olması, toplu tutuklamaların gerçekleşmesi, uyuşturucuya resmi olarak savaş ilan edilmesi ve Uyuşturucuyla Mücadele Dairesi'nin kurulması gibi tüm bu çabalara rağmen ortada olan gerçek, uyuşturucuyla mücadeleden hiçbir önemli sonuç elde edilememesidir. Bu yöntemlerin uyuşturucu kullanımının sonu olmadığı hatta Meksika ve diğer ülkelerde başrol oynayan uyuşturucu kaçakçılığının başlangıcını oluşturması sonraki bölümlerde daha detaylı bir şekilde ele alınacaktır.

1.3 Uyuşturucu Yasağı ve Kartelleşmenin Diğer Nedenleri

Birleşik Devletler'in güney komşusu 20.Yüzyılın başlarında önemli bir afyon(bu ürün Çinli göçmenler tarafından ilk olarak Kuzey Sinaloa eyaletine getirilmiştir)⁵¹ taciri olmuştur (ayrıca 1920'lerde alkol için de aynı şey geçerlidir).⁵² 1960 ve 1970'lere doğru ise barış, aşk veya Beatles grubu yanında, aynı zamanda marihuana için de duyulan bir tutkuyu yansıtan hippie hareketi canlanmıştır.⁵³ Bunun sonucunda Meksikalı kırsal kesim de, artan bu talebi karşılamak için hızlı bir girişimde bulunmuştur.

Kar getiren, yasal olmayan uyuşturucu kaçakçılığının hissedildiği tek ülke Meksika olmamıştır; aynı zamanda Afganistan, Türkiye, Fas, Kolombiya da üretim ve kaçakçılık faaliyetlerine katılan ülkeler arasındadır.⁵⁴ Bu dönem boyunca uyuşturucu kaçakçılığı küçük bir çiftçi kesiminin meselesi olmaktan çıkmıştır. İş hukukuna aykırı olmasına rağmen kaçakçılık kendi endüstrisini kurarak gittikçe katlanarak büyüyen bir gelişme göstermiştir.⁵⁵ Otoritenin beklentilerinin aksine, kısıtlamalar uyuşturucu kullanımında henüz daha herhangi bir azalma sağlayamamıştır; hatta onun yerine yasal olmayan uyuşturucu elde etme yöntemleri, uyuşturucu ticareti ve üretimi için yeni teknikler geliştirilmiştir. Brown Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Profesörü Peter Andreas, uyuşturucu sorununu ortadan kaldırmak için yapılan girişimlerin en fazla yasal bir çerçeve sağlamakla sonuçlandığını iddia etmektedir.⁵⁶

⁴⁹ NAACP, *Criminal Justice Fact Sheet*, <http://www.naACP.org/pages/criminal-justice-fact-sheet> (erişim tarihi 05/01/16).

⁵⁰ NAACP, *Criminal*.

⁵¹ Grillo, 2011: 25-26.

⁵² Grillo, 2011: 31.

⁵³ Grillo, 2011: 39.

⁵⁴ Grillo, 2011: 39.

⁵⁵ Grillo, 2011: 39.

⁵⁶ Peter Andreas, *Border Games: policing the US-Mexico divide*, Cornell University Press, 2000: 22-23

İzlenen yöntemler, tüm ülkelerde mahsüllerin yok edilmesi programlarından tüm ülkenin askerileşmesine kadar ilerlemiştir. Tüm bu çabaların sonuçsuz kaldığı; buna ilaveten uyuşturucu tarlalarının taşınması, kaçakçılık yollarının değiştirilmesi, en önemlisi de uyuşturucu kartellerinin doğuşu karşı tepkilerin de hızla yenilendiğini göstermektedir. Merriam-Webster Sözlüğüne göre en basit tanımıyla kartel kavramı “daha fazla para elde etmek için fiyat koymada anlaşmaya varmış bir grup işletme”⁵⁷ anlamına gelmektedir; ancak uyuşturucu ticaretinde kartellerin daha farklı suç aktivitelerinde bulunduğu da bilinen bir gerçektir.

Karteller ve uyuşturucu kaçakçılığı diğer kapitalist işletmeler için de geçerli talep ve yasa gibi benzer prensiplerde yanmaktadır.⁵⁸ Andreas, “devlet yasaları kaçakçılık için yüksek kar oranları sağlamaktadır”⁵⁹ sözüyle devletlerin ve kaçakçıların istemsiz bir şekilde birbirlerine karşı bağımlı olduklarını belirtmektedir. Örneğin; Birleşik Devletler’de son kırk yıl içinde kokainin bir gramının satış fiyatı 50 Dolardan 150 Dolar ve üstüne kadar çıkabilmiştir.⁶⁰ Meksika topraklarında satılan aynı miktardaki kokain ise 15 ile 30 dolar arasında değer bulmaktadır⁶¹; buradan Birleşik Devletler’e yapılan bu geçişin çok karlı bir iş sektörü olduğu açıkça görülmektedir. Kartellerin ilk oluşumu ise; uyuşturucu sorununun yok edilme girişimlerinden sonra, uyuşturucu ticaretini daha güvenli bir yolla sağlamak ve hukuksal problemlerden kaçınmak için dizayn edilen organizasyonel bir yapı oluşturmak için başlamıştır.⁶²

Yoksul köylülerin sayısının çok fazla oluşu da yasal olmayan uyuşturucu endüstrisinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Irkçılık, elitlik ve yolsuzluktan beslenen yoksulluk sosyal hareketliliği neredeyse imkansız kılmakta ve yoksul halkı ya Birleşik Devletler’e göç etmek ya da karteller için çalışmak zorunda bırakmaktadır.⁶³ Kırsal ve marjinal kesimlere sıkıştırılıp bırakılan bu insanlar yaşam standartlarını geliştirmek ve kar elde etmek için bunu bir fırsat olarak görmüşlerdir.⁶⁴ Çiftçiler piyasada limon ve mısıra nazaran daha yüksek fiyatlara satılan marihuana yetiştirmek için bu ürünleri hasat etmeyi bırakmışlardır.⁶⁵ Tüm bunların sonucunda uyuşturucu ticareti “Altın Üçgen” (*Golden*

⁵⁷ Merriam-Webster, <http://www.merriam-webster.com/dictionary/cartel> (erişim tarihi 04/01/16).

⁵⁸ Andreas, 2000: 17.

⁵⁹ Andreas, 2000: 22-23.

⁶⁰ Grillo, 2011: 59.

⁶¹ Rubén Aguilar & Jorge Castañeda, *El Narco: La Guerra Fallida*, Mexico City, 2009: 29.

⁶² Matthiesen, 2000: 130.

⁶³ Lolita Bosch, “La Guerra, Nosotros, La Paz”, in Sarah Cortez & Sergio Troncoso (eds.), *Our Lost Border: Essays on Life Amid the Narco-Violence*, Houston, 2013: 36.

⁶⁴ Matthiesen, 2000: 127.

⁶⁵ Grillo, 2011: 41.

Triangle)⁶⁶ olarak bilinen bölgede Sinaloa, Durango and Chihuahua'dan oluşan kuzeybatı eyaletlerinde büyük bir artış göstermiştir.⁶⁷

Başlangıçta Meksika hükümeti kartellere karşı ABD kadar büyük tepki göstermemiştir. Ülkede 20.yüzyılın çoğu Kurumsal Devrim Partisi yönetimi altında geçmiştir ve yolsuzluk sistemin hemen hemen her alanına yayılmıştır.⁶⁸ Ancak o zamanlar kartellerin karıştığı şiddet olayları henüz başlamamış, uyuşturucu piyasası bugünkü kadar büyümemiştir ve uyuşturucu ile ilgili suçlar küçük suçlar olarak görülmektedir. Ayrıca yetkililere sağlanan para ile bu sorunu kolaylıkla görmemezlikten gelmeleri sağlanabilmiştir.⁶⁹

Meksika'da uyuşturucu karşısı söylemlere rağmen Meksikalı karteller üretime devam etmişlerdir ve Kurumsal Devrim Partisi iktidarı bitene kadarki dönemde –neredeyse yok denecek ölçüde devlet müdahalesinin yoksunluğundan faydalanarak-uyuşturucuyu en büyük pazarlardan biri olan Birleşik Devletler'e taşımışlardır.2006'da Felipe Calderon yönetimi, 1970'lerde Birleşik Devletler'in aldığı önlemler doğrultusunda uyuşturucuya karşı resmi olarak bir savaş ilan etmiştir. Hükümet Meksika'nın artık sadece uyuşturucu üretiminde bulunmadığını aynı zamanda uyuşturucu tüketim seviyesini de arttırdığını ifade etmiştir, ki bu da kararı desteklemekte kullanılan argümanlardan biri olmuştur.⁷⁰

Yolsuzluğun yüksek kar getirisinin ve uzun bir tarihi geçmişinin yanı sıra Profesör Francisco Thoumi, kartellerin oluşmasına izin veren diğer hususlardan da bahsetmektedir. Bunlar hükümetin zayıflığının yasal olmayan işleri daha çekici kılması ve riskleri azaltması; federal hükümetin veya devletin varlığının az hissedildiği izole edilmiş pek çok bölgenin ortaya çıkmasına neden olan ülke coğrafyası ve son olarak da yasal olmayan uyuşturucu dağıtımı için mükemmel bir mevki olan Birleşik Devletler'e giden çok sayıda göçmenin varlığıdır.⁷¹

Bir diğer ilgi çekici faktörü ise; televizyon dizileri, filmler ve şarkılar gibi farklı araçlarla uyuşturucu ticaretinin lüks ve tehlikeli yaşam tarzının çekici hale getirilmesi ve popülerleştirilmesidir. *Narconovelas*; *El Cartel de los Sapos*, *La Reina del Sur*, *El Señor de los Cielos* gibi popüler başlıklarla yayınlanan, en çok izlenen televizyon programları arasındadır; bunun yanında *Netflix's Narcos* gibi uluslararası yapımlar da yer almaktadır. Aynı zamanda *Narco Corridos* gibi, çok popüler olmasına rağmen ünlü ele başlarının

⁶⁶ Altın Üçgen terimi Tayland, Myanmar ve Laos bölgelerinde afyon yetiştiriciliğinin yapıldığı bölgeye verilen isimdir. Meksika'da da uyuşturucu yetiştiriciliğinin yaygın olduğu bu üç eyaletin oluşturduğu alan Güneydoğu Asya kökenli bu adlandırmaya atıfla kullanılmaktadır.

⁶⁷ Grillo, 2011: 19.

⁶⁸ Grillo, 2011: 35.

⁶⁹ Grillo, 2011: 35.

⁷⁰ Aguilar & Castañeda, 2009: 17.

⁷¹ Francisco Thoumi, *Political Economy and Illegal Drugs in Colombia* (Colorado, 1995) as cited in Matthiesen, *El Arte*: 125-6.

hayatlarını öven ve anlatan şarkı sözlerinden dolayı radyolarda yasaklanan yeni bir müzik türü de doğmuştur.⁷²

Kartelleri çekici kılacak unsurlar sosyal medyaya da yansımıştır; *narcojuniors* (uyuşturucu satıcılarının çocukları) Twitter ve Instagram hesapları herkese açıktır. Bu hesaplardan uçak, yat, saat, silah, pahalı araba, parti ve kadın hatta egzotik hayvan fotoğraflarını utanmazca paylaşarak, savurgan hayat tarzlarıyla övünmektedirler (örneğin; El Chapo Guzmán'ın oğullarına ait olan Twitter hesapları @_IvanGuzman ve @AlfreditoGuzma). Pek çok çocuk ve genç uyuşturucu ticaretiyle kısa zaman içerisinde zengin bir hayat tarzına sahip olma sözüyle cezbe dilebilmektedirler.

Nixon'un deklarasyonu üzerinden 45 yıl geçmesine rağmen, uyuşturucuyla savaşta zafere yaklaşılamamıştır bile. 2011'de Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi (*United Nations Office on Drug and Crime- UNODC*), 20. Yüzyılın ilk on yılı boyunca uyuşturucu ticareti ile ilgili finansal akışın yıllık küresel gelirin %1.5 oranında kaldığını rapor etmiştir (2009'da 870 milyar Dolar).⁷³ Rakamlarda dramatik bir artış veya azalış olmamıştır; fakat bu istikrar belli bölgedeki uyuşturucu üretiminin sınırlandırılması ile ancak bir başka bölgede üretim için yeni kapıların açıldığını göstermektedir. Sonuç olarak küresel bir perspektiften bakıldığında uyuşturucu sektörünün hiçbir değişime uğramadan varlığını sürdürmekte olduğu görülmektedir.

Uyuşturucuyla Mücadele Dairesi'nin 2015 raporlarında; 2009-2013 yılları arasında en çok tüketilen uyuşturucunun marihuana olduğu, ayrıca uyuşturucu kullananların sayısında bir değişiklik olmadığı görülmektedir.⁷⁴ Buna ilaveten raporlarda yaşamlarında bazı uyuşturucu haplarını kullanmış olduğunu itiraf eden insanların, önceki ay ve yıllarda uyuşturucu kullandığını kabul eden kişilere nazaran sayıca daha çok olduğu da görülmektedir. Bu ise Dr. Hart'ın bağımlılar ile ilgili teorisini doğrulamaktadır.

Bilim insanları uyuşturucu kullanım sayısını azaltmadaki başarısızlığı, bir yerde sıkıştırılan bir balonun diğer bir yerde genişlemesine sebebiyet veren “balon etkisine”⁷⁵ dayandırmaktadırlar. Yani bir bölgedeki uyuşturucu ürünlerine zarar vermek üretimin başka bir yere kaymasına sebep olmaktadır. Bu Kolombiya ve Meksika'daki olaylarda görülen durumdur. Önceleri Birleşik Devletler uyuşturucu sorununda önce Kolombiya'yı hedef almış, buradaki uyuşturucuların ele geçirilmesi ve uyuşturucu işinin elebaşlarının yakalanmasına

⁷² Grillo, 2011: 170.

⁷³ UNODC, *Estimating Illicit Financial Flows Resulting from Drug Trafficking and Other Transnational Organized Crimes*, Vienna, October 2011: 7.

⁷⁴ DEA, *2015 National Drug Threat Assessment Summary*, Washington, October 2015: 122.

⁷⁵ Bernd Debusmann, “Drug wars and the balloon effect,” *Reuters*, March 26, 2009, <http://blogs.reuters.com/great-debate/2009/03/26/drug-wars-and-the-balloon-effect/> (erişim tarihi 08/01/16).

rağmen uyuşturucu ticareti bir bütön olarak çökertilememiş; yalnızca uyuşturucunun ana merkezi Meksika'ya taşınmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

MEKSİKA DENEYİMİ

Kolombiya'daki uyuşturucu ticaretinin son noktaya ulaşması bir başka yerde bu işin tepe noktaya çıkacağı anlamını taşımaktaydı. Böylece uyuşturucu üretiminin temel aktörü Kolombiya, kartel şiddetinin Meksika'da kurulması ve gelişmesine olanak tanıyan yeni bir rol üstlenmiştir. Buna göre Birleşik Devletler'in de stratejisi değişirken, DEA'da uyuşturucuyla savaş yöntemlerini Meksika'daki karteller için de uygulamaya başlamıştır.

2.1 Meksikalı Kartellerin Yükselişi

Kolombiya kaosu tam ortasında iken; Meksika'da ki uyuşturucu piyasasındaki önemli kişi, eski bir polis olan ve patronların patronu olarak bilinen Miguel Angel Felix Gallardo'ydu.⁷⁶ Felix Gallardo ticaretle ilgili olduğu için piyasada şiddetten ziyade görüşme ve ara buluculuk yöntemlerini tercih etmiştir; bunun yanında onu koruma altına almaya istekli pek çok politikacı arkadaşı da bulunmaktadır.⁷⁷ Felix Gallardo;1980'lerde Meksika'da şirket benzeri uyuşturucu endüstrisini kurmaya başlamış ve uyuşturucu üretimi için arazi tahsisini ve Meksika'da şimdiye kadar hiç rastlanmamış Uyuşturucu Satıcıları Federasyonu benzeri bir yapı oluşturmuştur.⁷⁸ Felix Gallardo bu yapıyı asla bir kartel grubu olarak adlandırmasa da, otoriteler onu "Guadajara Karteli" olarak kabul etmektedir.⁷⁹ Felix Gallardo tarafından oluşturulan bu federasyon yada kartel, Altın Üçgen içerisinde yer alan uyuşturucu tesislerinin %70'den fazlasını kontrol altına almıştır.⁸⁰

1984 yılı boyunca Uyuşturucuyla Mücadele Dairesi temsilcileri; düzenledikleri operasyonlar ile Guadalajara Kartel'inden 10 milyon Dolar değerinde kokain yakalama başarısı göstermişlerdir.⁸¹ Bunun üzerine Felix Gallardo ve adamları Uyuşturucuyla Mücadele Dairesi temsilcisi Enrique Camarena'yı kaçırarak bu kayıplarına karşılık vermişlerdir.⁸² Bunun üzerine suçluların yakalanması için ABD'nin Meksikalı yetkililerden ısrarcı taleplerde bulunmasına rağmen; Felix Gallardo 1989'a kadar politikacılardan ve iş çevrelerinden yardım

⁷⁶ Grillo, 2011: 4.

⁷⁷ Ravelo, 2009: 85, 91.

⁷⁸ Ravelo, 2009: 87.

⁷⁹ Grillo, 2011: 65.

⁸⁰ Ravelo, 2009: 88.

⁸¹ Grillo, 2011: 66-67.

⁸² Camarena işkenceye ve tecavüze maruz kalmış; ölünceye kadar dövülmüş ve cesedi yol kenarına atılmıştır.

almaya devam etmiştir.1989 yılının Nisan ayında ise Felix Gallado tutuklanmış, uyuşturucu ticareti yapmaktan ve Camarena'yı öldürmekten mahkum edilmiştir.⁸³

Öte yandan Felix Gallado'nun tutuklanması uyuşturucu ticaretinin sona erdiği anlamına gelmemektedir; hapishanedeysen Acapulco'da bir toplantı organize etmiş ve adamları arasında kimin hangi bölgeyi kontrol edeceğini tekrar belirlemiştir.⁸⁴Toplantıda El Chapo denilen Joaquin Guzman Loera, Arellano Felix Kardeşler olarak anılan Ramon, Benjamin ve Rafael Arellano Felix de yer almıştı.⁸⁵Bu üç kardeş antlaşmaya uymamış ve görevlendirdikleri bölgeden El Chapo'yu çıkararak şiddet yanlısı olarak bilinen Tijuana Kartel'ini kurmuşlardır.⁸⁶Bu bölünmeden Gökyüzünün Efendisi olarak tanınan Amado Carrillo Fuentes'in başında bulunduğu Juarez Kartel'i doğmuştur. Bu kartel Patronların Patronu tarafından kurulan işletme benzeri yapıyı sürdürmesiyle tanınmaktadır.⁸⁷

1995 yılına kadar Sinoloa Kartel'inin liderliğini yapan El Chapo ile Kuzeybatı eyaletlerinin başına bela olan Arellano Felix kardeşler arasındaki savaş sürerken; Kuzeydoğu'da farklı bir kartel ortaya çıkmıştır.1997 yılında eski bir araba hırsızı olan Osiel Cardenas, rakiplerini öldürerek Körfez Karteli'nin tartışmasız lideri olduğunu kanıtlamıştır.⁸⁸Cardenas hem ortaklarının seçiminde hem de hükmettiği bölgelerin seçiminde oldukça dikkatli davranmış; ayrıca emniyet güçlerinin her kademesinde de dostlar edinmiştir. Kartel'in parası ise rahatlıkla adam öldürebilen militanların kiralanması ve eğitilmesi için harcanmıştır.⁸⁹

1999 yılında; Uyuşturucuyla Mücadele Dairesi ile yaşanan çatışmanın,⁹⁰mücadeleyi sürdürmesi için ettirmek için Arellano Felix kardeşlerin Chicano çetesi ile anlaşmasının ardından, Cardenas da kendisine özel bir koruma tutmaya ve gücünü ispatlamaya karar vermiştir.⁹¹Airmobile Özel Kuvvetler Grubu (GAFE)'nin bir üyesi olan, Z-1 olarak tanınan Arturo Guzman Decena'ya başvurmuştur.⁹²Bu grup; ordunun gururu olmasının yanı sıra İsrail savunma kuvvetlerinde ve Amerikan okullarında eğitim almış kişilerden oluşmaktaydı.⁹³GAFE üyeleri ve askeriye; binlerce dolar rüşvet karşılığında Meksika

⁸³ Ravelo, 2009: 93-94.

⁸⁴ Ravelo, 2009: 95.

⁸⁵ Ravelo, 2009: 96.

⁸⁶ Ravelo, 2009: 97, 99.

⁸⁷ Ravelo, 2009: 97.

⁸⁸ Grillo, 2011: 95.

⁸⁹ Ravelo, 2009: 235-236, 238.

⁹⁰ Ravelo, 2009: 253.

⁹¹ Grillo, 2011: 95.

⁹² Grillo, 2011: 95.

⁹³ Grillo, 2011: 96.

tarihinde uyuşturucu kartel piyasasında ilk kez, eli tetikte bir ekip olan Zetas'ı oluşturarak, Gulf Kartel kurmaylarını birleştirmek için taraf değiştirmiştir.⁹⁴

Cardenas; çete üyeleri, polis ve eski askerlerden bir ekip oluşturarak paralı askerlerinin sayısını da arttırmış ve tüm bunlar 2000 yılına kadar, Cardenas'ın Uyuşturucuyla Mücadele Dairesi'nin en çok arananlar listesinin başında yer almasına sebep olmuştur.⁹⁵ Gulf Karteli ve askeri unsurlar arasındaki bu savaş Tamaulipas eyaletinde şiddetin artmasına neden olmuş ve sonunda Z-1, 2002 yılında vurularak öldürülmüştür.⁹⁶ Cardenas ise ertesi yıl tutuklanmış ve 2007 yılında ülkesine iade edilmiştir. Bu durum Zetas ve Gulf Kartel'lerinin sonraki liderleri ile yürütülen ilişkiyi daha da karmaşık bir hale getirmiş⁹⁷; yükselen gerilim 2010 yılında geniş çaplı bir çatışma şeklinde patlak vermiştir.⁹⁸

Amerikan sınırı ile Meksika'nın Kuzey sınırında, 21. Yüzyıl başlarında karteller arasında meydana gelen çatışmalardan dolayı şiddet eğilimlerinde bir artış görülmüştür. Bir gün Gulf ve Tijuana Kartelleri, müttefik olarak Sinaloa ve Juarez Kartelleriyle savaşıırken, diğer gün ise Gulf Kartel'i kendi paralı askerleri Zetas ile iç savaş yaşıırken, Juarez Karteli de Sinaloa Karteli'nden ayrılabilir. Karteller arasındaki bu dengesiz birleşme ve ayrılmaların artmasına asker ve polisin de karışmasıyla şiddet daha da tırmanmıştır.

Uyuşturucuyla Mücadele Dairesi, Nisan 2015'e kadar elde edilen bilgilere göre, Meksika topraklarında baskın bir şekilde varlığını sürdüren en az 8 kartelin olduğunu teşhis etmiştir.⁹⁹ Tijuana Karteli fiilen gücünü yitirirken, Zetas, Sinaloa, Gulf ve Juarez Kartelleri'nin halihazırda iş başında olduğu söylenebilir. Bunların yanı sıra Tapınak Şövalyeleri, Jalisco Yeni Nesil, Michoacan Ailesi gibi yeni kartellerinde ortaya çıkması yaşanan gelişmeler arasındadır.

Görüldüğü gibi Meksika kartellerinin gücü ve etki alanları yavaş yavaş büyümüştür. Kartel kurucuları; kendi elemanlarını dikkatlice seçmiş ve ticaret yollarını ayrıntılı bir şekilde planlamıştır. Yetkili kişilerle bağlantı kurarak kendi silahlı organlarını organize ederek hayatta kalabilmelerini garantilemişlerdir. Buna en açık örnek Tamaulipas'ta 1999-2005 yılları arasında valilik yapan Tomás Yarrington'un durumudur. Tomás Yarrington, Gulf

⁹⁴ Ravelo, 2009: 255-256.

⁹⁵ Grillo, 2011: 99.

⁹⁶ Grillo, 2011: 99.

⁹⁷ Jeremy Roebuck, "Violence the result of fractured arrangement between Zetas and Gulf Cartel, authorities say," *The Brownsville Herald*, March 9, 2010, http://www.brownsvilleherald.com/article_84acae85-f39d-53f4-ad50-fd4cfebd8115.html (erişim tarihi 26/01/16).

⁹⁸ Roebuck, 2010.

⁹⁹ DEA, *DEA Staffing*.

Karteli'nden milyonlarca dolarlık rüşvet alarak Teksas'ta gayrimenkul sahibi olması nedeniyle Amerikalı yetkililer tarafından aranmaktadır.¹⁰⁰

Kartellerin, uzun bir süre müdahale olmaksızın, operasyonlarını nasıl yönettiklerini anlamak oldukça zordur. En az üç liderin dokunulmaz uyuşturucu Lordu olduğuna dair çıkan dedikoduları ise Gazeteci Ricardo Ravelo ifade etmiştir. Miguel de la Madrid'in Patronların Patronu'na karşı gelmemiş, Carlos Salinas de Gortari Gulf'ın Kartel'in kurucusu olan Juan Garcia Abrego'ya karşı gelmemiş ve Ernesto Zedillo, Gökyüzünün Lordu'na karşı çıkmamıştır; buna rağmen şiddetin artması ve Meksika'nın politik yaşamında yeni bir bölüm yazılmaya başlaması strateji bakımından bir değişiminde yakında olduğu anlamına gelmekteydi.

2.2. Vicente Fox'un Yönetimi Esnasında İzlenen Stratejiler (2000-2006)

Vicente Fox, 2000 yılında göreve geldiğinde 70 yıldır aralıksız olarak iktidarda bulunan PRI'nın yanı sıra farklı bir partiden seçilen ilk başkan da olmuştur. Fox, değişim açısından sadece ülkenin değil aynı zamanda Uyuşturucuyla Mücadele Dairesi'nin de umudu olmuştur. Amerikan temsilcileri de bunu uyuşturucu tacirlerine karşı daha verimli ve işbirlikçi bir yaklaşımın başlangıcı olarak görmüşlerdir.¹⁰¹ Caulf ve Sinaloa Kartelleri, Amerika ile sınır olan şehirlerini kontrol altına almak için birbirleriyle mücadele ederlerken çevredeki saldırılar daha fazla artmaktaydı ve bu da bölgedeki şiddet ve tehlikeyi tırmandırmaktaydı.¹⁰²

Fox'un başkanlığı döneminde, uyuşturucu ile mücadele konusunda uluslararası işbirliğini sağlamak için Amerika'da uygulanan sertifikasyon sisteminin sonunun geldiği görülmüştür. Birleşik Devletler, Meksika ve diğer 32 üye devleti de bünyesinde barındıran Orta Amerika Uyuşturucu Kötü Kullanım Komisyonu'nu¹⁰³ sertifikasyon sisteminin bölgesel çok milletli bir değerlendirme merkezine dönüştürülmesine karar vermiştir. Bu merkez, uyuşturucu kartellerinin sona erdirilmesi için yapılan arama ve takiplerde uluslararası kararları, habercilerin aksine, yerine getirmiştir.¹⁰⁴ Yeni yöntemle göre ABD ve Meksika, yetkili kurumları arasında konu hakkında önemli bilgileri paylaşmak için zorlanmıştır ve en önemlisi de bu, suçluların iadesi anlamını taşımaktadır.¹⁰⁵

Fox, uyuşturucu ile mücadele konusundaki stratejisini ilk hükümet raporunda tanımlamıştır ve bu raporda; uyuşturucu kartelleri ve diğer yasadışı organizasyonların yok

100 Redacción AN, "Tomás Yarrington recibió sobornos del narco y lavó dinero en inmuebles: EU," *Aristegui Noticias*, Mayıs 23, 2012, <http://aristeguinoticias.com/2305/mexico/tomas-yarrington-recibio-sobornos-del-narco-y-lavo-dinero-en-inmuebles-eu/>, erişim tarihi 27/06/16.

101 Grillo, 2011: 91.

102 Ravelo, 2009: 19-20.

103 OAS, "What is MEM?"

http://www.cicad.oas.org/Main/Template.asp?File=/mem/about/default_eng.asp (erişim tarihi 28/01/16)

104 Luis Rubio & Susan Kaufman Purcell, *Mexico Under Fox* Colorado, 2004: 98.

105 Rubio & Kaufman Purcell, 2004: 98.

edilmesi için Birleşik Devletler ile işbirliği yapacağını açıklamıştır.¹⁰⁶ Fox aynı zamanda bu gruplara karşı direk yüzleşmenin başlaması için ordu ve polis güçlerinin hazırlanmasında, Amerikan işbirliğinin ve yatırımının önemli olacağından bahsetmiştir. Buna ilaveten raporda en önemli silahlardan bir tanesi olarak görülen, çeşitli suçlardan tutukluların iadesine de işaret etmiştir.¹⁰⁷

Fox, başkanlık koltuğuna ısınmadan önce, göreve gelişinin ikinci ayında ilk negatif durum ile karşılaşmıştı; bu da El Chapo'nun hapisten firarıdır. 1993 yılında tutuklanan ve en güvenli hapisane olan *Puente Grande*'ye sevk edilen El Chapo sadece fiili bir mahkumiyete çarptırılmıştır. Hapishane yöneticisini ve gardiyanları kendisine suç ortağı yapan El Chapo, bu sayede hapishaneye kadın sokabilmiş, yemek seçebilmiş, alkollü içecek alabilmiş ve hepsinden önemlisi de dış dünyayla iletişim kurduğu elektronik cihazları bulundurmasına müsaade edilmiştir. Böylece işini tutukluyken de devam ettirmesine olanak sağlanmıştır.¹⁰⁸ Ancak El Chapo kendisiyle birlikte suçluların iade sürecini öğrendiği zaman hapishaneden kaçmaya karar vermiştir.¹⁰⁹

El Chapo, iki gardiyanın yardımı ile bir çamaşır arabası ile kaçmıştır. Bu olay Meksika hükümeti için korkunç bir darbe olmuştur. Öte yandan bunun Fox tarafından maksatlı bir hareket olduğu yönünde söylentiler de yayılmıştır.¹¹⁰ Ülkenin yüksek güvenlikli hapishanelerinden birinden ilk defa bir suçlu kaçmıştır. Olay, ülkenin güvenlik sistemindeki saafiyeti dünyaya açıkça gösterdiği için hükümet açısından utanç verici olduğu değerlendirilmiş¹¹¹ ve bunun üzerine Fox, El Chapo'nun tekrar yakalanması ve Arellano Felix kardeşlerin tutuklanması emrini vermiştir. Önceki Amerikan beyanına uygun şekilde yakalanmalarına yardımcı olan herhangi bir ihbarcıya da 2 milyon Dolar verileceği bildirilmiştir.¹¹² El Chapo, gizlenmeyi başarırken Kardeşler'den Benjamin yakalanmış, Ramon ise 2002'de vurularak öldürülmüştür.¹¹³ Önceki bölümlerde bahsedildiği gibi diğer bir başarılı tutuklama ise 2003 yılında Cardenas'ın yakalanması olmuştur.

Uyuşturucuyla Mücadele Dairesi; bu sonuçlardan oldukça memnun kalmıştır. Fakat Sinaloa ve Gulf Kartelleri arasındaki savaş 2004 yılında şiddetlendiğinde çatışmalar daha da kötüye dönüşmüştür.¹¹⁴ Sınırı Laredo, Teksas'a bağlı olan Nuevo Laredo şehrinde uyuşturucu

¹⁰⁶ Vicente Fox Quesada, "4.5.3 Combate al Narcotráfico y al Crimen Organizado," *Primer Informe de Gobierno*, September 1, 2001, <http://primer.informe.fox.presidencia.gob.mx/index.php?idseccion=94&pagina=1> (erişim tarihi 15/02/11).

¹⁰⁷ Fox Quesada, 2001.

¹⁰⁸ Ravelo, 2009: 114.

¹⁰⁹ Ravelo, 2009: 112.

¹¹⁰ Grillo, 2011: 93.

¹¹¹ Ravelo, 2009: 191.

¹¹² Ravelo, 2009: 192.

¹¹³ Ravelo, 2009: 192.

¹¹⁴ Grillo, 2011: 94.

piyasasının kontrolü için şiddetli çatışmalar başlamış ve paralı asker grupları kullanılmıştır (Gulf Kartel, Zetas; Arellano Felix kardeşler Chicano çete üyelerini, Sinaloans ise Mara Salvatrucha'dan askerleri kullanmıştır). Polis güçlerine karşı saldırı ve toplu adam kaçırmalarda ise artış gözlenmiştir.¹¹⁵

Bunun üzerine Fox, yeni bir strateji ile artan şiddet olayları için harekete geçmiştir. Bu hareketin adı Güvenli Meksika'ydı ve bu strateji yasa dışı örgütleri bozguna uğratmak için şiddetin en yoğun olduğu bölgelere askeri yardım başlatmayı içermektedir.¹¹⁶ Ancak başlangıçta Nuevo Laredo'ya sadece 700 asker ve federal polis gönderilmiş ve özel hareket kuvvetlerinden yeni bir grup oluşturulmuştur.¹¹⁷ Ordunun eğitim ve modernizasyonu için yatırımlarda bir artış görülmüş¹¹⁸; fakat Sinaloa'nın eski valisi Juan S. Millan bu stratejiyi "Fox kartelleri vurmaya odaklandı, fakat doğruluğu unuttu."¹¹⁹ Şeklindeki sözleriyle eleştirmiştir.

Kartellerin teslim olma ve yakalanmalarındaki başarı beklentilerinin aksine askerin varlığı, problemin diğer eyaletlere yayılmasına da sebep olmuştur. Başkanın birkaç konuşmasından narkotik karaborsacılığına karşı yapılan bu operasyonların bir hata olduğunu kamuoyuna karşı dile getirmesi dikkate almaya değerdir. Suçlular ise onun bu niyetini anlamış ve yetkililerden kaçınmak ve saklanmak için yeterli bir vakte sahip olmuşlardır. Tüm bunların sonucu olarak, önceleri sadece Meksika-Amerika sınırına kadar olan şiddet dalgasının Fox'un başkanlık döneminin sonunda ise ülke topraklarının hemen hemen yarısına uzanmış durumda bulunduğu görülmektedir.¹²⁰

2.3. Felipe Calderon Yönetimi Esnasında İzlenilen Stratejiler (2006-2012)

Felipe Calderon; 2006 yılında göreve gelmiştir ve kendinden önce yapılan mücadelelerden daha iddialı gözüken uyuşturucu ile savaşacağını resmi olarak ilan etmiştir. Bu noktada Meksika'nın daha önce yaşadıklarından daha büyük bir tehdit algılamış olduğunu hatırlamak oldukça önemlidir; çünkü artık uyuşturucu kartelleri yeni faaliyetlerini tekelleştirme girişimlerinde daha rekabetçi olmalarının yanı sıra çocuk kaçırma, insan ticareti, korsanlık, organ ticareti gibi diğer yasadışı faaliyetleri de yürütmeye başlamışlardır.¹²¹ Calderon, durumun çözülmesi için Birleşik Devletler ile işbirliğinin artırılması ve halkın yönetim figürleriyle ilgili algısının değiştirilmesi gerekliliğini raporunda

¹¹⁵ Ibid.

¹¹⁶ Ravelo, 2009: 20.

¹¹⁷ Grillo, 2011: 102.

¹¹⁸ Ravelo, 2009: 152.

¹¹⁹ Ravelo, 2009: 107.

¹²⁰ Ravelo, 2009: 21-22.

¹²¹ Ricardo Ravelo "La Consolidación," in Rafael Rodríguez Castañeda (ed.), *El México Narco*, Mexico, 2009: 15.

belirtmiştir.¹²²Calderon bu gerekliliği ortaya koyduğunda, Grillo bunun en fazla dört yıl süreceğini tahmin ettiğini dile getirmiştir.¹²³

“Çocuklarınızı uyuşturucudan uzak tutun” sloganı ile hareket eden başkanın ilk hamlesi; Aile Karteli’nden kaynaklanan şiddet ile tehdit altında bulunan Michoacan Eyaletine yapılan bir operasyon olmuştur ve bu operasyon şüpheli bölgelere helikopterli, donanma destekli 6500 kişilik taburdan oluşan bir devriye ile gerçekleşmiştir.¹²⁴Kısa zaman sonra bu strateji; Cardenas’nda içinde bulunduğu suçluların iadesini kapsayacak şekilde diğer eyaletlere de yayılmıştır.¹²⁵

Amerika hükümetinin uyuşturucu şiddetini ele almak için her iki ülkenin de paylaştıkları sorumlulukları kabul ettiklerine dair tarihi bir anlaşma olarak tanımladığı Merida Girişimi, Calderon ve Bush tarafından Aralık 2008’de imzalanmıştır.¹²⁶ Paley’e göre bu, genellikle Kolombiya Planı ile karşılaştırıldığı için, sadece Kolombiya tarzı bir savaşın Meksika’ya yayılmasını destekleyen bir yöntem olarak görülmüştür.¹²⁷ Bu anlaşmanın esas amaçlarını ise; “(1) organize suç faaliyetlerine engel olmak, (2) yasaların işleme kapasitesini arttırmak, (3) 21. Yüzyıl sınır yapısını oluşturmak ve (4) kuvvetli ve esnek toplumlar kurmak”¹²⁸ oluşturmaktadır. 2013 itibari ile Amerika bu proje için teçhizat ve eğitim masrafı olarak yaklaşık 1,4 milyar Dolar harcamıştır.¹²⁹

Ülkede askerileşme arttıkça, sivillere ve kamu binalarına karşı yapılan saldırılarda da artışlar meydana gelmiştir. Bu ise daha çok gündüz saatlerinde gerçekleşmiş olup toplu yaşam alanlarına yapılan silahlı saldırılar yaygınlaşmıştır. Yasa dışı örgüt üyeleri zalim yollarla, panik halinde olan rakiplerini ve yetkilileri öldürerek geniş ölçüde korku yayılmasını sağlamışlardır. Tüm bunların sonucu olarak, 2007’den 2008’e kadar yıllık infaz sayısı ikiye katlamıştır¹³⁰ ve yalnız 2010 yılında ülkenin farklı kesimlerinde 14 belediye başkanı öldürülmüştür.¹³¹ Bu olayların kötü bir dönemin yaşanmasına sebep olmasının yanı sıra kartellerinkamu görevlilerine işbirliği yapmaları için baskı yaptığı görülmektedir.

¹²² Felipe Calderón Hinojosa, “1 Estado de Derecho y Seguridad,” *Primer Informe de Gobierno*, Sep 1, 2007, http://primer.informe.gob.mx/1.0_ESTADO_DE_DERECCHO_Y_SEGURIDAD/ (erişim tarihi 16/02/11).

¹²³ Grillo, 2011: 110.

¹²⁴ Grillo, 2011: 112.

¹²⁵ Grillo, 2011: 113.

¹²⁶ US Department of State, “Merida Initiative – General overview” *US Diplomatic Mission to Mexico*, <http://mexico.usembassy.gov/eng/ataglance/merida-initiative.html> (erişim tarihi 20/01/16).

¹²⁷ Paley, 2014:15.

¹²⁸ US Department of State.

¹²⁹ US Department of State.

¹³⁰ Aguilar & Castañeda, 2009: 41.

¹³¹ EFE, “Cifra de alcaldes asesinados en México en 2010 asciende a 3 tras nuevo homicidio,” *El Nacional*, Ocak 13, 2011, http://el-nacional.com/www/site/p_contenido.php?q=nodo/176916/Mundo/Cifra-de-alcaldes-asesinados-en-M%C3%A9xico-en-2011-asciende-a-3-tras-nuevo-homicidio (erişim tarihi 16/02/11).

Askeriyenin varlığı ve varlığının devam etmesi pek çok insan hakkı ihlaline sebep olmuştur. Uluslararası Af Örgütü; pek çok kayıp ve yargısız infaz ile işkence olaylarının olduğunu ve tüm bunların kanuni olarak takibe alınıp cezalandırılmadığını ifade etmektedir.¹³²Grillo’ ya göre ise bazı askerler topluma karşı kasıtlı olarak şiddet uygularken bazı askerler ise halka saldıran, halkı tedirgin eden, kendilerini kontrol noktalarında yavaşlayan araçlara ateş açan kişiler olarak tanıtan, bu korkuyu halka aşıl原因an kartellere karşı tepki göstermektedirler. Ayrıca Grillo, kartellerin silahlı adamlarından kaçan halkın bazen kasıtsız olarak kargaşa ortamında vurulabildiğini de ifade etmektedir.

Artan şiddete rağmen Obama yönetimi Calderon’un stratejisini kamuoyu önünde desteklemeye devam etti. Hatta Dış İşleri Bakanı Hillary Clinton, 2011 yılında Calderon’un savaşı kazandığını beyan etmiştir¹³³; fakat bu görüş Kara Kuvvetleri Müsteşarı Joseph Westphal tarafından yalanlanmıştır. Westphal ayrıca Meksika’nın suçlu asiler tarafından tehdit edilme tehlikesinde olduğunu da ifade etmiştir.¹³⁴Sonuç olarak dört yılda bitirilmesi planlanan bu mücadelenin Calderon döneminin sonuna kadar hatta haleflerinin dönemini de kapsayarak çok şiddetli şekilde devam ettiği görülmektedir.

2.4. Enrique Pena Nieto Yönetimi Esnasında İzlenilen Stratejiler (2012-2016)

2012 başkanlık seçimlerinde Enrique Pena Nieto’nun zaferi eski Kurumsal Devrim Partisi için çekişmeli bir geri dönüş anlamına gelmekteydi. Pena, ilk uluslararası röportajında amacının şiddet seviyesini düşürmek olduğunu ifade etmesine rağmen radikal olarak Calderon’un stratejisini değiştirememiştir.¹³⁵ Bu ise, onun yetkiyi devralana kadar yapılmış olan istatistiklere bakıldığında kayıp sayısının 26,121’e ulaşırken savaşın ölüm bilançosunun 60 bine ulaştığının tahmin edilmesiyle birlikte,¹³⁶ çok az sayıdaki uyuşturucunun bulunması ve elebaşlarının ölü ya da diri olarak ele geçirilmesi hariç onun şiddeti azaltma düşüncesine ters düşmekteydi. Buna ilaveten uyuşturucu üretim ve tüketim rakamlarında azalma olmayışı başarının elde edilemediğinin inanılmasına sebep olmaktadır.

Merida Girişimi, Pena yönetimi boyunca da devam etmiştir. Uyuşturucu mücadelesi ile ilgili olan strateji askeri hareket açısından aynı kalmasına rağmen yeni reformların yaratılması Pena Nieto’nun öncelik listesinde ikinci sırada yer almıştır. Paley’in

¹³² Amnesty International, “El Informe de México,” *Amnesty International*, <https://www.amnesty.org/es/countries/americas/mexico/report-mexico/>, (erişim tarihi 22/01/16).

¹³³ Grillo, 2011: 129.

¹³⁴ Grillo, 2011: 129.

¹³⁵ CNN, “No habrá cambio radical en estrategia contra el crimen, dice Peña Nieto,” *CNN México*, July 8, 2012, <http://mexico.cnn.com/nacional/2012/07/08/no-habra-un-cambio-radical-en-estrategia-contra-el-crimen-dice-pena-nieto>, (erişim tarihi 01/02/16).

¹³⁶ CNN, “Radiografía del narco en México: droga, armas, muertes y desapariciones,” *CNN México*, October 4, 2015, <http://mexico.cnn.com/nacional/2015/10/04/radiografia-del-narco-en-mexico-droga-armas-muertes-y-desapariciones>, (erişim tarihi 20/01/16).

argümanlarına göre bu reformlar, Merida Girişimi çerçevesinde yapılmakta olup “toplum sektörlerinden fayda sağlamak için kapitalizm sisteminde uyuşturucu mücadelesinin ulusal ekonomiyi nasıl değiştirdiğinin”¹³⁷ bir örneğidirler. Bu tartışma; uyuşturucu mücadelesiyle beslenen saldırgan çevrelerin başka alanlarda kendi hakları için mücadeleden toplumun uzlaşmasına kadar yardımcı olduğu fikrini öne sürmektedir. Doğal kaynakların istismarı ve imalat işlerinde ya da kırsal kesimde fakir insanların kötüye kullanılmasıyla çok az mücadele edilmiştir ve kısa bir süre için seçilmiş birkaç sektörde iyileşme görülmüştür.

Pena Nieto, başkanlığının ilk 1,5 yılında pozitif bir imaj yaratmıştır ancak bunun çoğu Meksika dışında sağlanmıştır. 2014 Şubat ayında 13 yıl kaçtıktan sonra tutuklanan El Chapo, büyük güvenlikli Altiplano Hapishanesine gönderilmiştir. Bu, Pena Nieto yönetiminin bir başarısıydı. Başkan daha sonra bir röportaj esnasında kendinden emin bir tebessüm ile elebaşının takibe alındığını ve Fox’un başkanlığı esnasında meydana gelen bir kaçıştan sonraböylesine ikinci bir kaçışın “affedilemez” olduğunu açıklamıştır.¹³⁸ El Chapo’nun tutuklanmasından sadece iki gün sonra Time Dergisi Pena Nieto’yu Meksika’nın kurtarıcısı olarak göstererek bir fotoğrafı ile birlikte kapak yapmıştır. Başkan tarafından yapılan sosyal, ekonomik ve politik reformların övüldüğü bu dergide daha da ileri gidilerek bu reformların büyütülmesi ön görülmüş olup Meksika yeniden dirilen bir ülke olarak tanımlanmıştır.¹³⁹

2016’ya kadar uyuşturucu ile mücadele üzerine yapılan etkili konuşmalar önemli ölçüde değişmiştir. Ekonomik sektörden bakıldığında, Peso 2012’den beri değer kaybetmiş olup¹⁴⁰ petrol fiyatlarındaki düşüş ve tüm dünyadaki ekonomik yavaşlama ülkeyi belirsiz bir konuma sürüklemiştir.¹⁴¹ Hatta bu sırada Meksika Bankası’nın başkanı olan Agustin Carstens, Meksika’nın potansiyel olarak ciddi bir ekonomik krize girdiğini bildiren bir açıklama yapmıştır.¹⁴² Daha sonra Sinaloa Kartel liderinin de hapishaneden kaçışı üzerine New York Times bir makale yayınlarak Pena Nieto’nun olaylardaki sorumluluk zafiyetini eleştiride bulunmuştur.¹⁴³

¹³⁷ Paley, 2014: 93.

¹³⁸ CNN, “La advertencia de Peña sobre 'El Chapo' que se convirtió en realidad,” *CNN México*, Temmuz 12, 2015, <http://mexico.cnn.com/nacional/2015/07/12/la-advertencia-de-pena-sobre-el-chapo-que-se-convirtio-en-realidad>(erişim tarihi 01/02/16).

¹³⁹ Michael Crowley, “Mexico's New Mission,” *Time Magazine*, Şubat 24, 2014, <http://content.time.com/time/magazine/article/0,9171,2165465-5,00.html>, (erişim tarihi 22/01/16).

¹⁴⁰ Banco de México, “Serie histórica del tipo de cambio, Tipo de cambio peso dólar desde 1954,” *Banco de México*, <http://www.banxico.org.mx/SieInternet/consultarDirectorioInternetAction.do?accion=consultarSeries>, (erişim tarihi 22/02/16).

¹⁴¹ Felipe Gascón, “El petróleo ahoga al peso; el dólar llegó a los 18.90 pesos,” *Excelsior*, Ocak 21, 2016, <http://www.excelsior.com.mx/nacional/2016/01/21/1070169#imagen-2>, (erişim tarihi 22/01/16).

¹⁴² Proceso, “Advierte Carstens de una crisis <<potencialmente severa y de consecuencias violentas>>,” *Proceso*, Ocak 19, 2016, <http://www.proceso.com.mx/?p=426993>(erişim tarihi 22/01/16).

¹⁴³ Editorial Board, “Mexico Stubbornly Resists Accountability,” *The New York Times*, Ocak 4, 2016, http://www.nytimes.com/2016/01/04/opinion/mexico-stubbornly-resists-accountability.html?_r=0(erişim tarihi 22/01/16).

Pena Nieto yönetimi, Sinaloa Kartel liderinin Temmuz 2015’de ikinci kez hapisshaneden kaçıışı sebebiyle uluslararası sistemde alay konusu haline gelmiştir. Elebaşı, hücresindeki duştan hapisshane yakınında terk edilmiş bir eve giden 1500 metrelik bir tünel yapımı için Almanya’da eğitim görmüş mühendisler kiralamıştır.¹⁴⁴ Amerikan kaynaklarına göre bu olaylar, Meksika’daki çöküşün ve suçlu iadelerinin hızlandırılma ihtiyacını bir kere daha ispat etmiştir. Tüm bu olaylar sonucunda Eylül’de yayınlanan bir incelemeye göre Pena Nieto’nun popüleritesinin %35’e kadar düştüğü görülmüştür.¹⁴⁵ Sadece 5 ay sonra El Chapo Hollywood filmlerinde olduğu gibi üçüncü kere tutuklanmıştır ve daha sonra kendisine yapılan hayatının film yapılması teklifini kabul etmiştir. Aktör Kate Del Castillo ve Oscar kazanan Sean Penn ile röportaj yapan ele başının nasıl yakalandığı ise Meksika yetkililerine göre oldukça önem taşımaktaydı.¹⁴⁶

Pena Nieto yönetimi çevredeki şiddeti azaltamamıştır ve bu yönetim boyunca pek çok güçlü insan bundan avantaj sağlamıştır. Ayrıca bu dönemde kartel sayısını veren gazeteciler genellikle öldürülmüş olup adalet sistemi baştan sona detaylı bir soruşturma yapmamıştır ve kanun dışı olaylarla kurbanların bağlantısı önemsenmemiştir.¹⁴⁷ 2014 yılında Ayotzinapa’dan 43 öğrencinin ortadan kayboluşu ve katledilişi; Iguala Belediye Başkanı ve karısının gözden kayboluşu ve Veracruz valisi Javier Duarte’yi alenen eleştiren gazeteci Ruben Espinosa ve eylemci Nadia Vera 2015 yılında katledilmesi bunlara örnek oluşturmaktadır.¹⁴⁸ Espinosa, Duarte tarafından tehdit edildiğini söylemiş ve Vera ileriki bir zamanda ona gelip zarar vereceği konusunda Duarte’yi suçlayan bir video göndermişti.¹⁴⁹ Ancak bugün hala Duarte, Veracruz valisi olmaya devam etmektedir.

Pena Nieto; uyuşturucu ile mücadelenin yeterince başarıya ulaşmadığını açıkça kabul etmesine rağmen; bu konuda farklı yaklaşımların olduğu konusunda konuşmalar yapmıştı fakat bu stratejiler henüz açık bir şekilde belirtilmemiştir. 2015 sonuna doğru ise marihuana onayının daha tehlikeli uyuşturucu kullanımlarına sebep olacağına inanması sebebiyle bu fikri onaylamadığına dair bir beyanda bulunmuştur. Ayrıca Pena Nieto uyuşturucu politikasının

¹⁴⁴ Redacción, “‘El Chapo’ fue entrevistado por Sean Penn,” *El Economista*, Ocak 9, 2016, <http://eleconomista.com.mx/sociedad/2016/01/09/chapo-fue-entrevistado-sean-penn>(erişim tarihi 02/02/16).

¹⁴⁵ Reuters, “Popularidad de EPN, en su peor nivel, a mitad de camino,” *El Economista*, Eylül 1, 2015, <http://eleconomista.com.mx/sociedad/2015/09/01/pena-nieto-mitad-sexenio-nivel-minimo-popularidad>(erişim tarihi 02/02/16).

¹⁴⁶ Redacción, “‘El Chapo’ fue entrevistado por Sean Penn.”

¹⁴⁷ Paley, 2014: 131.

¹⁴⁸ Leire Ventas, “Sobreviviente de Ayotzinapa: <<Nos sentimos burlados por las autoridades>>,” *BBC Mundo*, Ocak 22, 2016, http://www.bbc.com/mundo/noticias/2016/01/160121_mexico_ayotzinapa_igual_a_sobreviviente_superviviente_43_omar_garcia_velasquez_lv(erişim tarihi 01/02/16).

¹⁴⁹ Redacción AN, “PGJDF indaga en Veracruz amenazas de funcionarios a Rubén Espinosa y Nadia Vera,” *Aristegui Noticias*, Ağustos 15, 2015, <http://aristeginoticias.com/1508/mexico/pgjdf-indaga-en-veracruz-amenazas-de-funcionarios-a-espinosa-y-vera/>, (erişim tarihi 01/02/16).

farklı bir yönden ele alınan (fakat sadece marihuanaların kişisel kullanımını) bilimsel esaslı tartışmalara da açık olduğunu ilave etmiştir.¹⁵⁰

2.5. Amerika Birleşik Devletleri'nin Rolü

Önceden bahsedildiği gibi, Nixon döneminden beri uyuşturucu konusunda Amerikan politikası oldukça sert olmuştur. Fakat bugün bakıldığında ise hapishanelerin dolduğu, uyuşturucunun hala milyon dolarlık bir sektör olduğu ve uyuşturucu kullanımının azalmadığı ve uyuşturucu tüketicilerinin çoğunluğunun tiryaki olmadığı görülmekte olup bu duruşun, bu tutumun başarısız olduğu açıkça gözler önüne serilmektedir. O zaman niçin Amerika politikacıları bu uyuşturucu mücadelesi için bütçe ayırmaya devam etmekte ve niçin politikaları değiştirmek oldukça zordur?

Uyuşturucunun ahlaksızlık ve tehlike kaynağı olması inancı, uyuşturucu ile mücadeleyi durdurmanın niçin oldukça zor olduğu sebeplerinden birini oluşturmaktadır. Radikal destekleyicilerin, bazı dini grupları da bu hesaba kattığına şaşırmmamak lazım.¹⁵¹ John P. Walters ve William J. Bennet gibi muhafazakar politikacılar, kokain ve eroinin imha edilmesinin Amerika'nın satın alma gücünün üzerinde eninde sonunda fiyatları tetikleyeceğine inanmaktadırlar. Fakat bu beklentilerin aksine fiyatlar 1980'den beri düşmektedir.¹⁵² Ayrıca BM, tüm üyelerinden uyuşturucu konusunda yasaklayıcı politikalar izlemelerini talep etmektedir.¹⁵³ Diğerleri bundan tam emin olmamakla beraber uyuşturucu kullanıcılarını sabit bir sayıda tutmak için yapılan mücadelelerin başarısız olmasına rağmen bu çalışmaların durdurulmasının sayıyı olumsuz yönde arttıracığını düşünmektedirler.

Mücadeleyi sonlandırmanın niçin zor olduğunun bir başka sebebinin de Uyuşturucuyla Mücadele Dairesi oluşturmaktadır. Yetkililer milyonlarca bütçeden vazgeçmeye razı değildirler ve kendilerini uyuşturucuya karşı koymanın en iyi yolu olarak insanların kendi mücadeleleri olduğuna ikna etmişlerdir; bu durum bürokratikleşmenin açık bir örneğidir. Ayrıca yetkililerin çoğu da hayatlarını boşa adadıklarını kabul etmek istemezler.¹⁵⁴ Marihuananın yasallaşmasının açıkça tartışılmasına rağmen Uyuşturucuyla Mücadele Dairesi sert bir duruş sergilemektedir. "Hatta nasıl başlarsa başlasın marihuananın bağımlılık yaratacağı, tedavisinin diğer uyuşturuculara açık kapı bırakacağı, sağlığı bozacağı,

¹⁵⁰ Francisco Reséndiz, "Peña Nieto rechaza legalización de la marihuana," *El Universal*, Kasım 9, 2015, <http://www.eluniversal.com.mx/articulo/nacion/politica/2015/11/9/pena-nieto-rechaza-legalizacion-de-marihuana>, (erişim tarihi 02/02/16).

¹⁵¹ Grillo, 2011: 279.

¹⁵² Nick Wing, Ryan Grim & Roque Planas, "Drug Warriors Say 'Bring Back The War On Drugs,' Because It Totally Worked," *The Huffington Post*, Ekim 9, 2015, http://www.huffingtonpost.com/entry/drug-war-william-bennett-john-walters_us_55f1ae50e4b03784e27840fb, (erişim tarihi 02/02/16).

¹⁵³ Grillo, 2011: 279.

¹⁵⁴ Grillo, 2011: 279.

suç içeren davranışları arttıracak ve uyuşturucu kullanan sürücülerin olacağı” konularında tartışma yaratmışlardır.¹⁵⁵

Amerika; sadece yasadışı uyuşturucunun mücadelesinde değil aynı zamanda tüketilmesinde de büyük bir rol oynar. Dünya Sağlık Örgütü’ne göre Amerikalılar 2009’a kadar dünyadaki bir numaralı yasadışı uyuşturucu tüketicisi olmuşlardır.¹⁵⁶ Ayrıca 1970’den 2010 yılına kadar ki istatistikler fiyat dalgalanmalarına rağmen uyuşturucu tüketim seviyesinin sabit kaldığını göstermiştir, bunların içinde amfetamin ve ekstazi tüketimi bir derece azalmasına rağmen opiates ve marihuana aynı seviyede kalmıştır.¹⁵⁷ Ancak pek çok kullanıcının uyuşturucu kullanıp kullanmadığı konusunda yalan söyleyebilmesinden dolayı bu rakamların genellikle tahmini olduğunu söylemek oldukça önemlidir.

Anlaşmazlığı devam ettiren başka bir problem ise kartellerin ana silah tedarikçilerinden biri olarak Amerika’nın rolü olmaktadır. Yasadışı karaborsacılık Meksika’ya ait bölgelerde bir problem değildir. Ve güney komşunun topraklarına yasadışı silah kaçakçılığı yapıldığında sadece Amerika suçlu olmaktadır bu 19.yy’dan beri olan tarihi bir gerçektir.¹⁵⁸ Amerika dünya nüfusunun %5’ini temsil eder ve dünyadaki silahların %40’ına sahiptir.¹⁵⁹ Birinin Amerika’da kolaylıkla silah satın alabilmesi halihazırda bir tartışma konusu olmaktadır. Çünkü pek çok insan yasadışı geçmişli kontrol edilmeksizin silah satın alabilir ve bu sadece av tüfeği, tabanca değil makineli tüfek bile olabilmektedir.¹⁶⁰ Bu doğrultuda Obama yönetimi silah kontrol yasalarını sağlamlaştırmaya çalışırken Ulusal Silah Örgütü gibi örgütler bu mücadeleyi zorlaştırma çabası içerisindeyler.

Uyuşturucu kartelleri kolaylıkla silah satın alma avantajına sahiptirler. Silahların seri numaraları incelendiğinde Meksika’daki silahların yüzde 90’ı Amerika’dan gelmiştir. Bu noktada tüm silahların seri numaralarının alınmadığına da dikkat etmek gerekir çünkü toplamın sadece %20’si izlenebilmektedir.¹⁶¹ Geriye kalanların kaynağını tanımlamak mümkün olmamaktadır. Amerikan yetkilileri; uyuşturucu tacirlerinin özel ya da ticari araçlarla kolaylıkla sınırın bir ucundan diğer ucuna silah getirebildiklerini ve bu silahların Meksika’da kartel üyeleri tarafından ülkenin her yerine dağıtıldığını kabul etmektedir fakat tam rakamlar kesin değildir.¹⁶²

¹⁵⁵ DEA, “The Dangers and Consequences of Marijuana Abuse,” *US Department of Justice*, Mayıs 2014: 6.

¹⁵⁶ Aguilar & Castañeda, 2009: 90.

¹⁵⁷ Aguilar & Castañeda, 2009: 90-92.

¹⁵⁸ Aguilar & Castañeda, 2009: 65.

¹⁵⁹ Aguilar & Castañeda, 2009: 70.

¹⁶⁰ Michael D. Shear, “Obama’s Action on Guns: What It Means for Background Checks,” *The New York Times*, Ocak 5, 2016, http://www.nytimes.com/2016/01/06/us/politics/guns-president-obama-executive-action-background-checks.html?_r=0, (erişim tarihi 02/02/16).

¹⁶¹ Aguilar & Castañeda, 2009: 68.

¹⁶² Aguilar & Castañeda, 2009: 71.

2009'dan 2011 yılına kadar "Hızlı ve Öfkeli" adında sözde Meksika hükümetinin bilgisi dışında yapılan operasyonlar gerçekleşmiştir.¹⁶³ Bu operasyonlarda yasadışı alkol, tütün, ateşli silah, patlayıcı alıcı ve satıcılarına baskın yapılmıştır.¹⁶⁴ Bununla hem alıcı hem de satıcıları takibe alarak kartellere ulaşmak hedeflenmiştir. Bu operasyon esnasında Meksika'da 1400'den fazla kayıp bulunmaktaydı.¹⁶⁵ Ayrıca sivil Meksika vatandaşı ve Amerikan sınır devriye askerlerinin ölümünde bu silahların kullanılıp kullanılmadığını anlamak için deliller toplanmıştır.¹⁶⁶ Ancak bu silahları izlemenin tek yolu sadece onların kullanılması olmamalıdır hem Meksika hem de Amerikan hükümetinin herhangi bir sorumluluk almaması izlenen bu ciddi bir şekilde eleştirilmesine sebep olmuştur.¹⁶⁷

Silah problemi kartellerin niçin oldukça güçlü bir şekilde büyüdüğünün büyük bir göstergesi olmasına rağmen, Amerika'daki silah tutkunları kaynağın kontrol altına alınmasına karşı isteksiz görünmüşlerdir. Bu husustaki ikilem uyuşturucuya çok benzemektedir. Amerika uyuşturucu kaynağı ve yasadışı silah satın alıcı olarak Meksika'yı suçlamıştır ve "Biz sağlamsak da onlar başka yerlerden onları tedarik edecekler" şeklinde bu konuda her iki tarafın savunması da aynı olmuştur. Orta ve Güney Amerika'dan gelen belirsiz miktarda silah bulunmaktaydı. Eğer ki Amerika'daki silah kontrolü daha sıkı hale gelirse bu başka kaynakların var olacağı anlamına gelmekteydi.¹⁶⁸

Tarihe bakıldığında, Cumhuriyetçi Parti ve Demokrat Parti'nin uyuşturucu ile mücadeleyi destekledikleri görülmektedir. Nixon döneminden Obama dönemine kadar geçen süreçte yalnızca iki Demokrat başkan, Jimmy Carter ve Bill Clinton dönemlerinde de Nixon'un saldırgan yaklaşımının desteklendiği gözlenmiştir. Buna karşın yakın zamanda Carter tarafından The New York Times'ta yayımlanan bir makalede uyuşturucuyla küresel savaş stratejisinin durdurulması çağrısında bulunmuştur.¹⁶⁹ 2016 başkanlık seçimi sürecinde de adaylar bu stratejinin her zaman başarılı olmadığını kabul etmiş görünmüşlerdir. Şimdi ise örneğin Rand Paul gibi Cumhuriyetçiler'in tıbbi amaçlar için marihuananın yasallaşmasını düşünmelerinin¹⁷⁰ yanı sıra Bernie Sanders ve Hillary Clinton gibi Demokratlar'ın da;

¹⁶³ Redacción AN, "Operación 'Rápido y Furioso' se gestó con Medina Mora en PGR," *Aristegui Noticias*, Mart 5, 2015, <http://aristeguinoticias.com/0503/mexico/operacion-rapido-y-furioso-se-gesto-con-medina-mora-en-pgr/>, (erişim tarihi 05/02/16).

¹⁶⁴ CNN Library, "Operation Fast and Furious Fast Facts," *CNN*, Eylül 25, 2015, <http://edition.cnn.com/2013/08/27/world/americas/operation-fast-and-furious-fast-facts/>, (erişim tarihi 05/02/16).

¹⁶⁵ CNN Library.

¹⁶⁶ Redacción AN, "Operación 'Rápido y Furioso' se gestó con Medina Mora en PGR."

¹⁶⁷ Redacción AN, "Armas de 'Rápido y Furioso' al menos en 100 crímenes en México," Ekim 4, 2012, <http://aristeguinoticias.com/0410/mexico/armas-de-rapido-y-furioso-al-menos-en-100-crimenes-en-mexico/>, (erişim tarihi 05/02/16).

¹⁶⁸ Aguilar & Castañeda, 2009: 72, 79.

¹⁶⁹ Jimmy Carter, "Call Off the Global War on Drugs," *The New York Times*, Haziran 16, 2011.

¹⁷⁰ Rand Paul, "Rand Paul Fighting For Marijuana and Drug Policy," *YouTube*, Eylül 15, 2015, <https://www.youtube.com/watch?v=Pd5pPaj90LQ>, (erişim tarihi 05/02/16).

uyuşturucu kullananları suç işlemiş olarak görmek yerine tedavi edilmeleri gerektiğini¹⁷¹ vurgulamakta olduğu gibi, uyuşturucu politikasının en azından bazı yönlerini değiştirme konusunda tartışma ortamları bulunmaktadır.

Pek çok aday sürdürülmekte olan politikayı savunurken uyuşturucu ile mücadeleye gelindiğinde Cumhuriyetçi aday Donald Trump rezil bir tavırla iki ülkeyi ayırmak için Meksika'nın ödeyeceği bir duvar yapılmasını önermiştir.¹⁷² Ona göre bu duvar yasadışı göçü ve uyuşturucu akışını durduracaktır.¹⁷³ İster Cumhuriyetçi ister Demokrat olsun uyuşturucu mücadelesi belli bir noktaya kadar uyuşturucunun meşruluğunu kesinlikle kaybettirecek; bu problemin üstesinden gelmek için farklı stratejilere olanak sağlayacaktır. Meksika'daki uyuşturucu politikası Amerika tarafından düzenlendiği için Peña Nieto yönetiminin 2016 seçimlerini yakından izlemesi ve olabilecek politik değişikliklere karşı açık olması oldukça önem arz etmektedir.

¹⁷¹ Maya Rhodan, "Bernie Sanders Calls Drug Addiction a 'Disease' Not a Crime," *Time Magazine*, Aralık 20, 2015, <http://time.com/4156176/democratic-debate-bernie-sanders-heroin-disease-crime/>, (erişim tarihi 05/02/16).

¹⁷² Fred Imbert, "Donald Trump: Mexico going to pay for a wall," *CNBC*, Ekim 28, 2015, <http://www.cnn.com/2015/10/28/donald-trump-mexico-going-to-pay-for-wall.html>, (erişim tarihi 05/02/16).

¹⁷³ Karyn Regal & Nicole Jacobs, "Donald Trump: Mexican Border Wall Would Help End Heroin Crisis," *CBS Boston*, Kasım 11, 2015, <http://boston.cbslocal.com/2015/11/11/donald-trump-mexican-border-wall-would-help-end-heroin-crisis/>, (erişim tarihi 05/02/16).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KARŞILAŞTIRMALI SENARYOLAR

Meksika Savaşı'nın genel görünümü ve içeriği bu kadar netken uyuşturucuyla mücadele konusunda uygulanabilir başka çözümleri değerlendirme konusunda tarihte benzer çatışmaların olduğu bilgisine sahip olmak önemli taşımaktadır. Bu araştırmada ise benzer unsurları paylaşan iki örneğe değinilecektir. Birincisi; Virgilio Barco (1986-1990) ve Cesar Gaviria'nın (1990-1994) başkanlıkları boyunca Kolombiya'da yürütülen uyuşturucuyla mücadeledir. Bu örnek birbiriyle çelişen iki stratejinin sonuçlarını ve uygulanabilirliğini analiz etmek için oldukça yararlıdır. İkinci örnek ise; Birleşik Devletler'deki 1920-1933 yılları arasında alkollü içeceklerin üretiminin ve satışının yasak olduğu dönem boyunca alkolle mücadeledir. Bu örnek ise birbirine ters düşen iki stratejiden yasallaşmaya doğru kayan bir politikaya değinmek açısından oldukça yararlı olacaktır.

3.1 Kolombiya Deneyimi

Meksika, 1950'lerden beri başarılı bir şekilde afyon yetiştirmektedir; fakat bu durum 1970'lere kadar sürmüştür; rakip çeteler tarafından işlenen suçlar ve şiddet olayları sonucunda toplumun dikkati uyuşturucuya yönelmiştir.¹⁷⁴ 1976'da Meksika hükümeti DEA'nın desteğiyle uyuşturucu çetelerine (*narcos*) karşı bir operasyon girişiminde bulunmuştur ve bu operasyon "Akbaba Operasyonu" adını almıştır. Bu operasyon, Birleşik Devletler tarafından sağlanan uçaklar aracılığıyla "altın üçgen" olarak adlandırılan bölge üzerinde gerçekleştirilmiş ve mahsuller zehirlenmiştir.¹⁷⁵ Ancak tıpkı balon etkisinde görülen sonuçlar gibi bu operasyonda elde edilen tek sonuç da tedarikçilerin coğrafi değişikliği olmuştur. Dolayısıyla artık Kolombiya Meksika'nın yerini almaya hazır konuma gelmiş ve marihuana endüstrisi artık burada yükselişe geçmiştir.¹⁷⁶

Kolombiya kartellerinin en önemlileri de yaklaşık olarak bu zamanlarda ortaya çıkmaya başlamıştı ki bunlardan bazıları Medellin ve Cali'dir.¹⁷⁷ Kolombiya deneyiminde sanılanın aksine medyanın yansıttığı gibi karteller yekpare bir yapıya sahip değillerdi. Medellin kartelinin başı olan Pablo Escobar da dahil pek çok önemli kartelin avukatı olan Gustavo Salazar, daha da ileriye giderek "kartel" terimini tamamen reddetmektedir. Ona göre narkotik piyasasının, birlikte çalıştıkları kadar ayrı ayrı da çalışan uyuşturucu tacir

¹⁷⁴ Grillo, 2011: 48.

¹⁷⁵ Grillo, 2011:49.

¹⁷⁶ Grillo, 2011: 49.

¹⁷⁷ Matthiesen, 2000: 130.

gruplarından oluşmaktadır; DEA tarafından kartel olarak tanımlanmalarının soruşturmanın yürütülmesinin kolaylaştırmak için olduğunu ifade etmektedir.¹⁷⁸ Buna karşın tanımlamalar üzerinde durmadan görülen uyuşturucu satıcılarının artan gücünün Kolombiya'nın politik yaşantısını etkileyecek derecede artmaya devam etmesidir.

1982 başkanlık kampanyası sırasında yeni Liberal Parti'ye katılan Escobar, uyuşturucu tacirliğine karıştığına dair çıkan spekülasyonlara rağmen Temsilciler Meclisi'ne vekaleten atanmıştır.¹⁷⁹ Ancak bir yıl sonra El Espectador gazetesinin müdürü, Guillermo Cano, Escobar hakkındaki söylentileri onaylayan ve Escobar'ın ihraç edilmesine sebep olan bir takım makale ve görüntüleri yayınlamıştır.¹⁸⁰ Bu, uyuşturucu lordlarının politikacılara karşı koz olarak kullanmak için yeterince birikime sahip oldukları anlamına gelmekteydi; Escobar yakalanmış olmasına karşın diğer suçlular halka açık bir şekilde suçüstü yakalanmadıkları sürece kendilerini güvende hissetmektedir.

1986'da başkan olan Virgilio Barco ise iktidarda bulunduğu dört yıl boyunca uyuşturucuyla mücadele etmek için DEA tarafından kabul edilen stratejilerin yanı sıra yeni önlemler de almıştır. Bu çabaya katkıda bulunmak için bu bütçeden ayrılan payın artırılmasının yanı sıra Birleşik Devletler hükümeti de diğer ülkelerle işbirliğini sağlamak için bir sertifikasyon sistemi kurmuştur. Bu sisteme göre ülkeler uyuşturucu ticaretine karşı işbirliği yapmak ve uyuşturucu tacirlerinin iadesine izin vermek hatta gerekliyse yasamayı değiştirmekle yükümlü hale gelmiştir.¹⁸¹ Bu sistemi kabul etmeyen ülkeler ise ekonomik olarak bazı yaptırımlara maruz bırakılmışlardır.¹⁸²

Barco'nun benimsediği politikalar ile gelen en büyük değişim ise Amerikan etkisiyle çatışmaların askerileşmesinden kaynaklanan şiddetin tırmanmasıdır; bu durumda kartellerden gelen bu şiddet de hükümete yönelmiştir. Sonuç olarak bu, hükümet içinde bir ayrışmaya sebep olmuştur. Bu kanatlardan ilki ulusalcılardır -ki çoğunluğu hukukçulardan oluşmaktadır- tehlikelere ve saldırılara karşı kolay bir hedef olunduğu düşüncesindedirler ve Birleşik Devletler ile işbirliği yapmaya karşı durmaktadırlar. İkincisi ise Barco'nun kararlarını destekleyen, çoğunlukla liberal ve muhafazakar parti üyelerinin dahil olduğu, Katolik Kilisesi mensupları, eski başkanlar ve polis güçleri ile ordu üyelerinin de desteklediği

¹⁷⁸Grillo, 2011:61.

¹⁷⁹ Matthiesen, 2000: 162.

¹⁸⁰ Redacción Judicial, "Caso Guillermo Cano, crimen de lesa humanidad," El Espectador, Temmuz 6, 2010, <http://www.elespectador.com/impreso/judicial/articuloimpreso-212119-caso-guillermo-cano-crimen-de-lesa-humanidad>, (erişim tarihi 13/01/11).

¹⁸¹ Matthiesen, 2000: 118.

¹⁸² Matthiesen, 2000: 118.

enternasyonalistlerdir.¹⁸³ Ulusalıcılar ve enternasyonalistler arasındaki bu ayrışma sivilere de yansımaktadır; çünkü artan şiddet yaşantılarını doğrudan etkilemektedir.

Buna ek olarak medyanın rolü de suçlu organizasyonlarca gerçekleştirilen tehditler ve saldırılar dolayısıyla engellenmiş bulunmaktaydı. Escobar'ın maskesini düşüren adam olarak daha önce bahsi geçen Guillermo Cano, uyuşturucu kartelleri hakkında raporlar hazırladığında tehlikeyle karşı karşıya kalmıştır; ancak Cano, bu tehditlere ve korkutmalara aldırmamış ve Escobar'ın uyuşturucu ticareti içerisinde olduğuna ve yolsuzluğa karıştığına dair suçlamalarını sürdürmeye devam etmiştir. Buna karşın Cano, 17 Aralık 1986 tarihinde ise kendi gazete binasının önünde öldürülmüştür.¹⁸⁴ Medyanın buna cevabı ise, liberal veya muhafazakar partiyle bağlantıları olanlar da dahil, birleşmek olmuş; eş zamanlı olarak eleştiri içeren makaleler yayımlanması için işbirliğinde bulunarak suçluların baber kaynaklarını tespit etmesini zorlaştırmışlardır, böylece saldırıların önlenmesine katkıda bulunulmuştur.¹⁸⁵

Bu saldırıların arkasında yatan en önemli sebeplerden biri; suçluların iadesi kanununa karşı muhalefet edilmesi idi. Mağdurların çoğu; bu kanunu açık bir şekilde destekleyen ya da yükümlülüklerinin uygulanması yönünde doğrudan sorumluluk alanlardan oluşmaktadır. Bu duruma, kanun tasarısını hazırlamakla sorumlu, sulh ceza hakimi Hernando Baquero'nun Temmuz 1986'da öldürülmesi olayı örnek gösterilebilir.¹⁸⁶ Bu gibi olaylar, suçluların iadesi tasarısına, yürütme gücünü ısrarlı bir şekilde sınırlayan yüksek mahkeme de dahil pek çok kişinin karşı çıkması için baskı yaratmıştır.¹⁸⁷ Suçluların iadesi konusunda yapılan mücadele sonucu, kanun Haziran 1987'de askıya alınmıştır ve böylece Amerika'nın talep ettiği yüzlerce suçlu hapisanelerden öylece salıverilmiştir.¹⁸⁸

DEA ise bu durumu hoş karşılamamıştır; hukuk sisteminin zayıflığından dolayı Kolombiya topraklarında suçluları barındırmanın problem yaratacağı öngörülmüştür. Bu bağlamda ülkedeki yargıçların *plomo o plata* (kurşun ya da gümüş) ikilemi ile baskı altında bırakıldıkları görülmektedir. Yargıçlar ya yaptıkları yardım karşılığında rüşvet almayı kabul edecek ya da yardımcı olmadıkları takdirde öldürüleceklerdir. 1980'li yıllarda adalet sisteminin toplam 4800 üyesi tehdit edilmiş, bunlardan 220'ü öldürülmüş, rehin alınan 100 kişi ise serbest bırakılmıştır.¹⁸⁹ Yargıçlar, genelde muhbirlerin sağladığı kanıtları göz ardı ederek uyuşturucu tacirlerinin serbest bırakılmasına müsaade etmişlerdir. Bunun en açık

¹⁸³ Matthiesen, 2000: 153-5.

¹⁸⁴ Redacción Judicial, "Caso Guillermo Cano."

¹⁸⁵ Matthiesen, 2000: 157.

¹⁸⁶ Matthiesen, 2000: 165.

¹⁸⁷ Virgilio Barco, El Cambio Social: Un compromiso con Colombia. Acciones y resultados de tres años de gobierno. Informe del Presidente de la República, Virgilio Barco, al Congreso Nacional, Colombia, 1989: 247.

¹⁸⁸ Matthiesen, 2000: 176.

¹⁸⁹ Matthiesen, 2000: 212.

örneği ise 1987 sonlarında yaşanmıştır. En önemli uyuşturucu kaçakçılarından ikisi olan Gilberto Rodriguez Orejuela ve Jorge Luis Ochoa Vasquez, sebepsiz yere serbest bırakılmışlardır. Birleşik Devletler, Kolombiya'yı dünyanın geri kalan kısmına uyuşturucu ile mücadele örneği olarak gösterdiği için, bu sonuçsuz kısır döngü iki ülke arasındaki gerilimi yükseltmiştir.¹⁹⁰

Uyuşturucu terörizmi ve şiddet 1988 yılı boyunca devam etmiştir ve bu süreçte şiddetin durdurulmasına yönelik kartellerle dialog başlatılmasını öngören ulusalcılara destek verenlerin sayısı aşamalı olarak artmış ve Birleşik Devletler ile yapılan işbirliğinin maliyetini karşılamak için ekonomik tazminat ödenmesi talep edilmeye başlanmıştır.¹⁹¹ Uyuşturucu savaşından kaynaklanan düşmanlık ise, Liberal Parti başkan adayı Luis Carlos Galan'ın öldürüldüğü ertesi yılın Ağustos ayında zirve noktasına çıkmıştır.¹⁹² Birkaç ay sonra Galan'ın yerine geçen Cesar Gaviria'ya Medellin karteli tarafından Avianca uçağını havaya uçurarak yapılan suikast girişimi ise, Gaviria'nın uçağa binmemesi nedeniyle başarısız olmuştur.¹⁹³

Bu endişe verici olaylar, enternasyonalist gruba doğru hukuk adamları da dahil olmak üzere pek çok destekçi akımı başlatmıştır ve suçluların iadesini mümkün kılan düzenleme yeniden yürürlüğe sokulmuştur.¹⁹⁴ Gerçi bu coşku kısa sürmüştür ve popüler ilgi başkan adaylarının uyuşturucu ve savaş stratejileri ile ilgili önerilerine çekilmiştir.¹⁹⁵ Gaviria'nın iktidara gelişi ile daha uzlaşmacı politikalar tercih edilmeye başlanmıştır. Gaviria, şiddet seviyesini azaltmak için askerin rolünü minimuma indirmek istemiştir. Onun bu bakış açısı Kolombiya'da iyi karşılanmasına rağmen, bazı Amerikan hükümet yetkilileri ve basın üyelerinin eleştirileri gecikmemiş; Gaviria'nın yeni yaklaşımı zayıflık işareti olarak görülmüş ve kartellerin rahatlamasına yol açacağı dile getirilmiştir.¹⁹⁶ Eleştirilere rağmen Başkan Bush yönetimi tarafından bu durum dikkate alınmamış ve Birleşik Devletler yardımı kararlı bir şekilde devam etmiştir.¹⁹⁷

Gaviria, Başkan Bush'un ve Amerikan yasalarının uyuşturucu talebini düşüreceği beklentisi içindedir. Birleşik Devletler, Kolombiya'yı kan gölüne çevren ve aşırı şiddete yol açan uyuşturucu mücadelesini desteklemiştir, bununla birlikte sınırları içerisindeki uyuşturucu tüketimi ve uyuşturucu piyasasının canlılığını koruması konuları gündeme geldiğinde ihmalkar bir davranış sergilemiştir. O dönemde dünyada üretilen toplam kokainin yarısından

¹⁹⁰ Matthiesen, 2000: 181-2.

¹⁹¹ Matthiesen, 2000: 208.

¹⁹² Asdrubal Guerra, "El Crimen de Luis Carlos Galán no está impune: 'Popeye'," W Radio, Ağustos 18, 2009, <http://www.wradio.com.co/nota.aspx?id=863143> (erişim tarihi 14/02/11).

¹⁹³ Resumen de agencia AP, Reuter, EFE, "Jurado declara culpable a la Quica," El Tiempo, Aralık 20, 1994, <http://www.eltiempo.com/archivo/documento/MAM-267659> (erişim tarihi 12/01/16).

¹⁹⁴ Matthiesen, 2000: 208

¹⁹⁵ Matthiesen, 2000: 245.

¹⁹⁶ Matthiesen, 2000: 267.

¹⁹⁷ Matthiesen, 2000: 257.

fazlasını Birleşik Devletler tüketmekteydi. Örneğin Gaviria, 1990 yılında kokain kullanırken görüntülenen Washington DC Belediye Başkanı Marion Barry'yi açıkça kınamıştır. Başkan 1994 yılında hiçbir şey olmamış gibi aynı konuma tekrar getirilmiştir.¹⁹⁸

Öte yandan Amerikan hükümetinin desteği ile Gaviria hükümeti ülkenin adalet sistemini geliştirmeye odaklanmıştır.¹⁹⁹ DEA; Kolombiya görevlilerinin eğitilmesine ve korunmasına yardımcı olmaktaydı.²⁰⁰ Gaviria'nın uzlaşmacı politikaları aynı zamanda kartellerin yürütme ile müzakere etmesi yönünde bir değişim anlamına da gelmekteydi. Uyuşturucu satıcılarının ise esas endişesi suçluların iadesini ortadan kaldırmaktı; bu nedenle politikacıları, gazetecileri ve diğer önemli kişileri kaçırarak hükümete baskı yapmaktaydılar.²⁰¹ Bu sırada Pablo Escobar'ın avukatı ile uzun bir görüşme başlatılmış ve bu süreçte Gaviria, Escobar'ın bitmeyen isteklerini karşılayan çeşitli yasaların geçmesine ön ayak olmuştur.²⁰² Suçluların iadesinin resmi olarak yürürlükten kaldırıldığı 19 Haziran 1991 yılında Escobar'ın zaferi olarak yorumlanmış ve açıklamadan sadece beş saat sonra Escobar yetkililere teslim olmuştur.²⁰³

Bu başarıya rağmen, yakalandıktan sonra uyuşturucu kaçakçılarının yargılanması ve cezalandırılmasında Kolombiya'nın gücü, önceki olaylar göz önüne alındığında pek güven verici bulunmamaktadır. Sonuç olarak da bu endişeler haklı çıkmıştır ve Escobar, en yüksek seviyede güvenlik önlemlerine sahip La Catedral hapishanesinden uyuşturucu işini yönetmeye hatta cinayet talimatları vermeye devam etmiş ve adamlarını da kendini de güven altında tutabilmiştir.²⁰⁴ Bu bilgiler Gaviria'nın kulağına gittiğinde ise ilk olarak Escobar askeri bir üsse nakledilmiş; fakat bu naklin düzensiz bir şekilde yapılması sonucunda planlar ters tepmiş ve sadece on üç ay sonra, Temmuz 1992'de Escobar'ın hapisten kaçmasıyla sonuçlanmıştır.²⁰⁵

Bu olaya tepki olarak, Gaviria uzlaştırıcı politikaları bir yana bırakarak hem Kolombiya'nın hem de Amerika'nın güvenini yeniden kazanacağı daha enternasyonalist politikalar arayışına girmiştir. Barco'nun yaptığı gibi askeriye daha fazla yetkiler vermiş, hatta Escobar'ın bulunduğu yeri tespit etmek için özel bir grup oluşturmuştur. Ayrıca radarlı Amerikan uçaklarının Kolombiya hava sahası içinde uçmalarına müsaade etmiştir.²⁰⁶ Bu

¹⁹⁸R. L. Berke, "THE 1994 CAMPAIGN: THE NATION; Barry Wins in Washington 4 Years After Drug Violation," The New York Times, September 14, 1994, <http://www.nytimes.com/1994/09/14/us/1994-campaign-nation-barry-wins-washington-4-years-after-drug-violation.html?ref=marionsjrbarry>, (erişim tarihi 14/02/11).

¹⁹⁹Matthiesen, 2000: 265.

²⁰⁰Matthiesen, 2000: 266.

²⁰¹Matthiesen, 2000: 267.

²⁰²Andrés López López, El Cartel de los Sapos, Colombia, 2008: 12.

²⁰³Lopez Lopez, 2008: 13.

²⁰⁴Lopez Lopez, 2008: 13.

²⁰⁵Matthiesen, 2000: 309.

²⁰⁶Matthiesen, 2000: 309.

durum ilginç bir örnek oluşturmaktadır; çünkü Barco bile Birleşik Devletler'in fiziksel olarak istilacı konumuna gelebileceği, bu şekilde bir yardımına izin vermemiştir.

Öte yandan Gaviria'nın çabaları sonuç vermiş, Escobar bulunmuş ve Aralık 1993'te öldürülmüştür.²⁰⁷ Bununla beraber bu zafer uyuşturucu kaçakçıları ile yapılan savaşın kazanıldığı anlamına gelmemektedir. Cali Karteli hala iş başındadır ve Medellin Karteli'nden kalan çete üyeleriyle Norte del Valle isimli yeni bir kartel oluşturmaya girişmişlerdir. Norte del Valle Karteli giderek öncüleri kadar önemli bir konuma gelmeye başlamıştır. Bir kez daha balon etkisi doğruluğunu göstermiştir; önemli isimler ortadan kalsa da, yoksulluk ve kâr etme fırsatı olduğu sürece onların yerini almaya hazır insanlar daima bulunacaktır.

Bunların en üzücü olanı ise, sadece uyuşturucu ticaretinin sürdürülmesi değil bu sektörün aynı zamanda hükümete etki etmeye devam etmesidir. Bu durum; Ernesto Samper'in kazandığı 1994 başkanlık seçimleri esnasında iyice ortaya çıkmıştır. Halka sansür edilerek yayımlanan bazı kasetlerdeki kanıtlar, Cali Karteli'nin Samper'in başkanlık kampanyasına kaynak yarattığını, bunun da *Proceso 8000* olarak bilindiğini göstermiştir.²⁰⁸ Bu olayla zor duruma düşen Samper, Halkın güvenini tekrar kazanmak için Cali Karteli'ne savaş ilan etmek zorunda kalmış ve uyuşturucu kaçakçıları ile yapılan mücadele ileriki yıllarda da devam etmiştir.

Savaşın getirdiği tüm katliam ve acılara rağmen, şiddet seviyesi son on yıl içinde azalma eğilimindedir.²⁰⁹ Kolombiya'nın odak noktasının FARC ile yapılan barış görüşmelerine kayması, uyuşturucu kaçakçılığının ikincil duruma düşmesine neden olmuştur. Bu durumun nedeni sorgulandığında savaşla ilintili olduğu görülmektedir. Savaş, ticareti durdurmayı başaramasa da mutlaka bir şeyi başarmaktadır; o da ticaretin transferidir. Başkan Barco, 1989 yılında ABD'ye bir seyahati esnasında bunu ön görmüştür. Barco, Amerikan hükümetine seslendiği konuşmasında şöyle demektedir: “Bizim için ya da kendiniz için yapabileceğiniz en önemli şey, uyuşturucu tüketimini azaltmaktır. Biz kartelleri Kolombiya'dan kovsak dahi, burada talep olduğu sürece bu karteller başka yerlere gideceklerdir.”²¹⁰ Kartellerin yapacakları tam da bu olacaktır.

²⁰⁷ Matthiesen, 2000: 321.

²⁰⁸ López López, 2008: 23.

²⁰⁹ BBC, “Q&A Colombia's Civil Conflict,” BBC, Mayıs 27, 2013, <http://www.bbc.com/news/world-latin-america-12447532>, (erişim tarihi 14/01/16).

²¹⁰ Matthiesen, 2000: 223.

3.2 Kolombiya Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz: Tartışmalı Savaş Stratejisi

Meksika'lı eski politikacılardan olan Ruben Aguilar ve Jorge Castaneda'ya göre, Kolombiya ve Meksika arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklardan bir, Meksika'nın FARC gibi güçlü paramilter gruplara sahip olmamasıdır. Meksika'da EZLN ve EPR'nin varlığına rağmen sayıları ve etkileri Kolombiya'daki emsalleri ile karşılaştırılamayacak düzeydedir. Bunun yanında coğrafi farklılık da belirgindir. Kolombiya üç büyük vadi, üç nehir ve iki sıra dağ tarafından bölünmektedir; bu durum tüm yetersizliklere rağmen ülkenin tamamına hakim olan Meksika'nın aksine merkezi otoritenin yetkisini kullanmasını ve kontrolü sağlamasını güçleştirmektedir.²¹¹

Bu iki özelliği dikkate almaksızın, Kolombiya ve Meksika'yı karşılaştırmak için yeterince benzerlikler bulunmaktadır. Birleşik Devletler tarafından her iki ülkeye de tartışmaları içinde barındıran Uyuşturucuyla Savaş Stratejisi dayatılmıştır; bu strateji iki ülkenin de, Küresel Barış Endeksi'nde alt sıralarda yer almalarının da gösterdiği gibi, iç güvenliğini bozacak sonuçlar doğurmuştur. Caddelerdeki suç olaylarında artış gözlenmiş; adam kaçırmak, cinayet, hırsızlık gibi yasadışı faaliyetlerde patlama yaşanmıştır. Hırsızlık olayları katlanarak artmıştır. Nihayetinde her iki ülkede de kartellerin yükselişine, politik yaşama etki edecek kadar kuvvetli bir şekilde büyüyen Pablo Escobar ve El Chapo Guzman gibi figürlerin ortaya çıkmasına tanıklık etmiştir. Her iki örnekte de uyuşturucu üretimi ve tüketiminin aynı seviyede kalması, uyuşturucu savaşının başarısızlığının göstergesi olmuştur.

Meksika ve Kolombiya örnekleri incelendiğinde, mücadeleyi başarısız kılan ortak faktörler kolaylıkla tanımlanabilmektedir. Yolsuzluk ve rüşvet onlardan biridir; önceden görev yapmış ve hali hazırda iş başında olanlar rüşvet kabul ederek suçluları yakalama görevini daha da zorlaştırmaktadırlar. Polis ve askeri güçler, kartel çatışmalarına aktif olarak katılmaktadır; bu bazen baskı, bazen de maaş bağlama ya da her ikisi yoluyla olabilmektedir. Güvenlik ve Demokrasi Enstitüsü'nün kurucusu ve başkanı olan Ernesto Lopez-Portillo polisle ilgili, her iki ülkede de geçerli durumu şöyle ifade etmektedir: “polis haklarının, özellikle mali hakların göz ardı edilmesi, polislerin kendi finansal düzenlerini yaratmak dışında çok az seçenek bırakmıştır.”²¹² Bu durum dile getirilmeyen en derin sistemik sorunlardan biridir ve kartellere karşı alınan önlemlerin uygulanmasını da engelleyebilmektedir.

Savaşın kazanılmasını imkansız kılan başka bir sorun da kartellerin piramidal yapısıdır; bu durumda düşenin yerini derhal yenisi alabilmektedir. Zengin bir yaşam şansı

²¹¹ Aguilar & Castañeda, 2009: 104.

²¹² Ernesto López-Portillo, “Accounting for the unaccountable,” in Mexico's Security Failure: Collapse into Criminal Violence, Paul Kenny & Mónica Serrano (eds.), Routledge, 2012, p. 116.

elde etmek için uyuşturucu piyasasına gönüllü olarak girmek isteyen marjinalleşmiş pek çok insan bulunmaktadır. Sonuçta tutuklamalar çoğunlukla kartellerin içinde bir bölünme yaratmaktadır; fakat piyasayı ortadan kaldırmamaktadır.²¹³ Şurası açıktır ki, tarihsel bir bakış açısıyla kartellerin sayısı incelendiğinde 1980’li yıllarda Meksika’da iki ana kartel varken 2015 yılına gelindiğinde bu sayı en az sekize yükselmiştir. Kolombiya’da ise Medellin ve Cali kartelleri kadar kuvvetli başka kartel görülmezken, bu kartellerin ürettikleri ve ihraç ettikleri kokain miktarında azalma da olmamıştır.²¹⁴

Aguilar ve Castañeda, Alvaro Uribe’nin başkanlık döneminde Kolombiya’da şiddet seviyesinin azaldığını savunmuşlardır. Aguilar ve Castañeda’ya göre; Başkan Uribe’nin Kolombiya Planı Projesi kapsamında sadece uyuşturucuya değil aynı zamanda ülkeyi tehdit eden yolsuzluk, insan hakları ihlali gibi savaş stratejisi sırasında sivillerin zarar görmesine yol açan durumları hedef alarak savaşın odak noktasını değiştirmiştir.²¹⁵ Yine de bu çabalar yetersiz olmuştu ve kartellerin yarattığı şiddet tamamen ortadan kaldırılamamış, bunun yerine Meksika’ya aktarılmıştır.

DEA ve yerel yetkililer tonlarca uyuşturucu, silah ve mühimmat ele geçirmede ve pek çok şüpheliyi yakalamada başarılı olmuşlar; hatta El Chapo’yu Hollywood filmlerini aratmayacak şekilde üçüncü kez yakalamışlardır. Sorgulanması gereken bu sonuçların savaşı sürdürmek için yeterli olup olmadığıdır. Ne şiddet ne de uyuşturucu tüketim düzeyi yakın gelecekte düşecek gibi görünmemektedir. Bu durum, en azından yetkilileri farklı taktikleri göz önüne almaya zorlamalıdır. Kolombiya kartellerin teslim olması için barışçıl müzakereler yapmaya teşebbüs etmiştir; fakat önceden bahsedilen örnekte görüldüğü gibi Escobar bu durumdan avantaj sağlamayı başarmıştır. Bu deneyimi göz önüne alarak, Meksika hükümetinin böyle bir plandan uzak durması gerekmektedir.

Ne Kolombiya ne de Meksika uyuşturucu problemine bir çözüm bulamamıştır. Her ikisinin de gelecekteki adımlarına ışık tutacak olan ikinci bir karşılaştırma örneğine bakmak gerekir. Sonraki bölümde, sonuçsuzluktan sonra, çatışmacı stratejiden nasıl vazgeçileceğine ve şiddet seviyesini azaltmak, mafya üyelerini yok etmek için yasallaştırmanın nasıl en iyi yöntem olabileceğine değinilecektir. Yirminci yüzyılın başlarında ABD, Yasaklar döneminde, benzer problemlerin üstesinden gelmek zorunda kaldığı ve bu konuda deneyimli olduğu için referans olarak alınacaktır.

²¹³Ravelo, 2009: 20.

²¹⁴Aguilar & Castañeda, 2009: 111.

²¹⁵Aguilar & Castañeda, 2009: 108.

3.3 Alkol ile Mücadele

Birleşik Devletler’de alkol ile mücadele 1880-1920 yılları arasında 20 milyon göç dalgasının ülkeyi vurduğu dönemde başlamıştır. Bu yeni yerleşimciler imalat sanayisinde büyüyen iş fırsatlarından yararlanmak için çoğunlukla Avrupa ülkelerinden gelmişlerdir. Alkolün göç ile kıtaya taşınan pek çok kültürün parçası olması, Amerika’daki Protestan cemaatinin bu duruma şiddetle karşı çıkmasına yol açmıştır. Halk arasında alkol yasağını destekleyenler, alkolün yarattığı tehlikeyi abartıp, sanayileşmeden kaynaklanan daha derin ekonomik sebepleri göz ardı ederek, içkinin kitlesel fakirlik ve suçun ana sebebi olduğunu savunmuşlardır. Bu süreçte özellikle göçmen sayısının hızla arttığı şehirlerde bira tüketiminde de artış gözlenmiştir.²¹⁶

Alkol karşıtları iddialarını bilimsel araştırmalara dayandırmaya çalışmış; alkolün aynı zamanda tehlikeli bir uyuşturucu olduğunu savunmuşlardır. Hatta bazıları alkolün kokain kadar tehlikeli olduğunu öne sürmüş, alkolün zehirleyen ve alışkanlık yapan niteliklerine vurgu yapmışlardır. El ilanları ve posterler dağıtılarak toplum arasındaki bu tartışmalar popüler hale getirilmiştir. Sonuç olarak alkol ile mücadelede yeterince destek sağlanmasıyla bu durum Kongre’ye taşınmıştır. 1910 yılına gelindiğinde nüfusun yaklaşık %50’si yerel otoritelerin kararları çerçevesinde zaten alkollü yasaklayan yasaların etkisi altında bulunmaktaydı.²¹⁷

17 Ocak 1920’de Ulusal İçki Yasağı veya Volstead Yasağı da denilen kanun yürürlüğe girmiştir.²¹⁸ Bu yasa ile %0,5’den daha fazla alkol içeren içecekler yasadışı sayılmıştır. Öte yandan beklentilerin aksine, insanlar içki içmekten vazgeçmemişler, yalnızca gizli bir şekilde içki içmenin farklı yollarını bulmuşlardır. Harvard Üniversitesi öğretim üyesi Lisa McGirr; bunun, “yarı gizli şekilde ve güçleri giderek artan çetelerle bağlantılı olarak, bilinen müşteriye kaçak içki satmak” anlamına geldiğini savunmuştur.²¹⁹ Bu süreçte alkol fiyatları yükselmiştir; fakat alt sınıflar evde kendi içkilerini üreterek ya da daha ucuz kaynaklar bularak içki tüketmeye devam etmişlerdir.²²⁰

Suç örgütleri, yasadışı alkol içinde bir altın madeni bulmuş ve öncekinden daha zengin ve güçlü hale gelmişlerdir. Savcı, senatör, polis memurları gibi her kademede yetkili kişiler ile suçlular arasında bağlantı kurulmuştur. Bu durum, Volstead Yasası’nın keyfi şekilde uygulanması sonucunu doğurmuştur. Adalet sisteminin işleyişi veya işlemeyişi yasayı ihlal eden kişilerin sosyal konumları, ırk ya da etnik kökeni ile yakından ilgili hale gelmiştir.

²¹⁶ Lisa McGirr, *The War on Alcohol: Prohibition and the Rise of the American State*, W. W. Norton & Company, 2016: 12-13.

²¹⁷ McGirr, 2016: 19 & 21.

²¹⁸ McGirr, 2016: 36.

²¹⁹ McGirr, 2016: 49.

²²⁰ McGirr, 2016: 50-51.

Büyük mafya mensupları, polise rüşvet verebildikleri için genellikle güvendediler. Diğer taraftan yasaklardan en çok etkilenen çoğunlukla fakir azınlık gruplarına dahil olan bağımsız küçük üreticilerdir.²²¹

Toplunun üst ve orta sınıf üyelerinin üstü kapalı şekilde, yasal takibatın dışında tutuldukları görülmüştür. İçki içen bir genç maceracı ve asi olarak değerlendirilmiş ve içki içmek sosyal statünün bir işareti haline getirilmiştir. Yasağın bir diğer yanını ise gizlice içki satılan yerlerdeki çılgın partiler, caz müziği, Charleston dansı yapan mini etekli kızlar oluşturmakta ve 1920’li yılların, F. Scott Fitzgerald’ın *The Great Gatsby* romanında ölümsüzleştirdiği şekilde “*roaring twenties*” olarak anılmasına yol açacaktır.²²²

Dezavantajlı sınıfların tutuklu sayısındaki artış hapishane sistemini zorlamaya başlamıştır. Hapishaneler, her gün getirilen artarak gelen tutuklu sayısına hazırlıksızdır. Alkollü içki ile ilgili suçlu tutuklu sayısı 1920 yılında 3.720 iken, 1933 yılına kadar bu sayı 13.352’ye ulaşmıştır. Volstead Yasası ile getirilen aşırı denetim, alkon dışında yaşamın diğer alanlarında da, özellikle toplumsal hareketleri denetlemede de kullanılmıştır. McGirr’e göre; 1919’daki büyük çelik grevinden sonra yetkililer, arama yetkisi olmaksızın potansiyel grevcilerin evlerini ve kulüplerini basmak için yasayo bir bahane olarak kullanmıştır.²²³

Başkan Herbert Hoover 1928 yılında iktidara geldiğinde Amerikan adalet sisteminin bozukluğunu ve yasalara uyulmaması konularını ülkenin en acil sorunları olarak tanımlamıştır. Başkan Hoover, suç örgütlerinin büyümesinin ve kanun uygulayıcıların su istimalinin, Birleşik Devletlerin meşruluğuna meydan okuduğunu düşünmüş ve bu sorunu çözmek için “adalet ve yürütme sisteminin tamamının reforme edilmesi, yeniden yapılandırılması ve kuvvetlendirilmesi için” bir plan hazırlatmıştır.²²⁴ Başkan Hoover, problemin yasanın kendisi değil uygulanması olduğuna inanmış ve daha etkili bir güvenlik gücünün alkol ile savaşta zafer kazandıracağını savunmuştur.²²⁵

Bu görüşü eleştiren karşı görüşler de mevcuttur. Yapılan bir çalışma, Hoover yönetiminin etnik kökene yönelik önyargılarının bilimsel bir temeli olmadığını göstererek yabancılar suçludur görüşünün aksini ispat etmiştir. Diğer bir çalışma, yasanın davranışları düzeltmek amacıyla uygulanmasını eleştirmiştir. Devletin, geniş çapta insanın davranışlarını cezalandırmasını yanlış bularak, bu insanların yasalara saygılı olsalar da, yine de suçlu olarak yaftalandıklarını ortaya koymuştur. Amerikalı, Afrikalı tutuklular üzerinde yapılan başka bir

²²¹ McGirr, 2016: 55, 71 & 96.

²²² McGirr, 2016: 109 & 116.

²²³ McGirr, 2016: 79, 95 & 201.

²²⁴ McGirr, 2016: 190.

²²⁵ McGirr, 2016: 209.

inceleme ise, alkol ve uyuşturucu değil işsizliğin en yaygın ve doğrudan suç sebebi olduğunu göstermektedir.²²⁶

Öte yandan Yasaklar döneminde gazeteler, kendi haber alma tarzlarında suç olaylarının haberlerini yayımlamak için oldukça hızlı davranmışlardır. Örneğin, bölgeleri için savaşılarak ölmüş gangsterlerin sansürsüz şekilde fotoğraflarının yayımlanması gibi haberleri büyütmüşlerdir. Bunun yanında suç istatistikleri de suç oranlarında bir artışa işaret etmiştir. 1920 yılında, 100,000 kişilik alanda kişi başına 12 cinayet ve saldırı vakası düşerken, 1933 yılında kişi başına 16 cinayet ve saldırı vakası düşmektedir. Yasak sona erdiğinde bu oran 10'a düşmüştür. Suç vakaları içinde en şiddetlisi, rakip gangsterlere siyasi destek sağlayan sindirmek için bombalama, adam kaçırma ve cinayetlerin işlendiği 1928 *Chicago Pineapple Primary* vakasıdır.²²⁷ Chicago aynı zamanda ünlü mafya patronu Al Capone'nun talimatını verdiği öne sürülen ve polis kılığına girmiş gangsterlerin rakip çetenin yedi üyesinin öldürüldüğü, 14 Şubat 1929 Sevgililer Günü katliamına da tanık olmuştur.²²⁸

Al Capone, 1925 yılından itibaren Chicago merkezli mafyanın başıydı ve ünü bölgedeki rakip çetelerin ortadan kaldırılmasıyla artmaya devam etmişti.²²⁹ Ünü öyle çok artmıştır ki Cicero bölgesi, “*Caponetown*” olarak anılmaya başlanmıştır. Al Capone'nın operasyonlarının aralıksız devam etmesinin nedeni uyguladığı şiddet ile polis güçleri ve politikacılar ile işbirliğinden ileri gelmektedir. Bununla beraber popülist bir imaj yaratmayı da başarmış; örneğin, işsizlere yoksullara parasız yemek veren bir aşevi açmıştır. Ancak Capone, bir numaralı halk düşmanı olmayı başarmış ve Başkan Hoover yönetimi yılmaz şekilde onu takip etmeye devam etmiştir. Sonunda Al Capone, cinayetten değil, vergi kaçırmaktan tutuklanarak hüküm giymiştir.²³⁰

Al Capone gibi popüler isimlere ya da Detroit'teki bazı çetelere karşı düzenlenen operasyonlara rağmen yasaklamalar alkol tüketimini durduramayı başaramamıştır. Chicago'lu bir demokrat olan Anton Cermak içkiyi yasallaştırmanın suç örgütlerinin gücünü hafifletmenin tek yolu olduğunu savunmuştur. Anton Cermak'a göre şiddetin artması ve hapisanelerin aşırı dolması içki yasağının direk sonuçlarıdır.²³¹

Başkan Hoover, alkol ile yapılan mücadelenin sonuçlarını ve sürdürülebilirliğini değerlendirmek için bir komisyon kurulmuştur; ancak rapor sonuçları stratejinin başarısızlığını, yolsuzluğu cesaretlendirdiğini ve adalet sistemi üzerinde bir baskı yarattığını ortaya sermektedir. Buna rağmen Başkan Hoover, araştırmalara aldırmadan sert politikalarını

²²⁶McGirr, 2016: 225, 227.

²²⁷McGirr, 2016: 194, 57.

²²⁸ FBI, “Al Capone,” <https://www.fbi.gov/about-us/history/famous-cases/al-capone> (erişim tarihi 02/03/16).

²²⁹FBI.

²³⁰McGirr, 2016: 56, 210, 220.

²³¹McGirr, 2016: 100, 165.

yenilerini ekleyerek sürdürmesi muhalefetin sesini yükseltmesinde etkili olmuştur. Bu noktada Hoover’a yönelik eleştirilerin artmasında mali krizin etkisi de bulunmaktadır. Demokrat Parti bu durumu kendi lehine çevirerek, adayı Franklin D. Roosevelt’in başkanlık seçimini kazanması için bir fırsat olarak kullanmıştır.²³²

Şiddetin azalmasının yanında yasakların sona ermesi pozitif bir ekonomik gerileme de yaratmıştır. Alkollü içecek endüstrisi yeni iş imkanları sunarken, hububat piyasasında da iyileştirmeler yaşanacaktır. Ayrıca devlet de içkiden alınan vergiden yararlanabilecektir.²³³ Aralık 1933’de Yasaklar döneminden yaklaşık on yıl sonra Volstead yasası da iptal edilmiştir. Bu çerçevede McGirr’e göre, “alkol ile mücadele bitti. Savaşın genişlettiği devlet otoritesi ise devam etmekle kalmadı adeta yeni yönlerle doğru ilerlemeyi sürdürdü.”²³⁴ Ve bu yönlerden birini de günümüzde uyuşturucu ile savaş oluşturmaktadır.

3.4 Alkol ile Mücadelenin Karşılaştırmalı Analizi: Yasallaşma İçin Savaş Stratejisinden Vazgeçilmesi

Yasaklar dönemine bakıldığında başından beri uyuşturucuyla savaş stratejisi ile arasında pek çok benzerlikler görülebilmektedir. Örneğin suç ve şiddetin sorumlusu alkol olarak tanımlanmıştır; tıpkı bugün bu problemlerin uyuşturucuyla bağdaştırılması gibi. 20. yüzyılın başlarında popüler hale gelen alkolün artan tehlikeleri bugün uyuşturucu kullanımına karşı yapılan tartışmalarla kesinlikle benzerlik göstermektedir. Eroin ve metamfetamin gibi daha sert uyuşturucuların tehlikesi bilimsel araştırmalarla desteklenmesine rağmen, yaygın olarak kullanılan marihuananın durumu farklıdır. Popüler görüşün aksine son analizler, aşırı alkol kullanımının beyin hasarına neden olduğunu ortaya koyarken, aşırı marihuana kullanımının sadece kısa süreli hafıza kaybına neden olduğunu ispat etmiştir. Her iki durumda da marihuana ve alkolün bu etkileri bilinçli kullanımla önlenebilmektedir.²³⁵

Önceden bahsedildiği gibi, Chomsky ve Paley gibi bilim adamları, uyuşturucu ile savaşın, dezavantajlı gurupları hedef almak için bahane olarak kullanıldığını iddia etmişlerdir. Benzer şekilde alkol ile savaş bu amaca da hizmet etmiştir. Farklı özelliklere ve geçmişe sahip pek çok insan alkol tüketse de soruç turmaya mazur kalanlar çoğunlukla alt sınıf veya azınlık guruplarına dahildir. Öte yandan her iki örnekte de hapishanelerin dolduğunu uygulanan stratejinin sonuçlardan birisi olarak gözlenmektedir. Yasaya rağmen; insanlar yasak olan

²³² McGirr, 2016: 234, 235.

²³³ McGirr, 2016: 237.

²³⁴ McGirr, 2016: 246.

²³⁵ Christopher Ingraham, “What happens when you get stoned every single day for five years,” The Washington Post, Şubat 1, 2016, [https://www.washingtonpost.com/news/wonk/wp/2016/02/01/what-happens-when-you-get-stoned-every-single-day-for-five-years/\(erişim tarihi 02/03/16\)](https://www.washingtonpost.com/news/wonk/wp/2016/02/01/what-happens-when-you-get-stoned-every-single-day-for-five-years/(erişim%20tarihi%2002/03/16)).

nesneyi tüketmekten vazgeçmemektedir; yasanın değiştirdiği tek şey tüketime gizli olarak yapılmasıdır.

Her iki örnekte de talep ve tüketim yasaklara rağmen devam etmiştir; bu da karaborsacıların daha fazla zenginleşmesine olanak sağlamıştır. Alkol gibi uyuşturucu da o kadar kârlı hale gelmiştir ki suç örgütleri yetkililerle bağlantı kuracak kadar yeterli güce sahip olmuştur. Bu açıdan bakıldığında, Al Capone ve El Chapo gibi efsaneleşmiş patronlara sahip mafya ve kartellerin büyümesi doğal hale gelmiştir. Mafya ve karteller bölgesel ve politik nedenlerden dolayı caddelerde, sokaklarda birbirleriyle çatışmış, böylece sivil halk arasında suç ve şiddet seviyesi artmıştır.

Alkol yasakları ile uygulanan çatışmacı stratejisi on üç yıl sürmüştür. Bu sürede alkol tüketimi durmamış, suç örgütleri büyümüş, yönetim yozlaşmış, yoksul kesimler arasında tutuklanmalar artmış ve hapishane sisteminin artan mahkum sayısını karşılayacak kapasitede olmadığı anlaşılmıştır. Bu stratejiden vazgeçilmesi bu problemlere karşı tek çözümün bu olduğunu ortaya koyacaktır. Bir döneme damga vuran Volstead Yasası'nın yürürlükten kaldırılması, alkol yasaklarına bağlı yolsuzluk ve şiddet seviyesinde düşüşe neden olmuştur. Bu durum da uyuşturucu ile savaş stratejisinin de değiştirilmesi durumunda başarı gösterebileceğine işaret etmektedir.

On yıllık bir süreçte Meksika'nın uyuşturucu ile mücadele stratejisi ya da savaşı, Yasaklar döneminde ortaya çıkan problemlerin benzerlerini ülkede sürekli kılmıştır. Çatışmacı strateji temel amacını gerçekleştirememiştir. Bugünkü eğilim incelendiğinde varılan genel kanı gelecekte de başarısızlığın devam edeceği yönündedir. Taktiksel bir değişikliğin gerekliliği dikkate alınmalıdır; Yasaklar dönemindeki uygulamaya da bakıldığında yasallaşma, suç örgütlerinin gücünü azaltmaya, yeni iş imkanları yaratılmasına ve vergi hasılatından dolayı ekonomik kazancı artırmaya katkı sağlamaktadır.

Alkol ve Uyuşturucu Bağımlılığı Ulusal Konseyi günümüzde on iki Amerikalıdan birinin alkolik olduğunu, bu probleme bağlı ölüm sayısının da her yıl yaklaşık 88,000 olduğunu tahmin etmektedir.²³⁶ Aşırı alkol tüketimi ile ilgili açıkça bir sorun olmasına rağmen; alkol ile mücadele stratejisi ulusal güvenlik sorunu olarak ele alınmak yerine insanları eğitmeye ve halkın sağlığını ön plana çıkarmaya odaklanarak değiştirilmiştir. Bu görevi yerine getiren en popüler organizasyonlardan birisi de “İsimsiz Alkolikler”dir (*Alcoholics Anonymous*); yaklaşık 170 ülkede bulunan ve destek gurupları oluşturarak alkol sorunu olanlara yardım etmektedir.²³⁷

²³⁶ NCADD, “Facts about alcohol,” National Council on Alcoholism and Drug Dependence, Temmuz 25, 2015, <https://www.ncadd.org/about-addiction/alcohol/facts-about-alcohol/>, (erişim tarihi 03/03/16).

²³⁷ A.A., “A.A. Around the Globe,” Service Material from the General Service Office, New York, 2013.

Bunun yanında bir ulusal eğitim programının sağlığa zararlı alışkanlıkları nasıl azaltılabileceğinin örneği, ABD’de yürütülen tütün karşıtı kampanyada gözlenmektedir. Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezine (*Center for Disease Control and Prevention*) göre; Birleşik Devletler’de her yıl sigara içilmesi ya da pasif içicilik ile bağlantılı 480,000 ölüm vakası tespit edilmektedir.²³⁸ Bugün sigara şirketleri yasal olarak sigara paketlerinin üzerine uyarıcı etiketler koymak zorundadır ve televizyonda bu ürünlerin reklamının yapılmasına izin verilmemektedir; bu önlemler, 1965 yılında %43 olan sigara tiryakisi oranının 2015 yılında %18’e düşmesinde etkili olmuştur.²³⁹

ABD’de uyuşturucu kullanımı ile ilgili verilere bakıldığında ise, 2014 yılında aşırı dozda marihuana kullanımından kaynaklanan ölüm oranı sıfırken, aşırı dozda eroin ve kokain kullanımına bağlı 17,465 ölüm vakası kaydedilmiştir. Ağrı kesici ve sakinleştirici gibi reçeteli ilaçların aşırı dozda kullanımından da 25,760’dan fazla ölüm olayıyla karşılaşılması dikkat çekicidir.²⁴⁰ Bu rakamlar, hali hazırda tütün ve alkol kullanımına dayandırılan ölüm oranlarından daha düşüktür ve uyuşturucu ile savaş sürecinde ortaya çıkan ölüm ve kayıp sayılarından da daha azdır.

Uyuşturucunun genel olarak yasallaştırılması mümkün görünmese de marihuananın suç olmaktan çıkarılması tartışmaya açılmıştır. Son zamanlarda Uruguay marihuanayı yasallaştıran ilk Latin Amerika ülkesi olmuştur. Uruguay eski devlet başkanı Jose Mujica, hükümetin amacının suç örgütleri tarafından kontrol edilen marihuana piyasasını kontrol altına almak ve vergilendirmek olduğunu ifade etmiştir. Başkanın görüşü şu yöndedir: ”Biz uyuşturucu piyasasını kaçakçılara hediye olarak sunduk ve kaçakçılık, sosyal anlamda uyuşturucunun kullanılmasından daha zararlı olmuştur”. Bu yaklaşıma -Peña Nieto’nun da dahil olduğu- eleştiri getirenler, böyle bir önlemin daha sert uyuşturucuların tüketimine de kapı aralayacağını savunmuşlardır.²⁴¹

Bu uygulamayı eleştirenlerin kuşkularının doğru olup olmadığını değerlendirmek için benzer bir politik yaklaşımı daha uzun süre deneyimleyen başka bir ülke örneğine bakmak faydalı olacaktır; bu ülke de Hollanda’dır. Hollanda, 1976 yılında, belli kahve dükkanlarında (*coffee shop*) az miktarda marihuana satışını yasallaştırmıştır. Marihuananın

²³⁸ CDC, “Tobacco related mortality,” Center for Disease Control and Prevention, Ağustos 18, 2015, http://www.cdc.gov/tobacco/data_statistics/fact_sheets/health_effects/tobacco_related_mortality/, (erişim tarihi 03/03/16).

²³⁹ John Oliver, “Last Week Tonight with John Oliver: Tobacco (HBO),” YouTube, Şubat 15, 2015, <https://www.youtube.com/watch?v=6UsHCHOCH4q8>, (erişim tarihi 03/03/16).

²⁴⁰ Kim Bellware, “Here's How Many People Fatally Overdosed on Marijuana Last Year,” The Huffington Post, Aralık 28, 2015, http://www.huffingtonpost.com/entry/marijuana-deaths-2014_us_56816417e4b06fa68880a217, (erişim tarihi 03/03/16).

²⁴¹ Malena Castaldi & Felipe Llambias, “Uruguay becomes first country to legalize marijuana trade,” Reuters, Aralık 10, 2013, <http://www.reuters.com/article/us-uruguay-marijuana-vote-idUSBRE9BA01520131211>, (erişim tarihi 07/03/16).

sadece bu yerlerde, kontrol altında içilebilmesi yasallaştırılmıştır. 2011 yılındaki bir rapora göre; 15-64 yaş aralığındaki Hollandalının %23'ü hayatlarında en az bir kez marihuanayı denemiştir; fakat bunlardan sadece %7'si yakın zamanda kullandığını ifade etmiştir. Diğer taraftan ABD'de aynı aralıktaki oranlar sırasıyla %42 ve %24 olarak belirlenmiştir. Öte yandan, Hollanda'da eroin kullanımı da son 10 yılda inişe geçmiştir; bu da marihuana piyasasının diğer uyuşturucu piyasalarından ayrılmasının mümkün olduğunu göstermektedir.²⁴²

Bu bağlamda uyuşturucuyla mücadelede farklı önemlerin gerekliliğine değinen önemli isimler, etkili mesajlar vermeye çalışmaktadır; bunlardan biri de Cesar Gaviria'dır. Gaviria, uyuşturucu ile savaş stratejisinin başarısız olduğunu; sağlık ve yasal düzenleme konularına odaklanmak için yeni bir stratejinin gerekli olduğunu ifade etmiştir.²⁴³ Fox ise marihuana ve diğer uyuşturucuların yasallaştırılmasının şiddeti azaltmak, çiftçilere daha fazla iş imkanı vermek, tütün ve alkolde yapıldığı gibi kontrolü sağlama yönünde yüksek vergileri bir önlem olarak uygulamak için gerekli olduğunu savunmuştur.²⁴⁴ Aguilar ve Casteñada da hükümetin uygulayabileceği kamu sağlığı önlemlerinden bahsetmişlerdir; bunlar arasında eroin bağımlılarının kayıt altına alınması, rehabilitasyon önerme, morfin tedavisi ve salgın hastalık riskini düşürmeye yönelik iğne değişim programları yer almaktadır. Stratejideki bu değişim “uyuşturucudan kaynaklanan şiddetin kısmi olarak kontrolüne, vergi altına alınmasına, kirli ve sağlıksız malzemelerin büyük oranda azaltılmasına, bağımlıların tedavi edilmesine olanak sağlayacaktır”.²⁴⁵

Meksika'nın uyguladığı politikalardaki değişim, Birleşik Devletler tarafından bir karşı çıkma eylemi olarak algılanmayacaktır; çünkü ABD bu değişimin başını çekmektedir. Marihuananın tıbbi olarak kullanımı 23 eyalette yasal hale gelmiştir; Alaska, Colorado, Oregon, ve Washington gibi eyaletlerde eğlence amaçlı kullanımı da yasallaşmıştır.²⁴⁶ Hatta Demokrat Parti başkan adayı Bernie Sanders gibi yüksek makamlardaki yetkililer, uyuşturucu

²⁴² Maia Szalavitz, “Learning from the Netherlands: Colorado and Washington lay out rules for legal toking,” Time, Temmuz 11, 2013, <http://healthland.time.com/2013/07/11/learning-from-the-netherlands-colorado-and-washington-lay-out-rules-for-legal-toking/>, (erişim tarihi 07/03/16).

²⁴³ Eva Font, “Ex presidentes de América Latina y Europa piden regular las drogas,” El Mundo, Eylül 09, 2014, <http://www.elmundo.es/internacional/2014/09/09/540f4f72268e3e2d7e8b459d.html>, (erişim tarihi 07/03/16).

²⁴⁴ CNN Expansión, “Los beneficios de legalizar la marihuana, según Vicente Fox,” CNN Expansión, Eylül 23, 2014, <http://www.cnnexpansion.com/negocios/2014/09/23/los-beneficios-de-legalizar-la-marihuana-segun-vicente-fox>, (erişim tarihi 07/03/16).

²⁴⁵ Aguilar & Castañeda, 2009: 118.

²⁴⁶ Sam Stebbins & Thomas C. Frohlich, “11 states least likely to legalize marijuana,” USA Today, Ocak 4, 2016, <http://www.usatoday.com/story/money/business/2016/01/04/24-7-wallst-legalize-marijuana/78077366/>, (erişim tarihi 07/03/16).

ile savaş stratejisinin başarısız olduğuna inandıklarını açıklamakta ve marihuananın yasallaştırılmasını desteklediklerini açıklıkla dile getirmektedir.²⁴⁷

Diğer taraftan Calderon, marihuanayı yasallaştırmanın Meksika'daki suç ve şiddeti tamamen ortadan kaldıramayacağını düşünmektedir. Calderon, uyuşturucuların, ana problemle bağlantılı pek çok sorundan sadece bir tanesi olduğunu ifade etmiştir; bu sorun da suç örgütleridir.²⁴⁸ Bu argümanı desteklemek için suçluların yasadışı ticareti çeşitlendirmesi gerçeği ortaya konulmaktadır; uyuşturucu piyasasından elde edilen paranın, kartellerin gelir kaynağı olmaktan çıkarılması durumunda, yeni gelir kaynakları bulunmaktadır. Çocuk kaçırma, fuhuş zincirleri, dans kulüpleri ve barları zorla ele geçirme, küçük iş yerlerini haraca bağlama, araba hırsızlığı, yasadışı yollarla ham petrol ve yakıt çıkartma, insan kaçakçılığı, korsan yayıncılık²⁴⁹ ve demir madenciliği²⁵⁰ gibi yöntemler kartellerin gelir sağlamak için başvurdukları yollar arasındadır.

Günümüzde tartışmalar devam etse de, genel kanı uyuşturucu ile mücadelenin başarısız olduğu yönündedir; fakat asıl soru yasallaştırmanın şartları geliştirmeye katkı sağlayıp sağlayamayacağıdır. Calderon'un görüşü takip edilirse, uyuşturucunun yasalaşması suç örgütlerinin diğer yasadışı faaliyetlerden para kazanmaya devam etmelerine engel olamayacak, bu da toplumu tehdit etmeye devam edecektir. Bunun yanında Aguilar ve Castaneda da yetkililerin uyuşturucuyla değil suçluların kendisi ile savaşmasının çözümün bir parçası olduğunu öne sürmektedir. Bundan sonraki bölümde şiddet yönetimi ve koruma teorileri çerçevesinde bu argüman da dahil olası çözüm önerileri irdelenecektir.

²⁴⁷Feel The Bern, "Bernie Sanders on Drug Policy," Feel The Bern, <http://feelthebern.org/bernie-sanders-on-drug-policy/>, (erişim tarihi 07/03/16).

²⁴⁸ Montserrat Mauleón, "Legalización de marihuana no acabará con la violencia: Calderón," Milenio, Mart 07, 2014, http://www.milenio.com/politica/legalizacion_de_la_marihuana-Felipe_Calderon-Tec_de_Monterrey_campus_Guadalajara_0_257974748.html, (erişim tarihi 08/03/16).

²⁴⁹ Grillo, 2011: 261.

²⁵⁰ Paley, 2014: 161.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ÇATIŞMA ÇÖZÜM MODELLERİ İLE KONUNUN ANALİZİ

Uyuşturucuyla Savaş stratejisi çerçevesinde savaşın halen sürmekte olması ve şiddet seviyesinin yüksekliği, yaşanan çatışmanın bir kriz olarak kategorileştirilebilmesine olanak sağlamaktadır. Ölü ve kayıp sayısı ile ilgili raporlar günümüzde de değişmemekte, çatışmacı söylem devam ettirilmekte ve görünürde uzlaşma belirtisi bulunmamaktadır. Bu bağlamda çatışmanın kendine has özelliklerini netleştirmek için çatışma çözümü analizine girilirken bazı araçlar kullanılacaktır. Görsel katkılar, “daha iyi eylemler ve stratejiler planlama ve uygulamaya yardımcı olmak için, durumun dinamiklerini, ilişkileri ve sorunları daha iyi anlamayı” sağlayabilecektir.²⁵¹ Bu çerçevede üç araç bir araya getirilmiştir: zaman çizelgesi (*timeline*), çatışma ağacı (*conflict tree*) ve kök (*onion*). Bunların her biri çatışmanın farklı bir yönüne vurgu yapacak ve olası bir çözüm yöntemine ışık tutacaktır. Analiz sonuçlarının sınırlı bir çerçevede olduğunu belirtmek de oldukça önem taşımaktadır.

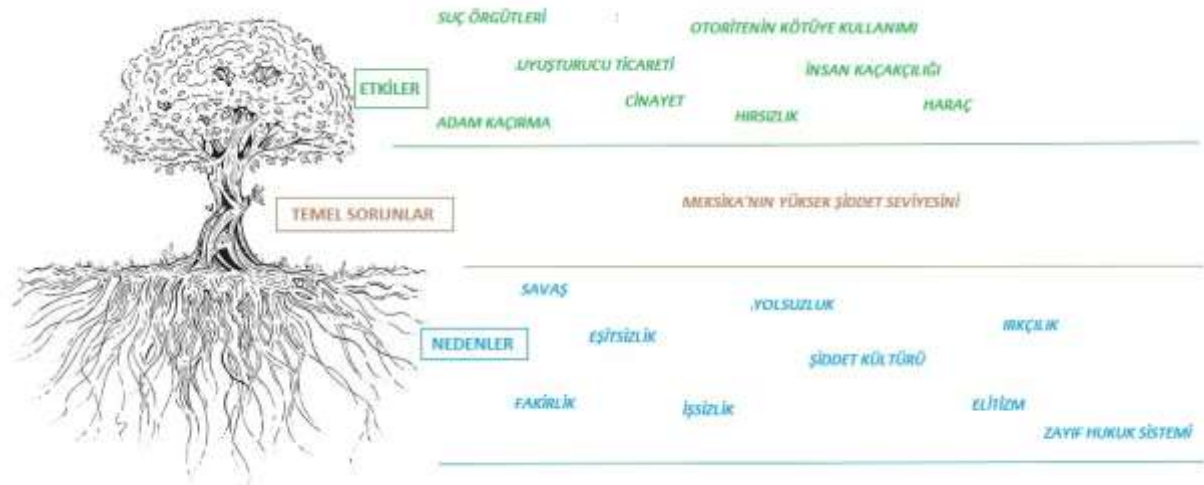
Çalışmanın sonunda yer alan Ek-3’te, uyuşturucuyla savaşın gelişim sürecinde yaşanan ana olayları kapsayan ve önceki bölümde görülen karşılaştırmalı senaryolara ait tarihlerden bahseden bir zaman çizelgesi yer almaktadır. Bu grafik sayesinde daha geniş bir perspektif sunmak mümkün olmuştur. Birleşik Devletler’in Yasaklar döneminde uyuşturucuya savaş ilan etmesine kadar olan dönem, Meksika ve Kolombiya’daki uyuşturucu mücadelesi sırasında meydana gelen pek çok kritik olay bu çizelge üzerine yansıtılmıştır. Yaşanan olayların kronolojik düzenini anlamak ve bu çerçevede geniş bir perspektifle gözden geçirmek için diğerlerinden önce bu aracı kullanmak önem taşımaktadır.

Zaman çizelgesinin ortaya koyduklarını hatırla tutarak, Şekil 4.1’de yer alan çatışma ağacına göz atmak yararlı olacaktır.²⁵² Bu çizim, suç örgütü probleminin köklerinin görsel olarak anlaşılmasına olanak sağlamaktadır. Ağacın her bir parçası çatışmanın farklı bir yüzünü sergilemektedir. Kökler olayın sebeplerini tanımlarken, gövde temel sorunları ayırtırmakta ve dallar ise ortaya çıkan etkileri betimlemektedir. Şekil üzerinde yer alan gövde, ana problemin uyuşturuculara karşı verilen savaşın değil, tüm ülkeyi saran büyük çaplı şiddet olayları olduğu göstermektedir. Savaş ise köklerde başta şiddetin nedeni olmak üzere eşitsizliğin, yoksulluğun, işsizliğin, yolsuzluğun, şiddet kültürünün, ırkçılığın, seçkinciliğin ve etkisiz adalet sisteminin de nedenleri arasında gösterilmektedir. Dallar ya da ortaya çıkan etkiler; ülkedeki şiddetin nasıl açığa çıktığını belirgin örneklerle ortaya sermektedir; bu

²⁵¹ Simon Fisher, Dekha Ibrahim Abdi, et al., *Working With Conflict: Skills and Strategies for Action*, London, 2007:17.

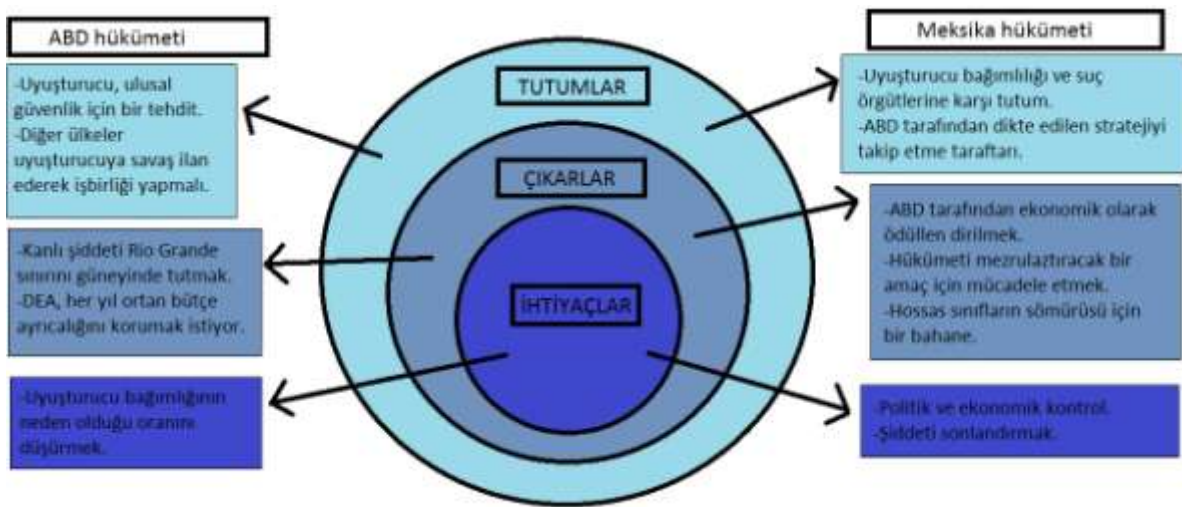
²⁵² Fisher, Abdi, et al, 2007: 29.

örnekler suç örgütlerinin varlığı, uyuşturucu ticareti, adam kaçırma, cinayetler, yetkinin kötüye kullanımı, insan tacirliği ve zorbalık olarak yansıtılmıştır.

Şekil 4.1. Çatışma Ağacı

Son olarak Şekil 4.2’de bir diğer araç olan kök de görülebilmektedir. Bu araç, çatışmanın iki farklı tarafının ihtiyaçlarını, çıkarlarını ve pozisyonlarını anlamak için oldukça faydalıdır. Bu durumda çatışmanın temel özelliklerinden birini oluşturan iki taraflılığa görsel olarak değinmek için ABD ve Meksika’ya bir arada odaklanılmaktadır. Kök üç katmana ayrılmıştır. “Dış katman; tarafların toplum önünde, herkesin görüp işitebileceği şekilde aldıkları pozisyonu işaret etmektedir. Bunun altında yer alan katman ise, özel bir konumda elde etmeyi istedikleri çıkarları ifade etmektedir. Son olarak da merkezde, karşılanması gereken en temel ihtiyaçlar bulunmaktadır.”²⁵³

Şekil 4.2. ABD ve Meksika’nın konumu, çıkarları ve ihtiyaçlarını gösteren Diagram (Onion)

²⁵³ Fisher, Abdi, et al, 2007: 27.

Şekil üzerinde sol sütunda Birleşik Devletler hükümeti tarafı yer almaktadır. Başkan Nixon döneminden beri ABD'nin pozisyonu oldukça belirgindir. Buna göre; (1) Uyuşturucular ulusal güvenliğe yönelik bir tehdit olarak görülmekte ve yok edilmesi gereken bir düşman olarak algılanmaktadır (2) Kolombiya ve Meksika gibi diğer ülkeler, kendi topraklarında uyuşturucunun üretilmesi ve kaçırılması ile mücadele ederek uyuşturucu ile yapılan savaşta iş birliği yapmak zorundadırlar. Zorlayıcı yöntemlerle başlatılmış bu işbirliği ABD'nin üstü kapalı çıkarlarını da ortaya sermektedir. Bu çıkarlar: (1) tüm şiddet olaylarını ve katliamları Birleşik Devletler'in dışında tutarak, böylece çatışmaların etkisini ve yarattığı kayıpları Meksika ve Kolombiya içinde tutmak (2) DEA'nın bakış açısından yola çıkarak savaşı ve kendi var oluşlarını haklı çıkarmaya devam ederek kurumlarını ayakta tutmaktır. Bu çerçevede ABD'nin gerçekten ihtiyaç duyduğu nedir? Bu sorunun cevabı; ülkenin asıl endişesinin (2016 başkanlık yarışı sırasında da adayların zaman zaman dile getirdiği gibi) uyuşturucu kullanımına bağlı ölüm oranını düşürme zorunluluğu olduğudur.

Şekil üzerinde sağ sütunda ise Meksika hükümeti tarafı görülmektedir. Meksika'nın pozisyonu (1) uyuşturucu ve suç örgütlerine karşı doğrudan çatışmanın desteklemesi ve (2) Birleşik Devletler tarafından takip edilen ve dayatılan stratejilere yönelik olumlu davranışlar gösterilmesi yönündedir. Açıkça ifade edilmeyen çıkarlar arasında ise şunların yer aldığı söylenebilir: (1) Meksika hükümetinin Amerikan stratejisine bağlanmasına zemin hazırlayan ekonomik katkılar, (2) uyuşturucuyla savaşın topluma iyiyle kötünün mücadelesi olarak yansıtılması; tüm eksikliklere rağmen, Paley ve Chomsky tarafından öne sürüldüğü gibi hükümetin kendini iyyinin gücü olarak konumlandırarak, savaşı yasallaştırması, (3) şiddet ortamının, pek çok dezavantajlı sınıfın sistemli olarak sömürülmesine yardımcı olmasıdır. Bunun yanında Meksika hükümetinin tartışmasız olarak kabul ettiği noktalar arasında şiddetin kesilmesine duyulan büyük ihtiyaç yanında politik ve ekonomik kontrolü sağlamaya da ihtiyaç duyduğudur.

Bu bağlamda Meksikalı karteller hangi durumdadırlar? Yukarıda yer alan şekilde gösterilmemelerine rağmen, karteller de çatışmanın tarafları arasındadır ve bir amaç için mücadele etmektedirler. Kartellerin çıkarlarını ise Meksika sınırları içerisindeki politik ve ekonomik etkilerini genişletmek ve devam ettirmek ile düşmanlarından daha güçlü hale gelmek oluşturmaktadır. Kartellerin temel ihtiyaçları irdelendiğinde ise suça iten nedenler belirginleşmektedir; suçluların çoğunu kartellere katılmak zorunda bırakan nedenler, eğitim ve iş imkanlarında fırsat eşitliğinin sağlanması, adil ücret ve makul bir yaşam kalitesinin garanti altına alınması ile çözümlenebilecektir.

Johan Galtung'un *TRANSCEND* yaklaşımı uyuşturucu savaşının yarattığı çatışmayı irdelemek için kullanılabilecek modeller arasındadır. Diğer modellerin aksine Galtung'un

modeli, güvenlikten ziyade barış üzerine yoğunlaşmaktadır. Tarafların hedeflerinin uyumuna bakmaksızın amaçlanan, çatışmanın dönüşümü aracılığıyla her sorunun barışçı bir şekilde ele alınmasıdır. Çatışma, tarafların amaçlarının ötesine geçilerek ve tarafların bir arada yeni bir gerçeklik inşa etmesi sağlanarak dönüştürülebilecektir. Bu dönüşüm taraflar arasında bağımsız ya da bir arabulucu yardımıyla yürütülen diyalog yoluyla gerçekleştirilmektedir.²⁵⁴

Bu noktada uyuşturucu savaşında güvenlik yaklaşımı ile barışçı yaklaşım arasındaki farkların neler olduğu irdelenmelidir. Amerikan ve Meksika hükümetleri tarafından benimsenen güvenlik yaklaşımı, uyuşturucu ile mücadele konusunda dört temel unsur üzerinde ısrarla durmaktadır. Bunlar: (1) kötü niyetli bir rakibin varlığı, (2) şiddet tehlikesi, (3) belirlenen rakibi ortadan kaldırmak için gereken güç, (4) barışa gidecek en iyi yol olarak güvenlidir. Bunun aksine barışçı yaklaşım ise farklı unsurlara dayanmaktadır: (1) çözüm gerektiren bir çatışma, (2) şiddet tehlikesi, (3) şiddet içermeyen şekilde çatışmanın dönüşümü ve (4) güvenliği sağlayacak en iyi yöntem olarak barış. Güvenlik yaklaşımı, eşitsizlik ve süper bir gücün varlığını gerektirirken; barışçı yaklaşım, fikir birliği ve eşitliği gerektirmektedir.²⁵⁵

Yukarıda bahsedildiği gibi, barışçı yaklaşımı uygulayabilmek için bir arabulucuya ihtiyaç duyulmaktadır. Bu süreç, çatışmaya karışmamış, yani tarafsız, saygın ve güvenilir üçüncü bir tarafın bulunmasını gerektirmektedir. Arabulucu, açık diyaloga teşvik edici davranmalı ve tarafların kendi kararlarını kendi verebileceği bir ortam sağlamalıdır. Arabulucu ikna edici olmalı, çözüm bulmak için pozitif yönlendirmelerde bulunmalı ve tarafların sağladığı tüm bilgilerin doğru olduğundan emin olmalıdır. Kazan-kazan stratejisine uygun düzenlemelerin sağlaması zor olsa bile; sonuçta makul bir anlaşmaya varılabilmesi için tarafların önerilerini ve karşı önerilerini sunabilecekleri açık müzakerelerin sürdürülmesi önem taşımaktadır.²⁵⁶

Bu çerçevede Amerika ve Meksika hükümetlerinin hedeflerinin uyumluluğu irdelendiğinde, iki ülkenin önceden ele alınan temel ihtiyaçlarının çelişmediği görülmektedir; bu durum müzakereler için büyük bir fırsat sağlamaktadır. Taraflardan biri, uyuşturucunun sebep olduğu ölüm oranlarını azaltmaya odaklanırken, diğer taraf şiddet seviyesinin azaltılmasının yanı sıra ekonomik ve politik kontrolü de sağlamayı istemektedir. Diğer yandan kartellerin ve Meksika hükümetinin çelişen bazı hedeflerinin bulunduğu gözlenmektedir. Karteller, uyuşturucu ticaretinden kâr sağlamayı amaçlarken; hükümet,

²⁵⁴ Johan Galtung, "Introduction: Peace by peaceful conflict transformation – the TRANSCEND approach," in Charles Webel & Johan Galtung (eds.), *Handbook of Peace and Conflict Studies*, Routledge, 2007: 14.

²⁵⁵ Galtung, 2007: 23 & 24.

²⁵⁶ Sara Horowitz, "Mediation," in Charles Webel & Johan Galtung (eds.), *Handbook of Peace and Conflict Studies*, Routledge, 2007: 51-60.

uyuşturucu yasağının devam etmesini istemektedir. Bu çatışmanın barışçıl bir şekile nasıl dönüştürülebileceği yönünde soru işaretleri mevcuttur.

Galtung, ele alınan problemin, bir doktorun hastasını muayene etmesine benzer şekilde irdelenmesi gerektiğini savunmaktadır. Galtung'a göre "Teşhis için geçmişi, tedavi ve iyileşme için de geleceği derinlemesine incelememiz gerekir. Teşhis ve tedavi için detaylı tanımlamaya, iyileşmek için de reçeteye ihtiyacımız var". Ayrıca şiddetin patlak verdiği ilk yerden tekrar yayılmasını engellemek için de geçmişte yürütülen eylemlerin sırasıyla yeniden gözden geçirilmesi fikrini de savunmuştur.²⁵⁷

Çalışmanın ikinci bölümü ile Şekil 4.1'de yer alan çatışma ağacı, teşhis için gerekli temel bilgileri ortaya koymaktadır. Uyuşturucu savaşının yarattığı çatışmanın ilk belirtileri, genişleyen eşitsizlik düzeyi ve suçun artması için uygun ortam sağlayan yolsuzluktur. Bu durum, devlet otoritesinin zayıflığından ve uyuşturucu piyasasından (diğer yasa dışı faaliyetler yanında) kârlılığından yararlanarak suç örgütlerinin büyümesine ve güçlenmesine neden olmuştur. Şiddetin artması da, mevcut etnik ve sosyoekonomik kutuplaşmanın daha da derinleşmesinde etkili olmuştur.

"Öldürme ve yaralamaya eğilimli cani insanların ortadan kaldırılması" gibi amaçlarla, büyük ölçüde insanlıktan uzaklaşmıştır.²⁵⁸ Bu düşünce yapısı iki açıdan nettir: Birleşik Devletler stratejisi, uyuşturucu bağımlıları ve uyuşturucu ile mücadeleden kaynaklanan Meksika'daki kayıpları göz ardı ederek insanlık dışı bir tavır takınmaktadır. Meksika'da da bağımlıların yanı sıra karteller arasındaki şiddet olayları veya hukuk dışı eylemlerdeki kayıplar da toplum tarafından insani bir çerçevede değerlendirilmemektedir. Bunun yanında adam kaçırma olaylarındaki acımasızlığa bakıldığında, kartel üyelerinin de orta ve üst sınıflara yönelik insanlık dışı muamelelerde bulunabilmektedir. Galtung'a göre; açgözlülük, benimsenmiş bir şiddet kültürü, derin bir sömürü düzeni oldukça kutuplaşma daha şiddetli hale gelmektedir.²⁵⁹ Bunların hepsi Meksika'da mevcuttur.

Çatışma içindeki şiddet seviyesi arttıkça, senaryo daha da karışık bir hal almaktadır. Kin ve nefretle birlikte şiddetin olduğu yerde, travmatik sorunlar da kaçınılmazdır; şiddet mağdurlarının travmaları yanında şiddet uygulamaya devam edenlerin kendi nefretleri ve şiddet uyguladıkları kurbanlar uğradıkları zararın yarattığı travma da mevcuttur. Bu aynı zamanda kurbanların intikam duygusunu idealleştirmelerine,²⁶⁰ kırılması çok zor olan bir şiddet sarmalının içine hapsolmalarına neden olacaktır. Bu durumda, şiddet sarmalı Meksika için geçerli olasa da ABD'yi kapsamamaktadır.

²⁵⁷ Galtung, 2007: 15.

²⁵⁸ Galtung, 2007: 15

²⁵⁹ Galtung, 2007: 18.

²⁶⁰ Galtung, 2007: 16.

Bu durum göz önüne alındığında Meksika'nın hastalığını dindirecek ideal tedavi nedir sorusunun cevabı o kadar açık değildir. Çeşitli değişkenler kümesi (çatışma ağacının köklerinde çoğu resmedilmiştir) bulunmasına rağmen hükümet tarafından uygun şekilde ve uygun zamanda ele alınmamıştır; bu nedenle günümüzde sorunların bir çığ gibi büyümesi nereden başlanacağını belirsizleşmesine neden olmaktadır. Hem bireysel hem de devlet düzeyinde; etnik, politik, ekonomik, askeri, kültürel ve ulusal tabanlı pek çok sorunu birleştiren çokboyutlu bir çatışma mevcuttur.²⁶¹

Galtung'a göre sorunlara çözüm aranırken kültürel, doğal ve yapısal olmak üzere üç önemli boyutun dikkate alınması gerekmektedir.²⁶² Galtung, karşıt görüşlerin değişebileceği, birleşme ilkesi ve sıradan insanlar arasında çatışmanın dönüştürülmesine yönelik istek gibi bazı özelliklerin varlığının barışın sağlanması için ideal bir kültürel önşart oluşturacağını dile getirmektedir.²⁶³ Hükümetin temel problemleri çözümlmek için atması gereken adımların yanı sıra bu genel tutum, çatışan taraflar arasında şiddetin artmasına engel olacak ve çatışmanın dışından üçüncü bir tarafın arabuluculuk yapmasını kolaylaştıracaktır. Daha sonra kutuplaşmanın ortadan kaldırması müzakere yapmak ve bir antlaşmaya varmak için tarafların bir araya getirilmesini sağlayacaktır.²⁶⁴

Uyuşturucuyla savaş örneğine geri dönersek, eğer hükümet kartellerden daha kuvvetli ise, müzakere ve uyuşturucu politikalarını değiştirilmesi seçeneklerini dikkate almaya gerek olmayacaktır. Bunun yanında kartellerin ve devletin gücü analiz edildiğinde aralarındaki benzerliğin açık olduğu görülmektedir. Akademisyen Louis Kriesberg ve Gearoid Millar'a göre, çatışma içindeki her bir taraf sosyal, ekonomik ve demografik üç kaynağa güvenmektedir. Sosyal kaynaklar; müttefiklerle ve dış güçlerle işbirliğini, güçlü liderliği, birleştirici kimliği ve meşruluk algısını içermektedir. Ekonomik kaynaklar; silah satın alma, paralı asker kiralama, birlikleri eğitime ya da savunma/saldırı alt yapısını inşa etme gücünü kapsamaktadır. Demografik kaynaklar ise; nüfus yoğunluğu, eğitim seviyesi, yaş ortalaması gibi belirli nüfus özellikleriyle ilintilidir.²⁶⁵

Kartellerin kendisini destekleyen dış güçler bulunmamasına rağmen karteller arasında ittifaklar sağlayabilmektedirler. Elebaşlarının güçlü liderliklerini ispatlamaları önemli olsa bile, öldürüldükleri ya da yakalandıklarında sistematik bir hiyerarşi içerisinde kendi yerlerine yenileri geçebilmektedir. Kartel üyeleri ortak bir kimliğe sahiptirler ve kendi gruplarını meşru olarak görmektedirler. Bu suç örgütleri yüksek teknolojik silahlar satın

²⁶¹Galtung, 2007: 21.

²⁶²Galtung, 2007: 19.

²⁶³Galtung, 2007: 21.

²⁶⁴Galtung, 2007: 25.

²⁶⁵Kriesberg and Millar, 2012: 208.

almak, paralı asker kiralamak ve altyapı oluşturma'nın yanı sıra askeri kamplar inşa etmek için yeterli kaynak toplayabilmektedirler. Bu gerçekler ve on yıllık savaş kartellerin üstesinden gelmenin o kadar da kolay olmadığını göstermektedir.

Öte yandan on yıldır süren bir savaştan sonra hem hükümet hem de kartellerin şiddete bağlılığı, savaş stratejisini diyalogla değiştirmenin zorluğuna işaret etmektedir. Düşmanın sadece güçten anladığı düşüncesinin popülerleştirilmesi alternatif eylem planlarının yürütülmesine engel olmaktadır. William Zartman'a göre bu durum tarafların bir çıkmaz içine girmesine neden olacaktır; tarafların hiçbirinin zafere ulaşamayacak olduğu bir çatışma, tüm taraflar için acı dolu bir açmaz yaratacaktır.²⁶⁶ Bu nedenle tarafların, kayıplarını azaltmak için alternatif bir yola içine girmeleri gerekmektedir. Çatışma tırmanmaya devam ettiği sürece, çatışmaya yapılan yatırım kaynakları artacak, nefret ve korku duyguları körüklenecek ve daha büyük hareketliliklerin meydana gelmesi sonucu ortaya çıkacaktır. İnsanlık dışı söylemler, şiddetin azaltılmasını da zorlaştırmaktadır. Bu nedenle liderlerin toplumu, çatışmanın diğer tarafında yer alan insanların da onlarla benzer değerleri ve kaygıları paylaştıkları konusunda ikna edebilmesi, barışa giden yolda önemli bir yapı taşıdır.²⁶⁷

Uzun süren çatışmalarda uzlaşma için ödün vermek de oldukça zordur; çünkü çatışma uzadıkça geçmişteki tüm özveri ve kayıpları meşrulaştıracak bir zafere duyulan bağlılık da o kadar güçlenmektedir. Liderlerin, halkı psikolojik olarak hoş olmayan gerçeklerle yüz yüze gelmeye ve anlaşmaya hazır hale getirmesi gerekmektedir. Varılan anlaşmanın beklenmezliği, anlaşmanın başarılı olma şansını da azaltabilmektedir; bu durumda uzlaşmacı politikaya yönelik muhalefetin artması da beklenen etkiler arasındadır.²⁶⁸

Şiddetin yayılmasını önlemek için dialogun yanı sıra hükümet temelde yatan nedenleri ortadan kaldırmak için de bazı önlemler almalıdır. Örneğin toplumun temel ihtiyaçlarının karşılanması gerekmektedir. John Burton'a göre bu temel ihtiyaçlar yemek ve barınmanın ötesinde, kişilik hakları ve kimliği de içermektedir. Burton, bu ihtiyaçlar karşılanmadan toplumda kişisel gelişmenin ve güvenliğin sağlanmasına destek bulunamayacağını iddia etmektedir.²⁶⁹

Bu noktada Meksika'daki ana endişelerden biri de şiddet kültürüdür ve bu sorun kişiler arası (*intrapersonel*) düzeyde belirli problemleri hedef alarak çözümlenmelidir. Bu

²⁶⁶ William Zartman, "The Timing of Peace Initiatives: Hurting Stalemates and Ripe Moments," *The Global Review of Ethnopolitics*, Eylül 2001, http://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/TimingofPeaceInitiatives_Zartman2001.pdf, erişim tarihi 27/06/16.

²⁶⁷ Kriesberg and Millar, 2012: 211 & 213.

²⁶⁸ Kriesberg and Millar, 2012: 216.

²⁶⁹ John W. Burton, "Conflict Resolution: The Human Dimension," *The International Journal of Peace Studies*, http://www.gmu.edu/programs/icar/ijps/vol3_1/burton.htm, erişim tarihi 27/06/16.

stratejilerin, toplumun uyuşturucu ile mücadelede kabul edilebilir gördüğü şiddete bakış açısını değiştirecek bir etkisi olmalıdır. Dünya Sağlık Örgütü, yedi alanda müdahalede bulunulmasının şiddetin önlenebileceğini ortaya koymaktadır. Bunlar:

- “Ergenlik dönemindeki şiddete yönelik davranışları ve inançları azaltmak için”²⁷⁰ ebeveynler ve çocuklar arasında sağlıklı ilişkiler kurmak;
- Özellikler yoksul semtlerde şiddete yönelik davranışları azaltmak için sosyal gelişim programları aracılığıyla gençlerin hayat becerisi kazanmalarına destek olmak;
- Şiddet seviyesini azaltmakla bağlantılı olarak, alkol satış saatlerini kısıtlamak;
- Silahlı şiddet olaylarını azaltmak için silaha erişimi zorlaştırmak;
- Kadına yönelik şiddeti azaltmak için okullarda ve cemaatlerde yürütülecek programlarla cinsiyet eşitliğini geliştirmek;
- Şiddete teşvik eden, toplumun sahip olduğu diğer kültürel ve sosyal değerlere karşı çıkmak;
- Gelecek nesilleri tehdit etmeye devam eden şiddet sarmalının kırılmasına yardımcı olmak için şiddet mağdurlarının kimliğini saptayan ve onlara destek sağlayan programlar geliştirmek.²⁷¹

Bu stratejilerin sorunun tamamına çözüm bulmada tek başına etkili olmayacağını belirtilmesi gerekmektedir. Dünya Sağlık Örgütü, kişiler arası şiddetin işsizlik, ekonomik eşitsizlik ve eğitime erişim engeli gibi daha genel sorunlarla da bağlantılı olduğunu ortaya koymaktadır. “Çok kapsamlı olarak hazırlanan şiddet önleyici bir strateji; sadece müdahale yapılarak hedeflenen risk faktörlerini dikkate almalı, aynı zamanda kişisel şiddeti de körükleyen eşitsizlikleri azaltma potansiyelini kullanmalı ve var olan makro düzeydeki unsurlara yönelik politikalar ile birleştirilmelidir.”²⁷² Hükümet nüfusun az olduğu, kırsal bölgelerde eğitime ulaşımı kolaylaştırmalı ve devlet okullarının eğitim kalitesini arttırmalıdır.

Ortaya çıkan başka bir sorun ise -uyuşturucu tacirlerinin de izlediği- küresel ekonomik ve finansal işleyişin sürdürülmesine katkı sağladığı şiddet kültürüdür. Kapitalist sistem herşeyden önce kâr artışına dayandığı için ortaya çıkan sosyal ve çevresel problemler görmezden gelinmektedir. Şirketlerin rekabete dayanabilmek için üretim maliyetlerini düşürme yarışı, çevre üzerinde olduğu gibi işçilerin ücretlerinde, güvenlikleri ve sağlıkları üzerinde de olumsuz etkiler yaratmaktadır.²⁷³ Bu davranış yukarıda bahsedilen makro

²⁷⁰ World Health Organization, 2012: 170.

²⁷¹ World Health Organization, 2012: 170-172.

²⁷² World Health Organization, 2012: 172.

²⁷³ Jack Santa-Barbara, “Peace Business,” in Charles Webel & Johan Galtung (eds.), Handbook of Peace and Conflict Studies, (Routledge, 2007): 238.

düzeydeki sosyal problemleri devam ettirmekte; şiddet kültürünün son bulmasını zorlaştırmaktadır. Yazar Jack Santa-Barbara, çözümün işletmelere yönelik düzenlemelerin çözüme entegre edilmesi; böylece sosyal adalet ve çevresel sürdürülebilirliğin kârdan üstün tutulmasının sağlanabileceğini belirtmektedir.²⁷⁴ Toplumun eşitlik düzeyinin yükseltilmesi sayesinde şiddete başvuran veya yasa dışı faaliyetler yürütenlerin oranı da azaltılabilecektir.

El Paso-Teksas'dan arabayla gidiş mesafesinde olan bir sınır şehri olan Ciudad Juarez, hem Meksika'nın serbest ticaret bölgesi hem de imalat fabrikalarının en yoğun olduğu bölgedir; bunun yanında Juarez Karteli'nin de beşiğidir.²⁷⁵ Burada yer alan fabrikalar saati 0,39 \$ gibi düşük bir ücretle çalıştırdıkları işçilerini aynı zamanda kirli işlerde kullanmakla da bilinmektedirler.²⁷⁶ İşçilerin neden kartellere katılarak hayatlarını riske atmayı tercih ettikleri sorusunun cevabı fabrikalarda aldıkları ücretlerin ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalacak şekilde düşük olmasıdır.

Barış inşası sürecinde eşit derecede önem verilmesi gereken, çatışmanın sonlandırılmasıyla ortaya çıkan bir başka dönem daha bulunmaktadır. Eğer uyuşturucuyla savaş stratejisi sonlandırılıysaydı, hükümet uyuşturucuyla ilgili politikalarını değiştirseydi ve şiddet kültürünün etkisini azaltmak için yukarıda bahsedilen müdahale programlarını uygulansaydı daha sonra yapılması gereken ne olacaktı? Barışı sağlamlaştırmak için atılması gereken en önemli adım taraflardan her birine bir eğitim kurumuna veya bir mesleğe girme imkanı sunmak ve bu sayede sosyal refahı garantilemektir. Liderler geçmişte yaptıkları suçlayıcı konuşmalarının zararını giderebilmek için karşı tarafı kötü göstermekten vazgeçip, çatışan taraflar arasındaki benzerlikler üzerinde durmalıdırlar.²⁷⁷ Örneğin, toplumun %82,7'sinin Katolik olduğu Meksika'da, Katolik Kilisesi'nin barış temsilcisi olarak rolü oldukça önemli ve belirleyici olacaktır.²⁷⁸

Barışın sürdürülmesini garanti altına alabilecek stratejilerden diğerleri ise ise savaş esnasında işlenen suçları inceleyen ve insan haklarının korunmasına hizmet eden komisyonların oluşturulmasıdır. Bu çerçevede ordu ve polis teşkilatının yapısının ve eğitim sisteminin yenilenmesi, yozlaşmış görevliler ve suçlulardan arındırılması açısından önem taşımaktadır. Son olarak da çatışma sonrası yapılan anlaşmaları denetlemek ve gelecekteki

²⁷⁴Santa-Barbara, 2007: 239.

²⁷⁵ Eleazar Reza, "Es Juárez la segunda urbe con más maquilas," El Diario de Juárez, Nisan 03, 2013, http://diario.mx/Economia/2013-04-03_9c04d128/es-juarez-la-segunda-urbe-con-mas-maquilas/ (erişim tarihi 12/05/16).

²⁷⁶ Alana Semuels, "Upheaval in the Factories of Juarez," The Atlantic, January 21, 2016, <http://www.theatlantic.com/business/archive/2016/01/upheaval-in-the-factories-of-juarez/424893/> (erişim tarihi 12/05/16).

²⁷⁷ Kriesberg & Millar, 2012: 218.

²⁷⁸ INEGI, Conociendo México, México, 2012: 43.

anlaşmazlıkları barışçı bir şekilde çözümlemek için bir araç olarak kullanılmak üzere yeni kurumların oluşturulması da gereklidir.²⁷⁹

Barış Çalışmaları Profesörü Andrew Rigby, bir ateşkes ve bir anlaşmanın imzalanmasının çatışmaların sona erdiği anlamına gelmediğini belirtmektedir. Andrew Rigby, çatışma sonrası toplumlarda, barışı koruma (*peace-keeping*) ihtiyacı üzerinde durarak; şiddet dönemi sona erse bile barışın kalıcı olabilmesi için üzerinde durulması ve sağlamlaştırılması gereken noktalar bulunduğunu dile getirmektedir. Profesör Rigby'ye göre şiddet içeren çatışmadan şiddet içermeyen çatışmaya doğru üç şekilde geçilebileceğinden söz etmektedir: (1) taraflardan biri kazandığında (2) eşit olmayan güçler arasında müzakere durumunda (3) “bir tarafın diğerine üstün gelebileceği kesin bir zafer şansının olmadığı, tarafların usandığı durumda müzakere yoluyla anlaşmaya varılması”.²⁸⁰ Uyuşturucuyla savaş sürecine bakıldığında, bu seçeneklerden üçüncüsü aracılığıyla sorunun ele alınabileceği görülmektedir.

Uzlaşmanın bir hedef ve süreç olduğunu vurgulamak oldukça önemlidir. Uzlaşmanın farklılık gösteren pek çok tanımı bulunmasına rağmen genellikle birlikte varolma (*coexistence*) anlamı ön plana çıkmaktadır. David Crocker'a göre, iki tür birlikte var olma şekli bulunmaktadır. İlki, eski düşmanların birbirlerinin haklarını ihlal etmekten uzak durmaları anlamına gelen ölümcül olmayan birlikteliktir (*non-lethal coexistence*); ikincisi ise bir adım öteye giderek eski düşmanların birbirlerine vatandaş olarak saygı duymaları anlamına gelen demokratik karşılıklılıktır (*democratic reciprocity*). Bu tip birliktelikler, içten şevkat ve affetme beklentisi gibi durumlardan daha gerçekçi ve uygun görünmektedir.²⁸¹

Meksika'nın binlerce cinayet ve adam kaçırmaya vakası nedeniyle kayıp vermiş olması, bir noktanın dikkate alınması gerektiğini göstermektedir; bu da yetkililer ve arabulucular tarafından “uzlaşma” kelimesinin kullanımıdır. Benzer durumlarda, barış savunucuları uzlaşmadan “iyi ilişkiler” veya “topluluklar arası ilişkileri” anlamında bahsetmektedir; bu noktada istenilen ailesi veya arkadaşları cinayete kurban gidenlerin veya da kişisel olarak adam kaçırmaya, zorbalığa, tecavüze veya işkenceye maruz kalanların aşağılanmış hissetmelerinden kaçınmaktır. Barış mimarları için aralarında duygusal bir bağ olmaksızın eski düşmanların birlikte yaşamasına olanak sağlayacak alanın oluşturulması mümkündür.²⁸²

Profesör Rigby, uzlaşma sürecinin iki boyutlu olduğunu savunmaktadır. Bunlardan ilki toplumun geçmişte yaşananlarla, yani çatışma esnasında meydana gelen acılar, kayıplar

²⁷⁹Kriesberg & Millar, 2012: 218.

²⁸⁰ Andrew Rigby, “How do post-conflict societies deal with a traumatic past and promote national unity and reconciliation?” in Charles P. Webel & Jorgen Johansen (eds.), *Peace and Conflict Studies: A Reader*, Routledge, 2012: 234.

²⁸¹ Rigby, 2012: 235.

²⁸² Rigby, 2012: 236.

ve amaçlarının tamamının ya da bir kısmının gerçekleşemez olduğunun kabulü gibi durumlarla uzlaşılmasıdır. Toplumun uzlaşmasının bu ilk aşamasının gerçekleştirilmesinin ardından ikinci aşamaya yani eski düşmanlarla barışma sürecine geçilebilecektir; bunun için de toplumun barış içinde bir arada yaşama ve bir arada hareket etme düşüncesine alışması gerekmektedir.²⁸³

Uyuşturucuyla savaş bağlamında farklı aktörlerin geçmişleriyle de uzlaşmaları gerekmektedir. Hükümetin uyuşturucuyla savaşı kaybettiğini ve uyuşturucu ticareti ile tüketiminin kontrol edilmesini sağlayacak farklı önlemler almak zorunda olduğunu kabul ederek geçmişle barışması gerekecektir. Bu noktada hukuki araçlarla adalete öncelik verilmesi önemlidir. Karteller ise diğer kartel üyelerine, yetkililere ve sivillere yönelik daha fazla şiddet ve intikam suçu işlemeyeceklerini kabul ederek geçmişleriyle barışmalıdırlar. Ancak bu sayede hükümet, rakip karteller ve siviller karşılıklı uzlaşma ışığı altında birbirleriyle yüzleşebilecektir. Bu noktada bir başka soru daha akla gelmektedir; bu da şiddet sona erdikten sonra savaş suçu işleyenlerin ne olacağıdır.

Geçen on yıl içinde Meksika'nın günlük yaşamını saran, binlerce dehşet verici şiddet hikayesi bulunmaktadır. Yalnızca uyuşturucu karteli üyelerini değil aynı zamanda ordu ve polis güçleri hatta bazen devlet memurları da savaş suçluları arasında yer alabilmektedir. Savaş sonrası süreçte bu suçları işleyenlere neler yapılabileceğiyle ilgili Rigby, devletin bu sorunun üstesinden gelebilmek için üç strateji izleyebileceğini öngörmektedir. Bu stratejiler ilerleyen paragraflarda irdelenecektir.

Genel af olarak tanımlanan ilk strateji ülkenin barış ve güvenliğini ön sıraya koymaktadır. Uyuşturucu ile mücadelenin en önemli problemlerinden birini de şiddet olaylarına pek çok kişinin karışmış olması oluşturmaktadır. Meksika'daki hapishaneler, sistemin öngördüğünün de üzerinde, aşırı doluluk sorunuyla karşı karşıyadır. Pek çok mağdur için bu strateji tartışmalı ve kabul edilemez görülmektedir; fakat Rigby, genel afı şiddet eylemlerinin artmasının engellenebileceğini savunmaktadır. Bu yöntemle toplum geçmişten gelen tartışmalı kavramlardan uzaklaşabilecek, geçmişine ait olan şiddetin yenilenmesinden uzaklaşmış olacaktır. Bu eylem planı çerçevesinde kabul edilen “savaşın herkesi kirlettiğidir” ve uzlaşının sağlanması için “en temel değer toplumsal uyumun, barış ve güvenliğin yeniden inşası olmalıdır”.²⁸⁴

İkinci strateji ise geçmişte yapılan yanlışların ve gerçeklerin açığa çıkarılmasına öncelik veren komisyonların oluşturulmasıdır. Bu adım, şiddet mağdurlarının yaşadığı acıyı dikkate alarak bir tazminat sisteminin oluşturulmasını ön görmektedir. Fakat dikkate alınması

²⁸³ Rigby, 2012: 236.

²⁸⁴ Rigby, 2012: 239.

gereken bazı aksaklıkların da ortaya çıkabileceği göz önüne alınmalıdır. Bunlardan en açık olanı şudur ki herkes kendi iradesi ile itirafta bulunmaya istekli olmaması, gerçeklerin yalnızca bir kısmının açığa çıkmasını sağlayacaktır. Örneğin Güney Afrika gibi bazı ülkeler bu durumla mücadele edebilmek için “şartlı af kanunu” çıkarmıştır bu kanun kasıtlı olarak hareket etmediklerini ispat eden suçlu taraflara yasal soruşturma açılmasını engellemektedir.²⁸⁵ Uyuşturucuyla savaş siyasi olmayıp, tamamen yasadışı eylemlerden beslenen bir sektöre yönelik olduğu için bu stratejinin Meksika’da başarı olasılığı düşük görünmektedir. Bunun yanında gerçekleri açığa çıkaracak komisyon tarafından yürütülecek soruşturmaların, daha önceden olduğu gibi, hükümet tarafından yönlendirilme ihtimali de bulunmaktadır. Rigby, mağdurlara olayları tekrar yaşatılması durumunda, travmalarının tetiklenmesi nedeniyle yeniden acı çekebileceklerini idda etmektedir.²⁸⁶

Üçüncü ve son strateji ise soruşturmaları ve suçlamaların aklanmasını sağlamak için adaleti ön plana almaktadır. Uyuşturucu sektörünün yasallaştırılması, suç örgüt üyeleriyle başedebilmek için kabul edilebilecek bir yöntemdir. Yasadışı uyuşturucu ticaretinden elde edilen kâr ortadan kaldırıldığında, kartellerin üye sayıları azalacak ve bu zamana kadar ayakta kalmalarını sağlayan hiyerarşik yapı da zayıflayacaktır. Bu strateji aynı zamanda hukuki bir sürecin suç işleyenleri cezalandırmak ve kendilerince intikam almak isteyenleri caydırmak için de kullanılabilir olduğunu da göstermesi bakımından iyidir. Ayrıca bu yöntem hakim olan dokunulmazlık kültürüne karşı çıkmakta ve gelecekte şiddet eylemine gireceklerin cesaretini kırmaya da yardımcı olmaktadır.²⁸⁷ Bu stratejinin olumsuz tarafını ise yavaş ve pahalı olması ile suçla ilgili pek çok boyutu göz ardı etmesi oluşturmaktadır. Bazı durumlarda suç işleyenler aynı zamanda mağdur da olabilmektedirler. Rigby’nin Kamboçya’daki Kızıl Kimerler örneğine atıf yaparak belirttiği gibi korkunç tacizlerden sorumlu pek çok kişi yoksul ve eğitimsiz erlerden oluşmakta ve topluma yayılan şiddet kültürüyle içiçe yaşamaktadırlar; bunun yanında bu insanlar verilen emirleri yerine getirmeyi reddederlerse beklenmedik cezalarla karşı karşıya kalmaktadırlar.²⁸⁸ Bu durum uyuşturucu ile mücadele sırasında kartellerin elebaşlarına ya da yozlaşmış yetkililere hizmet edenler için de kolaylıkla uyarlanabilecek ifadelerdir.

Çatışma sonrası dönemde hükümetin karar verdiği strateji, ister genel af ister gerçekleri araştırma komisyonu isterse de adli soruşturma olsun, belirli bir plan dahilinde, taktik öğeleri de içerecek şekilde uygulanmalıdır. Yeni bir sosyal düzenin kabulü için geniş çaplı bir tanıtımın yapılması gerekmektedir. Barış süreciyle birlikte gelen meşruluğun ve

²⁸⁵ Rigby, 2012: 239, 240.

²⁸⁶ Rigby, 2012: 240.

²⁸⁷ Rigby, 2012: 240, 241.

²⁸⁸ Rigby, 2012:241.

güvenliğin korunabilmesi için oluşturulan ulusal uzlaşma projesi, yetkililerin söyleminin stratejik bir şekilde kullanımını gerektirmektedir.²⁸⁹

Toplumun gelinen durumu kabul edebilmesi için geçmişini yeniden yorumlamasına izin verildiği durumlarda, barışın inşası ve korunması için daha istekli davranabilmektedir. Bunun olumlu yönde ilerlemesi şu unsurların sağlanması gerekmektedir: (1) mücadelenin sonunda toplumun bireysel ve ortak güvenliğin sağlanması anlamına gelecek şekilde güvelik ilkesi; (2) suçluların geçmişte işlenen suçlardaki rollerini kabul etmesi anlamına gelen doğruluk ilkesi; (3) suçluların cezalandırılması ve kurbanların zararlarının tazmini gibi yollarla adil bir şekilde gerçeğin açığa çıktığı duygusunu uyandıracak adalet ilkesi; (4) insanların geçmişini unutup sağlıklı bir ortamda yeni anılar biriktirmesini sağlayacak kadar zamanın geçmesi gerektiğini belirten zaman ilkesi ve (5) farklı grupların geçmişle ve uzlaşma süreciyle başa çıkma yöntemlerinin nasıl değişiklik gösterdiğini anlamak için kültür ilkesi.²⁹⁰

Birlikte yaşamayı destekleyen önlemlerin uygulanmasını sürdürebilmek için çatışma sonrası toplumların duygusal dinamiklerinin de anlaşılması gerekmektedir. Emniyet, güven ve umut duyguları toplumun genelinde cesaretlendirilmelidir. Birlikte yaşamın inşasını tehlikeye atabilecek en büyük engel, geniş çaplı bir korku hissinin kalıntılarının yayılmasıdır. İnsanlar, anlaşılabilir şekilde, geçmişteki şiddetin geri dönerek şu anki yaşantılarına zarar vermesinden korkmaktadırlar; bu nedenle toplumsal yeniden yapılanma girişimlerine şüpheyle yaklaşabilmektedirler. Güven duygusu aşılacak için gündelik hayatta öngörülebilirlik ve normallik hissine ihtiyaç duyulmaktadır; bunun sağlanabilmesi için de güvenliği garanti altına alacak kurumlara da ihtiyaç vardır.²⁹¹

Pablo Escobar'ın oğlu olan Sebastian Marroquín bu felsefeyi uygulayan bir örnektir. Marroquín, babasının katilinden intikam almak yerine onu affetmeyi nasıl seçtiğini anlatmak ve tecrübelerini paylaşmak için kitaplar yazmış ve konferanslar vermiştir. Marroquín aynı zamanda hayatının büyük bir kısmını Escobar'ın kurbanlarından af dilemeye ayırmıştır. Çektiği “Babamın Günahları” (*Sins Of My Father*)²⁹² başlıklı belgeselde, Escobar'ın emri ile öldürülen Luis Carlos Galan ve Rodrigo Lara Bonilla'nın oğullarıyla bir araya gelmiştir. Ek-4'te yer alan fotoğrafta, bu buluşmada çekilmiştir; bu buluşmada tüm taraflar geçmişin geçmişte kaldığı ve barışı sürdürmenin eski kan davalarından daha önemli olduğu gerçeği üzerinde anlaşmışlardır.

Meksika mevcut şiddet sorunlarını hafifletmek için bu örneği takip etmeye başlayabilir; fakat uyuşturucu sektörünün yasal statüsü hala merkezi rolünü korumaktadır.

²⁸⁹ Rigby, 2012: 242.

²⁹⁰ Rigby, 2012: 237.

²⁹¹ Rigby, 2012: 243.

²⁹² Nicolas Entel, *Sins Of My Father*, 2009, Cine Colombia.

Önceki bölümlerde tartışıldığı gibi artık uyuşturucuyla savaş stratejisinin meşruluğu dünya çapında sorgulanmaktadır. Bu durum Birleşik Devletler ve Latin Amerika'da uyuşturucu bağımlılığıyla mücadele konusunda yeni araştırma ve stratejilerin daha açık bir şekilde tartışılmasını sağlamıştır. Gelecekteki belirsizliğe rağmen son yıllarda kamuoyunun bakış açısının değiştiğini gösteren eğilimin sürmesi durumunda, yakın gelecekte uyuşturucunun bir ulusal savunma sorunu olarak görülmekten çıkıp toplum sağlığı meselesi olarak ele alınmaya başlanacağı iddia edilebilir. Bu sayede uyuşturucu sorununun çözümü için barışçıl yöntemlerin uygulanması da kolaylaşabilecektir.

SONUÇ

Bu tez, Meksika'nın uyuşturucu ile mücadelesinde, Birleşik Devletler tarafından izlenen stratejinin sürdürülebilirliğini çatışma çözümü bakış açısından analiz etmektedir. Temel çatışma değişkenlerinin incelemesinden sonra, çatışma çözümü stratejisinde bir değişiklik ihtiyacı olduğu belirlenmiştir. Bu yeni stratejinin nereye yayılacağı olasılıkları değişebilmektedir; fakat uyuşturucu kullanımı ve ticareti ile ilgili daha hafifletilmiş yasal düzenlemeleri kesinlikle içermelidir. Bu politik hareketler Meksikalı halkın çoğu kesimine düzgün bir geçim kaynağı sağlayan sosyal önlemler ile birleştirilmelidir. Böylelikle suç örgütlerinin çekirdek yapısı zayıflatılabilecek ve sonuç olarak ülkedeki şiddet seviyesi düşürülebilecektir.

Öncelikle barışın bir hedef ya da çatışmanın ortadan kalkması olarak değil; fakat daimi ortak bir çözüm süreci olarak görüldüğü açıklanmaktadır. Uyuşturucu kullanımı ve ticareti kesinlikle kutuplaştırıcı bir durumdur ve bu gerçeklik kısmen yasallaşmayı destekleyenler, tam yasallaşmayı destekleyenler, mücadeleye devam etmek isteyenler gibi farklı görüşleri benimseyen grupların varlığıyla ilintilidir. Öte yandan bu, çatışmanın illa şiddet içermesi anlamına gelmemektedir. Çatışma, tartışmaya ve yeni fikirlere açıklık çerçevesinde ve tüm tarafların uzlaşma derecelerine bağlı olarak yönetilebilir hale gelmektedir.

Barışın ne anlama geldiği konusunda farklı tanımlamalar bulunmaktadır. Örneğin, uyuşturucu ile mücadeleyi ve bunun sebep olduğu şiddetin ortadan kaldırılması küresel barış sıralamasında Meksika'nın yerini kesinlikle yükseltecektir. Bunun yanında Johan Galtung gibi bilim adamları için bu durum şiddeti durdurmak için yeterli olmayacaktır; yalnızca sokaklardaki şiddetin durdurulması Meksika'nın Galtung'un negatif barış olarak adlandırdığı duruma gelmesini sağlayacaktır. Pozitif barışa erişebilmek için ise çatışmanın arttığı dönemlerde şiddet üzerine yapılan genelleştirilmiş dialogların yanı sıra politik ve ekonomik eşitliğin de sağlanması ile şiddet azaltılabilecektir. Galtung'un şiddeti kişisel ve yapısal olarak ikiye ayırmasından hareketle; sokaklardaki şiddetin durdurulması önemli olmakla birlikte ayrımcılığın pek çok insanı kişisel şiddet eylemine sürüklemesi yapısal şiddetin hedeflemesini de kritik bir hale getirmektedir.

Bugün Meksika'daki şiddet o kadar genelleştirilmiştir ki, Meksika kültürünün bir parçası haline gelmiş durumdadır. Karteller, polis ve ordu mensupları hasımlarını, sivilleri veya yetkilileri korkutmak için en zalim yöntemlerle birbirlerine işkence yapmakta ve birbirlerini öldürmektedirler. Savaşanlar, eşit güce sahip olduklarını kanıtlamak isterken

mücadelenin kazanılmasını da imkansız hale getirmektedirler. Bu kısır döngüden çıkabilmek için Noah Chomsky, devletin şiddete şiddetle karşılık vermeyi bırakmasını bunun yerine çatışmaların çıkmasına neden olan toplum sorunlarına değinmesini önermektedir. Ayrıca Chomsky ve diğer bilim adamları uyuşturucu kullananların takibi yerine, koruma kampanyaları ve tıbbi müdahale gibi daha etkili alternatif çözümlerin kullanılması gerektiğini tartışmaktadırlar.

Geçmişten günümüze uyuşturucu kullanımı yaygın ve büyük ölçüde göz ardı edilen bir durum olmuştur. Uyuşturucu yasağına yönelik ilk hareketler Birleşik Devletlere göç dalgasıyla birlikte gelen ırkçılık ve yabancı düşmanlığı ile yakından bağlantılıdır. Uyuşturucu genellikle şiddet hareketleri, cinayet, aşırı bağımlılık, aşırı dozdan ölümlerle, hippie hareketleri, öğrenci protestolarıyla ilişkilendirilmiştir. Richard Nixon da uyuşturucu ile mücadeleyi başlattığı süreçte bu argümanları kullanmıştır.

Bu inançların aksine bugün resmi veriler, uyuşturucu kullananların çoğunun, bazı ülkelerin yasallaştırdığı ve bazılarının da yasallaştırma sürecinde olduğu öldürücü bir silah olmayan marihuanayı tercih ettiğini göstermektedir. Ayrıca uyuşturucu kullananların çoğunun bağımlı olmadığı, sadece meraktan denedikleri ispatlanmıştır. Bağımlı hale gelen azınlığın ise bağımlılıklarının başka sosyal ve psikolojik problemlerle bağlantılı olduğu tespit edilmiştir.

Uyuşturucu ile mücadelenin uyuşturucu bağımlılarına karşı acımasız tutumu, Birleşik Devletler hapisane sistemi üzerinde de olumsuz etkiler yaratmıştır. Bugün Amerikan hapisaneleri aşırı kalabalıklaşmıştır ve mahkumların çoğu uyuşturucudan dolayı içeridedir. Bu kesimlerin çoğunun Afrika veya Latin Amerika kökenli yoksul kesimlerden gelmesi nedeniyle ırkçılığı da artırmıştır. Uyuşturucun suç olarak sayılmasına rağmen, uyuşturucu talebi azalmamakta, hatta farklı ülkelerde kartelleşmenin önünü açmaktadır.

Uyuşturucu piyasasının her aşaması oldukça kazançlı hale gelmiştir ve bu durum; uyuşturucuyu üreten, işleyen, taşıyan, kaçakçılığını yapan, satan gönüllü insanlar halkasını da genişletmektedir. Bu piyasa özellikle Meksika gibi gelişmekte olan ülkelerin topraklarında verimli bir taban bulmaktadır; çünkü bu topraklarda daha yüksek bir ücret için hayatlarını riske atmaya hevesli pek çok insan bulunmaktadır. Bunun yanında böyle ülkelerde politik figürler ve polis üyeleri zayıf, etkisiz ya da rüşvet alarak suça kolayca ortak olabilmektedirler. Buna ilaveten son zamanlarda uyuşturucu satıcılarının film, televizyon, müzik piyasası aracılığıyla cazip hale getirilmesi, genç jenerasyonun kartellere katılımını teşvik etmektedir.

Meksika'daki kartel ve ele başlarının hikayesi 1980'lere kadar uzanmaktadır. Bu tezde, Guadalajara Karteli ve Miguel Angel Felix Gallardo, Sinaloa Karteli ve El Chapo Guzman; Gulf Karteli ve Osiel Cardenas ile askeri özel kuvvetlerin eski üyelerinden oluşan ilk kartel olan Zetas gibi en güçlülerinden bazıları ele alınmaktadır. Bugün bu kartellerin

bazıları ortadan kaybolmuştur ve onların yerine yenileri ortaya çıkmıştır; fakat karteller arasındaki sürekli olarak yapılan ve bozulan kırılgan ittifaklar hala gerçekliğini korumaktadır.

Karteller arasındaki çatışmalardan kaynaklanan şiddet çoğunlukla devlet tarafından görmezden gelinmiştir; bunun yanında şiddetin büyümeye başladığında ise kontrol edilemez hale gelmiştir. Önceleri sadece Kuzey sınırına yakın şehirlerde sokaklardaki şiddet olaylarında artış gözlenmiştir. Ancak 2000 yılından sonra Vicente Fox başkanlığındaki hükümet olaylara tepkisini göstermiştir. Birleşik Devletler tarafından desteklenen Fox, kartellerin üstesinden gelmek ve barışı tekrar sağlamak için Meksika-Amerika sınırına asker konuşlandıran ilk başkan olmuştur. Buna karşılık olarak kartel üyeleri iç kısımlara yayılmış, ülkenin geri kalanını da güvensiz hale getirmiştir. Çatışmacı strateji, Merida Girişimi yoluyla, Birleşik Devletler ile yakın ilişki içerisinde olan Felipe Calderón başkanlığında da devam ettirilmiştir. 2006 yılında Calderón, uyuşturucuya savaş açtığını resmen ilan etmiştir. Bundan sonra, karteller Meksika topraklarının çoğunda sivil ve yetkili kişilerin güvenliğini tehdit eden ve adam kaçırma hırsızlık, gasp, insan tacirliğini de içeren yeni suçlara da bulaşmaya başlamıştır. Askeriyenin varlığı, insan hakları ihlali ile bağlantılandırılırken, bu durum mücadeleyle birlikte şiddet dalgasının da yayılmasında etkili olmuştur.

Enrique Peña Nieto 'nun iktidara geldiği 2012 yılında, stratejinin çatlak verdiği açıkça görülmektedir. Mücadelenin ilk altı yılında binlerce insan ölmüş ya da kaybolmuştur. Ancak uyuşturucu talebi ve üretimi azalmamıştır. Buna rağmen, Peña Nieto mücadeleye devam etmeye karar vermiştir. Nieto'nun esas farkını oluşturan, Amerikalı politikacılarla pazarlık masasında da olan, en azından marihuananın yasallaşmasının tartışılmasına açık olduğunu belirten ifadeler kullanmasıdır.

Amerikalılar uyuşturucu kullanmayı ve kartellere yasa dışı yollarla silah tedarik etmeyi sürdürdükçe uyuşturucuyla savaş kazanılamayacaktır. ABD, mücadelenin başarısız olduğunu yavaş yavaş kabul etmesine rağmen farklı bir yönde ilerlemenin zorluğu da dikkat çekmektedir. Politikacılar, dini gruplar arasında ve hatta Birleşmiş Milletler'de uyuşturucunun bir tehlike ve ahlaksızlık kaynağı olduğu inancı yaygındır. Ayrıca uyuşturucuyla savaşın bitmesi halinde, DEA çalışanlarının işlerinin riske girmesi de Amerikalı politikacıları endişelendiren bir durumdur.

Daha yenilikçi stratejilere yönelik bir değişime duyulan ihtiyaç benzer durum senaryolarıyla gösterilmektedir. Kolombiya'daki uyuşturucu mücadelesi, Cali ve Medellin kartellerini takibe alan hükümet ve DEA koalisyonuna tanıklık etmiştir. Bu mücadeleden kaynaklanan şiddet siviller için travmatik sonuçlar doğurmuştur. Uyuşturucu ticaretinde bir miktar düşüş yaşanırken; tüketim durmamış, hatta piyasanın Meksika'da gelişmeye devam etmesi için olanak sağlamıştır. ABD'de Yasaklar döneminde alkol ile mücadelede

yasallaşmanın barışı getirebileceği anlaşılmıştır. Hükümetin yenilgiyi kabul etmesiyle de çetelerin sebep olduğu şiddet dolaylı olarak sona erdirilebilmektedir.

Her yıl savaş, alkol, tütün ve reçeteli ilaçların aşırı dozda kullanımının yasadışı uyuşturucu kullanımından daha fazla insanın ölümüne neden olduğu ispatlamıştır. Uruguay ve Hollanda gibi marihuanayı yasallaştıran ülkeler, sonuçların beklendiği gibi endişe edici olmadığını kanıtlamaktadır. Önemli politik figürler de farklı önlemlere başvurmaktadır. Yasal takibin bırakılması, uyuşturucu tüketicilerinin cezalandırılmaması gibi önlemlerin yanında uyuşturucunun halk sağlığı sorunu olarak ele alınmasını da içermektedir. Uyuşturucu kullanımını önlemeye yönelik kampanyaların ve tedavi tesislerine yatırım yapmanın daha düşük maliyetli olduğu ortadadır. Hatta daha da ileri giderek uyuşturucu satışının tamamen yasallaşması önerisinde bulunanalar, bunun yaratacağı istihdam ve gelir vergisinden dolayı hükümet için yararlı olacağını iddia etmektedirler.

Öte yandan dikkate alınması gereken önemli nokta, uyuşturucunun yasallaşmasının suç örgütlerinin kökünün kazınacağı anlamına gelmemesidir. Karteller, kendilerine kaynak sağlayan diğer suç faaliyetlerini tekellerine almış ve sistemleştirmişlerdir. Uyuşturucu parasının kesilmesi karteller için ciddi bir kayıp olabilir; fakat eşitsizlik devam ettiği sürece insanlar alternatif gelir kaynağı aramaya devam edeceklerdir. Bunun içindir ki yeni uyuşturucu politikaları, toplumsal huzursuzlukları hedefleyen önlemlerle desteklenmelidir.

Bu çalışma aynı zamanda çatışmanın zaman dizininin, köklerinin, sonuçlarının ve çatışmanın taraflarının tartışılmaz ihtiyaçlarının daha iyi anlaşılabilmesi için görsellerden yardım almıştır. Birleşik Devletler hükümetinin en çok önem verdiği konu aşırı dozda uyuşturucu kullanımının sebep olduğu ölümlerin azaltılmasıdır. Meksika hükümetinin esas ilgisi ise topraklarındaki şiddeti sona erdirmenin yanı sıra politik ve ekonomik kontrolü sağlamaktır. Son olarak, elebaşlarının esas amacının uyuşturucu piyasasını büyütmek olmasına rağmen suça başvuran Meksikalı çoğunluk sadece düzgün bir yaşam sürmek ve politikada seslerini duyurmak istemişlerdir.

Tez bağlamında Galtung'un, güvenlik yerine barışa vurgu yapan TRANSCEND modeli etkili bir çözüm yolu olarak önerilmektedir. Bu yaklaşım tarafsız ve güvenilir bir üçüncü kişinin arabuluculuğunu gerektirmektedir. Bir anlaşmaya varabilmek için tarafların bazı alanlarda ödün vermeye istekli olduklarını diyalog yoluyla ortaya koymaları gereklidir. Tarafların en önemli ihtiyaçlarına göz atıldığında ise müzakere ve çatışmanın dönüşümü için alan açılmaktadır.

Uyuşturucu kartelleri Amerika ve Meksika hükümetlerine uyuşturucu politikalarını gözden geçirme yönünde baskı yapabilecek güce sahiptirler. Uyuşturucunun yasallaşması ile karteller yok edilemeseler de ciddi kayıplara uğratılabilecektir. Bu, uyuşturucu savaşı ile

varılmak istenen ideal sonuç değildir; fakat günümüzde barışı yeniden sağlamak için uygun bir çözüm olacaktır. Uyuşturucu bağımlılığında önemli bir tırmanışı önlemek için de hükümetin, tütün ve alkol ile mücadelede yaptığı gibi, koruma programlarına ve tedavi merkezlerine yatırım yapması zorunludur.

Uyuşturucu ile ilgili daha etkili politikalar geliştirmenin yanında, kartelleri dağıtmanın başka bir yolu da tabana yönelik çalışmaları artırmaktır. Bu bağlamda devletin yoksulluğu azaltması; kartellerin yeni üye kazanmalarını engellemek için dürüst bir kaliteli bir yaşam tarzını genişletecek politikalar üretmesi gerekmektedir. Ayrıca kartellerin çoğunun yetkililerle bir bağlantısı olduğu bilindiği için hükümetin hem yerel hem ulusal düzeyde yolsuzluk ile mücadele etmesi zorunludur. Meksika halkını etkisi altına alan şiddet kültürü ve insanlık dışı uygulamalara karşı eğitim programları ve çalıştaylar düzenleyerek de mücadele edilmelidir.

Son olarak barışın hakim kılınması için gerekli bir diğer unsur da toplumun çoğunluğu tarafından istenmesi ve kabul edilmesidir. İntikam alma duygusunun yaygın olduğu bir ülkede kuşkusuz bunun başarılması zorlaşmaktadır. Hoş karşılamasa bile toplumun bu yeni anlayışı kabul etmesi için yapılacak en iyi şey nüfusun kendini güvende hissetmesinin sağlanmasıdır. Bunun için eşit eğitim hakkının sağlanması, etkili kişilerin söylemlerinin yapıcı ve birleştirici olması gerekmektedir. Barışın sağlamaştırılması için de savaş suçlularını işleyen bir hukuk sistemi içinde cezalandırılacak ve mağdurların kaybının telafi edecek yeni kurumlar oluşturulmalıdır .

Uyuşturucuyla mücadele güncel bir konu olduğu için uygulanması mümkün olan alternatif stratejileri ve sonuçlarını araştırmaya devam etmek önem taşımaktadır. Bunun için sadece hükümet yetkilileri değil aynı zamanda sivillerde sağlam bir zeminde fikirlerini şekillendirmek zorundadır. Yeni bulgular, toplumun düşüncelerini daha liberal bir görüşe doğru yavaşça değiştirme eğilimindedir. Bu eğilimin devam etmesi durumunda hükümet savaşı sona erdirmeye ve diğer çözüm yöntemlerini gözden geçirme yönünde daha çok baskı hissedecektir. Marihuananın yasallaşmasına dönük tartışmalar ilerleyen aylarda kritik bir dönüş noktası oluşturabilecektir. Bu durum ayrıca dünyanın uyuşturucuyu bir halk sağlığı meselesi olarak ele almaya hazır olduğunun da bir işareti olarak kabul edilebilir.

KAYNAKÇA

- Aguilar, R. ve Castañeda, J., (2009). *El Narco: La Guerra Fallida*. Punto de Lectura, Mexico City.
- Andreas, P. (2000). *Border Games: policing the US-Mexico divide*. Cornell University Press, New York.
- Barco, V. (1989). *El Cambio Social: Un compromiso con Colombia. Acciones y resultados de tres años de gobierno. Informe del Presidente de la República, Virgilio Barco, al Congreso Nacional*, Colombia.
- Bosch, L. (2013). “La Guerra, Nosotros, La Paz”. S. Cortez ve S. Troncoso (Ed.). *Our Lost Border: Essays on Life Amid the Narco-Violence*. Arte Público Press, Houston.
- Brunk, C. G. (2012). “Shaping a Vision: The Nature of Peace Studies”. C. P. Webel ve J. Johansen (Ed.). *Peace and Conflict Studies: A Reader*, Routledge.
- Chomsky, N. (2012). “The evil scourge of terrorism”. C. P. Webel ve J. Johansen (Ed.). *Peace and Conflict Studies: A Reader*, Routledge.
- Entel, N. (2009). *Sins Of My Father*, Cine Colombia.
- Fisher, S., Ibrahim, D., et al. (2007). *Working With Conflict: Skills and Strategies for Action*. Zed Books, London.
- Galtung, J. (2007). “Introduction: Peace by peaceful conflict transformation – the TRANSCEND approach”. C. Webel ve J. Galtung (Ed.). *Handbook of Peace and Conflict Studies*. Routledge.
- Galtung, J. (2012). “Positive and Negative Peace”. C. P. Webel ve J. Johansen (Ed.). *Peace and Conflict Studies: A Reader*, Routledge.
- Grillo, I. (2011). *El Narco: Inside Mexico's Criminal Insurgency*, Bloomsbury Press, New York.
- Horowitz, S. (2007). “Mediation”. C. Webel ve J. Galtung (Ed.). *Handbook of Peace and Conflict Studies*. Routledge.
- Kriesberg, L. ve Millar, G. (2012). “Protagonist strategies that help end violence”. C. P. Webel ve J. Johansen (Ed.). *Peace and Conflict Studies: A Reader*, Routledge.
- López López, A. (2008). *El Cartel de los Sapos*. Planeta, Colombia.
- López-Portillo, E. (2012). “Accounting for the unaccountable”. P. Kenny ve M. Serrano (Ed.). *Mexico's Security Failure: Collapse into Criminal Violence*. Routledge, New York.

- Matthiesen, T. (2000). *El Arte Político de Conciliar*. FESCOL-CEREC-Fedesarrollo, Colombia.
- McGirr, L. (2016). *The War on Alcohol: Prohibition and the Rise of the American State*. W. W. Norton & Company, New York.
- Paley, D. (2014). *Drug War Capitalism*. AK Press, Baltimore.
- Ravelo, R. (2009). "La Consolidación". R. Rodriguez Castaneda (Ed.). *El México Narco*. Temas de Hoy, Mexico.
- Raymond, O. P. (2012). "Peace in International Relations". C. P. Webel ve J. Johansen (Ed.). *Peace and Conflict Studies: A Reader*, Routledge.
- Rigby, A. (2012). "How do post-conflict societies deal with a traumatic past and promote national unity and reconciliation?". C. P. Webel ve J. Johansen (Ed.). *Peace and Conflict Studies: A Reader*, Routledge.
- Rubio, L. ve Kaufman Purcell, S. (2004). *Mexico Under Fox*. Lynne Rienner Publishers, Colorado.
- Santa-Barbara, J. (2007). "Peace Business". C. Webel ve J. Galtung (Ed.). *Handbook of Peace and Conflict Studies*. Routledge.
- Thoumi, F. (1995). *Political Economy and Illegal Drugs in Colombia*, United Nations University Press, Colorado.
- Webel, C. P. (2012). "Thinking Peace". C. P. Webel ve J. Johansen (Ed.). *Peace and Conflict Studies: A Reader*, Routledge.
- Webel, C.P. ve Sotakova, V. (2012). "Psychological contributions to understanding peace and conflict". C. P. Webel ve J. Johansen (Ed.). *Peace and Conflict Studies: A Reader*, Routledge.
- World Health Organization (2012). "Violence Prevention: the evidence". C. P. Webel ve J. Johansen (Ed.). *Peace and Conflict Studies: A Reader*, Routledge.
- _____. (2011) *Estimating Illicit Financial Flows Resulting From Drug Trafficking and Other Transnational Organized Crimes*. United Nations Office on Drugs and Crime, Vienna.
- _____. (2012). *Conociendo México*. Instituto Nacional de Estadística y Geografía, Mexico,.
- _____. (2013). *A. A. Around the Globe*. Alcoholics Anonymous, New York.
- _____. (2014). *The Dangers and Consequences of Marijuana Abuse*. Drug Enforcement Agency, Washington.
- _____. (2015). *2015 National Drug Threat Assessment Summary*. Drug Enforcement Agency, Washington.

- _____ (2015). *Global Peace Index 2015*. Institute for Economics and Peace, Australia.
- _____ (2015). *Mexico Peace Index 2015*, Institute for Economics and Peace, Mexico.
- BBC, “Q&A Colombia’s Civil Conflict”. <http://www.bbc.com/news/world-latin-america-12447532>. (erişim tarihi: 14.01.2016).
- Bellware, K., “Here’s How Many People Fatally Overdosed on Marijuana Last Year”. http://www.huffingtonpost.com/entry/marijuana-deaths-2014_us_56816417e4b06fa68880a217. (erişim tarihi: 03.03.2016).
- Berke, R. L., “THE 1994 CAMPAIGN: THE NATION; Barry Wins in Washington 4 Years After Drug Violation”. <http://www.nytimes.com/1994/09/14/us/1994-campaign-nation-barry-wins-washington-4-years-after-drug-violation.html?ref=marionsjrbarry>. (erişim tarihi: 14.02.2011).
- Burton, J., “Conflict Resolution: The Human Dimension,” http://www.gmu.edu/programs/icar/ijps/vol3_1/burton.htm, (erişim tarihi 27.06.16).
- Calderón Hinojosa, F. “1 Estado de Derecho y Seguridad”. http://primer.informe.gob.mx/1.0_ESTADO_DE_DERECHO_Y_SEGURIDAD/. (erişim tarihi: 16.02.2011).
- Castaldi, M. ve Llambias, F. “Uruguay becomes first country to legalize marijuana trade”. <http://www.reuters.com/article/us-uruguay-marijuana-vote-idUSBRE9BA01520131211>. (erişim tarihi: 07.03.2016).
- CNN, “CNN: The War on Drugs, 40 years later”. <https://www.youtube.com/watch?v=jtZaWLOSiWA>. (erişim tarihi 04.01.2016).
- CNN, “La advertencia de Peña sobre ‘El Chapo’ que se convirtió en realidad”. <http://mexico.cnn.com/nacional/2015/07/12/la-advertencia-de-pena-sobre-el-chapo-que-se-convirtio-en-realidad>. (erişim tarihi: 01.02.2016).
- CNN, “Los beneficios de legalizar la marihuana, según Vicente Fox”. <http://www.cnnexpansion.com/negocios/2014/09/23/los-beneficios-de-legalizar-la-marihuana-segun-vicente-fox>. (erişim tarihi: 07.03.2016).
- CNN, “No habrá cambio radical en estrategia contra el crimen, dice Peña Nieto”. <http://mexico.cnn.com/nacional/2012/07/08/no-habra-un-cambio-radical-en-estrategia-contra-el-crimen-dice-pena-nieto>. (erişim tarihi: 01.02.2016).
- CNN, “Radiografía del narco en México: droga, armas, muertes y desapariciones”. <http://mexico.cnn.com/nacional/2015/10/04/radiografia-del-narco-en-mexico-droga-armas-muertes-y-desapariciones>. (erişim tarihi: 20.01.2016).

- Crowley, M., “Mexico’s New Mission”. <http://content.time.com/time/magazine/article/0,9171,2165465-5,00.html>. (erişim tarihi: 22.01.2016).
- Debusmann, B., “Drug wars and the balloon effect”. <http://blogs.reuters.com/great-debate/2009/03/26/drug-wars-and-the-balloon-effect/>. (erişim tarihi 08 Ocak 2016).
- Editorial Board, “Mexico Stubbornly Resists Accountability”. http://www.nytimes.com/2016/01/04/opinion/mexico-stubbornly-resists-accountability.html?_r=0. (erişim tarihi: 22.01.2016).
- EFE, “Cifra de alcaldes asesinados en México en 2010 asciende a 3 tras nuevo homicidio”. http://el-nacional.com/www/site/p_contenido.php?q=nodo/176916/Mundo/Cifra-de-alcaldes-asesinados-en-M%C3%A9xico-en-2011-asciende-a-3-tras-nuevo-homicidio. (erişim tarihi: 16.02.2011).
- Font, E., “Ex presidentes de América Latina y Europa piden regular las drogas”. <http://www.elmundo.es/internacional/2014/09/09/540f4f72268e3e2d7e8b459d.html>. (erişim tarihi: 07.03.2011).
- Fox Quesada, V., “4.5.3 Combate al Narcotráfico y al Crimen Organizado”. <http://primer.informe.fox.presidencia.gob.mx/index.php?idseccion=94&pagina=1>. (erişim tarihi: 15.02.2011).
- Garcia-Navarro, L., “Mexico’s Peyote Endangered by ‘Drug Tourists’”. <http://www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=14064806>. (erişim tarihi: 04.01.2016).
- Gazcón, F., “El petróleo ahoga al peso; el dólar llegó a los 18.90 pesos”. <http://www.excelsior.com.mx/nacional/2016/01/21/1070169#imagen-2>. (erişim tarihi: 22.01.2016).
- Gopnik, A., “The Caging of America”. <http://www.newyorker.com/magazine/2012/01/30/the-caging-of-america>. (erişim tarihi: 27.06.16).
- Guerra, A., “El Crimen de Luis Carlos Galán no está impune: ‘Popeye’”. <http://www.wradio.com.co/nota.aspx?id=863143>. (erişim tarihi 14.01.2016).
- Hart, C., “Addiction Is Not A Brain Disease”. <http://www.drcarlhart.com/addiction-not-brain-disease/>. (erişim tarihi: 05.01.2016).
- Hellerman, C., “Cocaine: The Evolution of the Once ‘Wonder’ Drug”. <http://edition.cnn.com/2011/HEALTH/07/22/social.history.cocaine/>. (erişim tarihi: 07.01.2016).

- Huntington, Williams E., "Negro Cocaine 'Fiends' Are A New Southern Menace". <http://query.nytimes.com/mem/archive-free/pdf?res=9901E5D61F3BE633A2575BC0A9649C946596D6CF>. (erişim tarihi: 07.01.2016).
- Imbert, F., "Donald Trump: Mexico going to pay for a wall". <http://www.cnbc.com/2015/10/28/donald-trump-mexico-going-to-pay-for-wall.html>. (erişim tarihi: 05.02.2016).
- Ingraham, C., "What happens when you get stoned every single day for five years", <https://www.washingtonpost.com/news/wonk/wp/2016/02/01/what-happens-when-you-get-stoned-every-single-day-for-five-years/>. (erişim tarihi: 02.03.2016).
- Mauleón, M., "Legalización de mariguana no acabará con la violencia: Calderón". http://www.milenio.com/politica/legalizacion_de_la_mariguana-Felipe_Calderon-Tec_de_Monterrey_campus_Guadalajara_0_257974748.html. (erişim tarihi: 08.03.2016).
- Miles, K., "Just How Much The War On Drugs Impacts Our Overcrowded Prisons, In One Chart", http://www.huffingtonpost.com/2014/03/10/war-on-drugs-prisons-infographic_n_4914884.html. (erişim tarihi: 05.01.2016).
- Nadelmann, E., "Por qué hay que acabar con la Guerra antidroga", https://www.ted.com/talks/ethan_nadelmann_why_we_need_to_end_the_war_on_drugs?language=es#t-285468. (erişim tarihi: 04.01.2016).
- Oliver, J., "Last Week Tonight with John Oliver: Tobacco (HBO)". <https://www.youtube.com/watch?v=6UsHHOCH4q8>. (erişim tarihi: 03.03.2016).
- Paul, R., "Rand Paul Fighting For Marijuana and Drug Policy". <https://www.youtube.com/watch?v=Pd5pPaj90LQ>. (erişim tarihi: 05.02.2016).
- Proceso, "Advierte Carstens de una crisis <<potencialmente severa y de consecuencias violentas>>", <http://www.proceso.com.mx/?p=426993>. (erişim tarihi 22.01.2016).
- Redacción, "‘El Chapo’ fue entrevistado por Sean Penn". <http://eleconomista.com.mx/sociedad/2016/01/09/chapo-fue-entrevistado-sean-penn>. (erişim tarihi: 02.02.2016).
- Redacción AN, "Armas de ‘Rápido y Furioso’ al menos en 100 crímenes en México". <http://aristeginoticias.com/0410/mexico/armas-de-rapido-y-furioso-al-menos-en-100-crímenes-en-mexico/>. (erişim tarihi: 05.02.2016).
- Redacción AN, "Operación ‘Rápido y Furioso’ se gestó con Medina Mora en PGR". <http://aristeginoticias.com/0503/mexico/operacion-rapido-y-furioso-se-gesto-con-medina-mora-en-pgr/>. (erişim tarihi: 05.02.2016).

- Redacción AN, “PGJDF indaga en Veracruz amenazas de funcionarios a Rubén Espinosa y Nadia Vera”. <http://aristeguinoticias.com/1508/mexico/pgjdf-indaga-en-veracruz-amenazas-de-funcionarios-a-espinosa-y-vera/>. (erişim tarihi: 01.02.2016).
- Redacción AN, “Tomás Yarrington recibió sobornos del narco y lavó dinero en inmuebles: EU”. <http://aristeguinoticias.com/2305/mexico/tomas-yarrington-recibio-sobornos-del-narco-y-lavo-dinero-en-inmuebles-eu/>. (erişim tarihi: 27.06.16).
- Redacción Judicial, “Caso Guillermo Cano, crimen de lesa humanidad”. <http://www.elspectador.com/impreso/judicial/articuloimpreso-212119-caso-guillermo-cano-crimen-de-lesa-humanidad>. (erişim tarihi: 13.01.2011).
- Regal, K. ve Jacobs, N., “Donald Trump: Mexican Border Wall Would Help End Heroin Crisis”, <http://boston.cbslocal.com/2015/11/11/donald-trump-mexican-border-wall-would-help-end-heroin-crisis/>. (erişim tarihi: 05.02.2016).
- Reséndiz, F., “Peña Nieto rechaza legalización de la marihuana”, <http://www.eluniversal.com.mx/articulo/nacion/politica/2015/11/9/pena-nieto-rechaza-legalizacion-de-marihuana>. (erişim tarihi: 02 Şubat 2016).
- Resumen de agencia AP, Reuters, EFE, “Jurado declara culpable a la Quica”, <http://www.eltiempo.com/archivo/documento/MAM-267659>. (erişim tarihi: 12.01.2016).
- Reuters, “Popularidad de EPN, en su peor nivel, a mitad de camino”, <http://eleconomista.com.mx/sociedad/2015/09/01/pena-nieto-mitad-sexenio-nivel-minimo-popularidad>. (erişim tarihi: 02.02.2016).
- Reza, E., “Es Juárez la segunda urbe con más maquilas”. http://diario.mx/Economia/2013-04-03_9c04d128/es-juarez-la-segunda-urbe-con-mas-maquilas. (erişim tarihi: 12.05.2016).
- Rhodan, M., “Bernie Sanders Calls Drug Addiction a ‘Disease’ Not a Crime”. <http://time.com/4156176/democratic-debate-bernie-sanders-heroin-disease-crime/>. (erişim tarihi: 05.02.2016).
- Roebuck, J., “Violence the result of fractured arrangement between Zetas and Gulf Cartel, authorities say”. http://www.brownsvilleherald.com/article_84acae85-f39d-53f4-ad50-fd4cfebd8115.html. (erişim tarihi: 26.01.2016).
- Samuels, A., “Upheaval in the Factories of Juárez”. <http://www.theatlantic.com/business/archive/2016/01/upheaval-in-the-factories-of-juarez/424893/>. (erişim tarihi: 12.05.2016).

- Shear, M. D., "Obama's Action on Guns: What It Means for Background Checks".
http://www.nytimes.com/2016/01/06/us/politics/guns-president-obama-executive-action-background-checks.html?_r=0. (erişim tarihi: 02.02.2016).
- Stebbins, S. ve Frohlich, T. C. "11 states least likely to legalize marijuana".
<http://www.usatoday.com/story/money/business/2016/01/04/24-7-wall-st-legalize-marijuana/78077366>. (erişim tarihi: 07.03.2016).
- Szalavitz, M., "Learning from the Netherlands: Colorado and Washington lay out rules for legal toking".
<http://healthland.time.com/2013/07/11/learning-from-the-netherlands-colorado-and-washington-lay-out-rules-for-legal-toking/>. (erişim tarihi: 07.03.2016).
- Ventas, L., "Sobreviviente de Ayotzinapa: <<Nos sentimos burlados por las autoridades>>".
http://www.bbc.com/mundo/noticias/2016/01/160121_mexico_ayotzinapa_iguala_sobreviviente_superviviente_43_omar_garcia_velasquez_lv. (erişim tarihi: 01.02.2016).
- Wing, N., Grim, R. & Planas, R., "Drug Warriors Say 'Bring Back The War On Drugs,' Because It Totally Worked".
http://www.huffingtonpost.com/entry/drug-war-william-bennett-john-walters_us_55f1ae50e4b03784e27840fb. (erişim tarihi: 02.02.2016).
- Zartman, W., "The Timing of Peace Initiatives: Hurting Stalemates and Ripe Moments".
http://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/TimingofPeaceInitiatives_Zartman2001.pdf (erişim tarihi: 27.06.16).
- _____, "Al Capone". <https://www.fbi.gov/about-us/history/famous-cases/al-capone>. (erişim tarihi: 03.03.2016).
- _____, "Bernie Sanders on Drug Policy". <http://feelthebern.org/bernie-sanders-on-drug-policy/>. (erişim tarihi: 07.03.2016).
- _____, "Cartel". <http://www.merriam-webster.com/dictionary/peace>. (erişim tarihi: 04.01.2016).
- _____, "Criminal Justice Fact Sheet, National Association for the Advancement of Colored People".
<http://www.naacp.org/pages/criminal-justice-fact-sheet>. (erişim tarihi: 05.01.2016).
- _____, "DEA Staffing & Budget, Drug Enforcement Agency".
<http://www.dea.gov/about/history/staffing.shtml>. (erişim tarihi 05.01.2016).
- _____, "El Informe de México".
<https://www.amnesty.org/es/countries/americas/mexico/report-mexico/>. (erişim tarihi: 22.01.2016).

- _____, “Facts about alcohol, National Council on Alcoholism and Drug Dependence” <https://www.ncadd.org/about-addiction/alcohol/facts-about-alcohol>. (erişim tarihi: 03.03.2016).
- _____, “Merida Initiative – Overview, US Department of State” <http://mexico.usembassy.gov/eng/ata glance/merida-initiative.html>. (erişim tarihi: 20.01.2016).
- _____, “Operation Fast and Furious Fast Facts” <http://edition.cnn.com/2013/08/27/world/americas/operation-fast-and-furious-fast-facts/>. (erişim tarihi: 05.02.2016).
- _____, “Opium Throughout History”. <http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/shows/heroin/etc/history.html>. (erişim tarihi: 04.01.2016).
- _____, “Peace” <http://www.merriam-webster.com/dictionary/peace>. (erişim tarihi: 17.02.2016).
- _____, “Serie histórica del tipo de cambio, tipo de cambio peso dólar desde 1954” <http://www.banxico.org.mx/SieInternet/consultarDirectorioInternetAction.do?accion=consultarSeries>. (erişim tarihi: 22.02.2016).
- _____, “Tobacco related mortality, Center for Disease Control and Prevention” http://www.cdc.gov/tobacco/data_statistics/fact_sheets/health_effects/tobacco_related_mortality/. (erişim tarihi: 03.03.2016).
- _____, “What is MEM?, Organization of American States” http://www.cicad.oas.org/Main/Template.asp?File=/mem/about/default_eng.asp. (erişim tarihi: 28.01.2016).

EK 1 - 2009-2013 ARASI 12 YAŞ VE ÜSTÜ KİŞİLERDE UYUŞTURUCU KULLANIMI ORANLARI

Kaynak: DEA

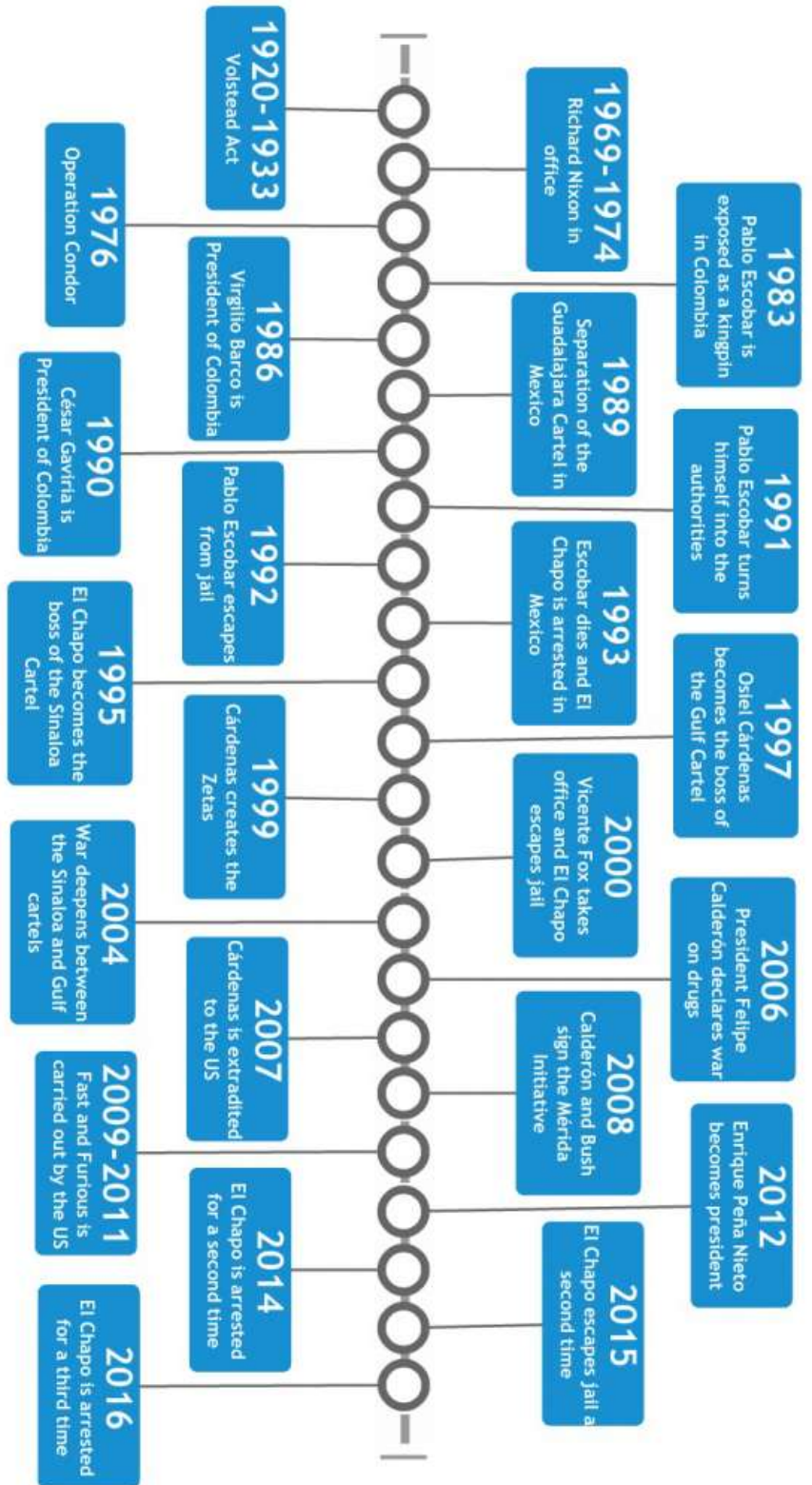
Lifetime Use	2009	2010	2011	2012	2013
Cocaine (any form)	36,742,000	37,361,000	36,921,000	37,688,000	37,634,000
Crack	8,390,000	9,208,000	8,214,000	9,015,000	8,870,000
Heroin	3,683,000	4,144,000	4,162,000	4,565,000	4,812,000
Marijuana	104,950,000	106,613,000	107,842,000	111,239,000	114,712,000
Methamphetamine	12,908,000	13,060,000	11,928,000	12,259,000	12,257,000
MDMA	14,280,000	15,929,000	14,570,000	16,162,000	17,815,000
Prescription Psychotherapeutics	51,991,000	51,832,000	51,243,000	54,389,000	53,172,000
Non-medical Prescription Pain Relievers	35,197,000	34,908,000	34,247,000	37,045,000	35,473,000
PCP	6,271,000	6,255,000	6,103,000	6,552,000	6,462,000
Past Year Use	2009	2010	2011	2012	2013
Cocaine (any form)	4,806,000	4,533,000	3,857,000	4,671,000	4,182,000
Crack	1,008,000	885,000	625,000	921,000	632,000
Heroin	605,000	621,000	620,000	669,000	681,000
Marijuana	28,688,000	29,301,000	29,739,000	31,513,000	32,952,000
Methamphetamine	1,167,000	959,000	1,033,000	1,155,000	1,186,000
MDMA	2,804,000	2,653,000	2,422,000	2,610,000	2,588,000
Prescription Psychotherapeutics	16,064,000	16,051,000	14,657,000	16,666,000	15,348,000
Non-medical Prescription Pain Relievers	12,450,000	12,242,000	11,143,000	12,489,000	11,082,000
PCP	125,000	96,000	119,000	172,000	90,000
Past Month Use	2009	2010	2011	2012	2013
Cocaine (any form)	1,637,000	1,466,000	1,369,000	1,650,000	1,549,000
Crack	497,000	378,000	228,000	443,000	377,000
Heroin	193,000	239,000	281,000	335,000	289,000
Marijuana	16,826,000	17,409,000	18,071,000	18,855,000	19,810,000
Methamphetamine	502,000	353,000	439,000	440,000	595,000
MDMA	763,000	691,000	544,000	628,000	660,000
Prescription Psychotherapeutics	6,980,000	6,957,000	6,119,000	6,831,000	6,484,000
Non-medical Prescription Pain Relievers	5,257,000	5,100,000	4,471,000	4,862,000	4,521,000
PCP	54,000	36,000	26,000	32,000	33,000

EK 2 – MEKSİKA KARTELLERİ: ETKİ ALANLARI VE TEMEL ÇATIŞMA BÖLGELERİ

Kaynak: DEA

EK 3 – TEZ İÇİNDE ELE ALINAN OLAYLARI BETİMLEYEN ZAMAN ÇİZELGESİ

EK 4 -“SINS OF MY FATHER” BELGESELİNDEN BİR FOTOĞRAF (SOLDAN SAĞA: RODRIGO LARA, SEBASTIAN MARROQUIN, CARLOS FERNANDO GALAN, CLAUDIO GALAN VE JUAN MANUEL GALAN)

Kaynak: Revista Gente Colombia

Retrato inolvidable
De izquierda a derecha: Rodrigo Lara hijo del asesinado ex ministro de Justicia, Sebastián Marroquín (hijo de Pablo Escobar), Carlos Fernando Galán, Claudio Galán y Juan Manuel Galán (hijo del también asesinado Luis Carlos Galán).

20 GENTE

“Aprendí que tengo que hacer exactamente lo opuesto a mi papá”

Sebastián Marroquín, hijo de Pablo Escobar, viajó a Bogotá en octubre del año pasado, para pedirles perdón a los hijos de Rodrigo Lara y Luis Carlos Galán (asesinados por el capo). El histórico encuentro se puede apreciar en el documental 'Pecados de mi padre'. GENTE via la película en el Festival de Cine del Plata y revive en detalle la reunión. El filme, que cuenta con el apoyo de WCN Cine, se estrenará en Colombia en diciembre.

A finales de octubre del 2009 Sebastián Marroquín Santoro, el hijo mayor del narcotraficante Pablo Escobar Escobar Gaviria, esperaba con impaciencia en el aeropuerto de Ezeiza (Buenos Aires, Argentina) la llamada para abordar el avión que lo llevaría a Bogotá después de 15 años sin pisar el suelo de su país natal.

Se llama, Isabel María Javier Vercetti. Fue su madre. Lo educó y le dio la vida que heredó. Estaba nervioso. Se sentó en la silla 004 de la aeronave y miró a su alrededor. Nunca lo recordaba. Pero tenía miedo. Recordó como fue su nacimiento, después de la muerte de su padre, el 2 de diciembre de 1993, pero que cuando la frontera de Colombia y Ecuador se cerró por su muerte, su hermana Mariana (hija de Javier Marroquín) y su actual esposa María Angélica Hernández, en busca de una nueva vida, fue a la frontera moviendo los hijos e indicando la salida de emergencia. Los hermanos se encontraron. El regreso estaba hecho.

Marroquín, ahora actor, Juan Pablo Vercetti, estaba a la capital colombiana para cumplir una cita crucial, un momento que él necesitaba para sentirse en paz consigo mismo. Se iba a reunir con los hijos de dos víctimas de su padre, dos que llevó el guío al asesinato de Jorge Rodríguez Lara (hermano asesinado el 30 de abril de 1994) y el asesinato presuntamente Luis Carlos Galán (asesinado el 18 de agosto de 1990). Era un momento con Rodrigo Lara, a quien había conocido meses antes en Argentina, y se fue casa a casa con Carlos, Claudio y Juan Manuel Galán. Era la cita que marcaba la muerte del documental 'Pecados de mi padre' con un proceso dirigido por el argentino Nicolás Rinaldi que había acompañado a Marroquín cuando viajó a Bogotá y que contó "Mi más doloroso".

El avión que aterrizó en el aeropuerto El Dorado no era el mismo. Muchos hijos de Carlos que a sus 16 años querían escapar de quienes habían dispuesto contra su padre y había dicho: "Los mataron todos con mis padres, yo solo me quedé vivo". El momento de los 12 años es un momento crucial que vive de su vida. En un momento en Bogotá, se le dijo que en el filme, no querían que se le viera. "No que aprenda lo que tengo que hacer exactamente lo

GENTE 21

Ö Z G E Ç M İ Ş

Adı ve SOYADI : Laura Amelia CANTÚ GARZA

Doğum Yeri - Tarihi: Monterrey, Meksika - 10 Temmuz 1989

Eğitim Durumu

Mezun Olduğu Lise : University of Essex

Lisans Diploması : B. A. Tarihte

Yabancı Diller : İspanyolca, İngilizce, Fransızca

İş Denevimi

Stajlar : Nuevo Leon'un Tarihsel Arşivi

Projeler : Tarihsel belgelerin transkripsiyonu

Çalıştığı Kurumlar : Eğitim Bakanlığı, ProMexico ve Universidad de Monterrey

E-Posta : lacant89@gmail.com